

ZURASUDAN

Bilgeliğin Keşfi

BÖLÜM 1 : 'ZURASUDAN'IN İNKİŞAFI

"İyilikle kötülük bir olmaz, Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur."

Kur'an-I Kerim, Fussilet,34

Sel Suları Altında!

Uzaktan kopup gelen coşkun bir sel her şeyi önüne katarak ilerliyordu. Bizler çiftlik evinde, sel sularının dalga dalga gelişini izlemekten başka bir şey yapamıyorduk. Çiftliğin önünde akan dereyle birleşen sular daha da şiddetlenerek akmaya başlamıştı. Kabaran ve haşın akan sel suları çiftliğe yaklaşmış, kısa bir süre sonra da çiftliğin ana girişine ulaşıp ne varsa önüne katmıştı.

Kaldığımız ev arazinin ortasındaydı. Çiftliğin ana girişinden en az yüz elli metre uzakta ve eğimden ötürü de yaklaşık on metre yüksekteydi. Suların buraya kadar yükselmeyeceğini ümit etsem de bundan emin olamıyordum. Gayri ihtiyari, çocuklara sarılmaya ve birlikte tedbir için uygun bir hal almaya çabalıyordum. Sular yükseldiğinde onları yüzerek nasıl kurtarabileceğimin planlarını yapıyordum.

Sular çok geçmeden evin altını oymaya başlamıştı bile. Yaklaşan tehlikeyi kabullenmiş ve gardımı almıştım. Çocuklar ve eşim sanki olayın farkında değiller gibi oldukça sakindiler. Bense çırpınıyor, yaklaşan bu kesin tehlikeden kendimi ve onları kurtarmak için mücadele ediyordum.

Evin altını iyice oyan sel suları, koskoca evi, sanki kağıt bir maketmiş gibi içine çekiverdi. Şimdi hepimiz sular altındaydık. Var gücümle kurtulmaya çabılıyor fakat kapkaranlık suyun altında yönümü tayin edemiyordum. Sadece, kurtulmak için çabaladığımı ve yüzmeye çalıştığımı hatırlıyorum. Bu şekilde, bir süre yüzdükten sonra ileride iki üç insanın yatay geçebileceği; yuvarlak, aydınlık, ortasında gökyüzü maviliğinde bir ışık halesi gördüm. Hızla o ışığa doğru yüzmeye başladım. Işığa vardığımda aydınlık, yemyeşil, ferahlık ve huzur veren bir yerle karşılaştım. Sanki cennetten bir köşe, o kadar güzel. Hepimiz karanlık sel sularının dehlizlerinden o vahaya akmıştık... Akmıştık ya sarsıntı geçmemişti; niyedir hala sarsılıyordum. Hatice sesleniyordu ama göremiyordum onu. Emin de değildim seslendiğinden. Onu duymaya çalışırken; büyük bir patlama... Hatice bir şeyler söylüyordu.

O sözünü tamamlamadan, yatağımdan fırladığım gibi – gördüğüm kabusun etkisiyle mi yoksa kurşun seslerinin yankısından mı bilinmez- eşimin seslenmesine aldırmdan soluğu Ferman'ın yanında aldım.

- Ferman ne oluyor? Nedir Bu gürültü? Ne oldu bu hayvanlara? Neden ateş edip duruyorsun?

diye ardı ardına sordum. Ferman:

- Ne olduğunu ben de anlamadım. Önce köpekler havlamaya, ardından kümesteki ve ahırdaki hayvanların hepsi bağırmaaya başladı. Çevreyi kolaçan ettimse de bir şey göremedim. Ben de tedbir olarak havaya ateş ettim.

Birlikte etrafı tekrar gözden geçirdik fakat şüpheli herhangi bir şeye rastlamadık. Belki hırsızdı; köpekler havlayınca kaçtı. Belki de etrafta gezinen tilkilerin bir kısmı kümesi ziyaret etmek istemişti. Belki... Eşimi daha fazla meraklandırmamak için hemen eve döndüm. Çocukların odasında onları tekrar uyutmaya çalışıyordu.

- Önemli bir şey yok. Köpekler ve diğer hayvanlar bağırınca Ferman, hırsız falan sanmış. Şüpheli bir şey bulamayınca da havaya tedbir amacıyla ateş açmış. Birlikte tekrar etrafa göz attık; sorun yok.
- Ama bizi biraz telaşlandırdı. Çocuklar bile uyandı gürültüye. Korktular.
- Tamam canım, geçti; sen merak etme. Çocuklar uyuduysa haydi sen de yat, dinlen artık.

Hatice'nin uykusu kaçmıştı bir kere ve gördüğüm kabusu da merak ediyordu. Bense özel meselelerimde ketum bir hal alırım. Duygularımı, acılarımı hatta sevinçlerimi dahi doya doya yaşayamam. Mantiğim ya da kurallarım beni her zaman frenler. Sustum.

Dolunayın eriyip devrini tamamladığı zifir gecelerden bir gece... Etraf sakin görünse de her an bir fırtına kopacakmış gibiydi. Gün boyu çatıyı fırına çeviren güneş, akşam olduğunda nöbeti çatıya devrediyor; gündüzden hazırladığı fırında gece de bizi pişirmeye devam ediyordu.

2004 yılının sıcak yaz gecelerinden biriydi. Tam da bu nedenle neredeyse tüm pencereleri açarak uyuyorduk. Gece yarısına doğru, çatı saçaklarının altını mesken tutan baykuşumuz, her zamanki gibi üç kez uzun uzun öttü.

Hatice, çocukları odalarına yatırdı. Çocukların biri sekiz, öteki altı yaşındaydı; küçüklardı. Fırsat buldukça, onlara ya bildiğim hikayelerden birini anlatırdım ya da kitaplardan bir masal seçerek okurdum. O gece de, hikayelerini anlatmayı bitirdiğimde çocuklar derin uykularına dalmışlardı bile.

Gece, bizi uykuya almışken; kangal köpekleri zincirlerini koparırcasına, var güçleriyle havlamaya başlamıştı. Köpeklerin peşi sıra kümesteki tavuklar, horozlar, hindiler bir koro oluşturmuşlardı. Onlara koyun ve keçi melemeleri de karıştı. Karanlığı delip geçen tüm bu ürkütücü seslere uyanan çiftliğin bakıcısı Ferman, tüfeğini kaptığı gibi dışarı fırlamıştı.

Aynı anda çiftliğin üst katında, boncuk boncuk terleyerek bir şeyler mırıldandığımı fark eden eşim Hatice beni uyandırmaya çalışıyordu. Ne söylediğimi anlamasa da, göz kapaklarımı sıkıca bastırmam, ağzımı ve yüzümü buruşturmamdan bir kabus gördüğümü anlamıştı. Eşim:

- Canım uyan! Hayatım, bir tanem, uyan!

diye seslenirken Ferman'ın ateşlediği tüfeğin gümbürtüsü tüm çiftliği doldurmuştu. Dışarıda sanki kıyamet kopuyordu. Eşim:

- Hayırdır İnşallah... Neler oluyor böyle?! Canım, haydi uyan! Dışarıda bir şeyler oluyor!..

Yavaş yavaş şekilleniyordu gece zihnimde. Rüya olan sel miydi; Ferman'ın tüfek sesi mi? Hatice bana selin arasında mı seslenmişti; yoksa dışarıdan gelen korkunç sesler ve benim perişan halimden endişelenip mi? Onlarca soru... Gündüzün sıcaklığında pişirilmiş, gece közünde onlarca soru...

O gece gördüğüm bir kabus muydu? Bana sıkıntı veren ve gerçekliğine dair içimde derin iz bırakan enteresan bir rüya olduğu muhakkaktı. Ancak bir şeyleri vardı bu rüyanın, ayrı bir yanı. Herkes rüya görür fakat insanın yüreğine işleyen, kendine bir şeyler anlatan ya da anlattığını düşündüren rüyalar çok azdır. Belki de tüm insan ömrü boyunca üç beş kez... Belki hiç...

İşte, o gece gördüğüm rüya... İçimde bir yara açmıştı ama rüyamı tam olarak da yorumlayamamıştım. Yalnızca, bizi ciddi bir tehlikenin beklediğini ve neticesinde kurtuluşa ereceğimizi seziyordum. Bu tehlike ne idi, nasıl ve ne vakit gerçekleşecekti bilmiyordum. Sezgilerim, tahminim doğru muydu; onu da bilmiyordum.

O rüyaya, yani o geceye dek sıradan, normal bir hayatım oldu. Bazı dönemlerde yaşadığım genel geçer sıkıntılar dışında, rahat da bir ömür sürdüğümü; birçoklarına göre varlıklı ve konforlu yaşadığımı bile söyleyebilirim.

Benim de herkes gibi ufak tefek sıkıntılarım, kendime göre sorunlarım, acılarım, dertlerim vardı fakat bunların hiçbiri aşılmayacak veya yaşam kalitesini etkileyecek türden şeyler değildi. Sevdiğim ve çok iyi noktalara getirdiğim işim, iyi bir eşim ve gözümün nuru iki evladım vardı. Kazancım, kendime, aileme ve çevreme faydalı olabilecek düzeydeydi. Aile, akraba ve arkadaş ilişkilerim iyiydi. On beş dönüm içinde, birçok insan için güzel sayılabilecek; İstanbul'un nimetlerine yakın, külfetlerinden uzak bir çiftlik evinde yaşıyordum. Kısacası konforlu ve nimetler içinde yaşayan biri olarak kabul ediyordum kendimi. Ne işimi ne düzenimi ne de hayatımı değiştirmeyi aklımın ucundan dahi geçirmemiştım. Eşimi, işimi, evimi, ortamımı, yaşam tarzımı en az çocuklarımı sevdiğim kadar severdim.

Zurasudan'ın Ortaya Çıkışı

Ürünlerimizi Suudi Arabistan'da tanıtmak amacıyla 1996 yılında Cidde'de bir fuara katılmıştık. Fuar bittikten sonra iki üç günlük zaman diliminde Umre yapmıştık. Zihnimde ve tasavvurumda, tarihin değişmesine sebep olan bir beldenin kalbi olarak kalan Mekke ve onun özü Kabe'ye ait çok nostaljik bir mekanın hayali vardı. Mekke'ye varıp da civarı heyecanla gezerken, çarpık yapılaşma klasiğinden başka bir şey görememiş ve aradığım tarihi dokuya ait izleri, havayı, kokuyu bulamamanın hayretiyle kalmıştım. Beni bin dört yüz sene evveline götürecekt o havayı bir nefeslik olsa dahi yaşatacak bir doku, bir iz, bir eser görememenin çaresizliğine düşmüştüm.

Son umudum Kabe'ydi. Televizyon ekranlarından gördüklerime bakılırsa, Kabe'nin varlığı dışında, geçmişten bir iz yok gibiydi ama yine de ümidimi muhafaza etmekteydim. Bu düşüncelerle Kabe'ye doğru ilerlerken, içimde sanki beni bin dört yüz sene evveline götürecekt bir tünele, havaya girecekmişim hissi oluşuyordu. Harem'e yaklaştıkça, Mekke'den kalan hayal kırıklığının da etkisiyle içimdeki endişe artıyor fakat kendime telkinde bulunmaya çabalıyordum. Harem duvarlarını görüp, büyük ve ihtişamlı kapılara yaklaştığımda endişelerimi teskinde zorlanmaya başlamıştım. Kapıdan, altın yaldızlı sütunlar, her tarafı mermer kaplı revaklardan geçip de Kabe'nin önündeki büyük avluya vardığımda Kabe'ye vardığımı hissedememiştım. Sanki Kabe avlusu içinde Kabe'ye giden başka bir yol, bir mekan arıyordum.

Hayal kırıklığına uğramıştım. XX. Yüzyılda olduğumu ve Kabe’de bu yüzyılın şartlarında bulunduğum gerçeğiyle yüz yüze gelmiştim. Ne Peygamber Efendimiz’den (S.A.V) bir iz ne Asr-ı Saadet’ten bir nişan kalmıştı. Sadece karşımda Kabe’nin kendisi ve Harem’in avlusundaki çeşmelerden akan zezem. Kendime gelmeyi başardığımda gerçeği kabullenerek umre ibadetimi yerine getirmeye başlamıştım. Umre vazifemi ifa ettikten sonra, aynı arayışa devam ettim. Beni evvele götürecektir bir iz... Peygamberimizin kendisine vahiy gelmeden evvel uzlete çekildiği ve vahyin geldiği mekan olan Hira Mağarası ile Nur Tepesi’nin olduğu gibi kaldığını söylediklerinde ilk fırsatta oralara koştum. Evet... Bir anlığına da olsa, geçmişe, uzletin, yalnızlığın güzelliğine gittim. Nefsin acziyetine, İlahi kudretin büyüklüğüne teslim oldum.

İstanbul’a döndüğümde rutin iş ve düzenli aile yaşantıma birkaç yıl daha devam ettim. 2004 yılında, işlerimi belirli bir seviyeye getirmiş ve hayatımı bir düzene koymuştum. Evli ve iki çocuk sahibiydim. İmkanlarım bana hacca farz haline getirmişti. Hac! Artık bana farz olduğunun bilincindeydim. Fakat, içimde bir karamsarlık vardı. Daha evvel umre vazifemi yerine getirirken yaşadıklarım hevesimi bastırıyordu. Hacdan gelenlerin anlattığı o güzellikleri, manevi hazzı yaşayamayacağım diye endişeleniyor ve hac mevzuunu hep öteliyordum. O yıl, hac kayıtları başladığı zaman Gökçeali Camii İmamı hutbede, hacca gitmesi farz olup da erteleyenlerin, bu halde ölmesi durumunda sorumlu olduğu şeyleri anlattı. Hocadan işittiklerimle camiden çıktığımda bu mesuliyetin altında ezildiğimi fark ettim. Yarına sağ çıkacağımızın bir garantisi yoktu ve sorumluluğumuzu ötelemenin vebali büyüktü. Hemen hacca niyetlendim. Farz haline gelen hac vazifesini yapmaktı amacım. Eşime danıştım. Hacca gidersek çocukları kime bırakabileceğimizi konuştuktan ve kararlaştırdıktan sonra eşimle birlikte hacca gitmek için müracaatımızı yaptık. Hac vazifemizi yapacağımız kesinleşince, eşimin annesinden çocuklarımıza bakmasını rica ettik. O da, sağ olsun, eşini ve yaşlı kayınvalidesini bırakarak çocuklarımızla ilgiledi.

2005 yılı Ocak ayında yirmi bir gün sürecek hac vazifemiz için hazırдық. Havaalanına kadar hep bir telaş vardı. Bir yandan işler, bir yandan hazırlıklar; hiçbir şey tam olarak bitmeden gidiş günü gelir çatardı. Yine öyle oldu. Şimdi havaalanındaydık ve her şeyimizi geride bırakarak gidiyorduk. Havaalanında elbiselerimizi çıkardık, ihramlarımızı giydik. Uçağımız Cidde’ye indi. Karayolu ile Mekke’ye vardığımızda izdiham ve yoğunluk fark edilir düzeydeydi. Hac zamanı olduğundan bizden erken gelenler vardı ve etrafımız insanla doluydu. Otelimize yerleştik, Kabe’ye gitmek için lobide beklemeye başladık. Herkes toplanınca da Kabe’ye hareket ettik.

Kabe çevresinde çok büyük yoğunluk olduğundan; grup rehberimiz bizi Kabe'nin etrafındaki revakların üst katına çıkardı. Oradan, balkonun hemen kenarından Kabe'ye yukarıdan nazar eyledik. Kabe etrafında tavaf edenler, kainatın temel dinamiği olan bir merkezin etrafında dairesel dönüş yapan gezegenleri gibiydiler. Gözler kısılarak bakıldığında, insan oldukları anlaşılmayan; Kabe'nin çevresinde dönen Samanyolu yıldızları gibiydi herkes. Nasıl yeryüzü hem kendi hem de güneş çevresinde dönüyor ve biz bunu hissetmiyorsak, Kabe'nin çevresinde yalnızca uğultusu işitilen, yüzyıllardır kesintisiz gerçekleşen o lahuti dönüşü görüyor fakat bu muhteşem hadisenin sarsıntısını hissetmiyorduk. Birazdan, kainat gezegenine bir zerre olarak dahil olacak ve her mahluk gibi biz de merkezimizin etrafında yörüngeye yerleşeceğiz; hissedilmeden...

İçlerindeki derin sevincin ve dahi şükrün tezahüründe gözyaşları ile dua ederek; "Lebbeyk Allahümme Lebbeyk!", "Geldik, Allah'ım.", "Buyur Allah'ım", "Varlık ve yaratılışın hakkı adına teslim olmaya geldik" diyenler... Kimsesiz bir çocuk gibi şaşkınlık ve heyecan içinde oracıkta yığılıp kalanlar; kaybedecek bir saniyesi bile olsun istemeyen, bildiği tüm dua ve tesbihata sarılanlar; günah ve kusurlarından mahcup, çekingen, utanarak, bir tarafa sokulup af dileyenler; dua edenler; rükû edenler; secde edenler; tavaf edenler; ibadet edenler... Hepsi ama hepsi ortak bir çağrıya uyup gelmişler buraya. İsrâfil Sûr'a üflemiş de tüm bedenlerin dirildiği mahşer günümüştü gibi yürekler ve gözler sabit, şaşkın ve endişeli, Rabb'in mahkemesine akıyor gibi...

İnsanlar daha hacca gitmeden tek başına kaybolanların, gruptan ayrılanların başına gelenlerin hikayelerini dinlediklerinden, hacca gittiklerinde genellikle grup halinde hareket ederler. Bunun yanı sıra, yabancı dil eksikliği, yurtdışına ilk kez çıkıyor olmak da grup ve rehber ihtiyacını arttırıyordu. Üstelik böylesine yoğun ve kalabalık bir ortama girmek bilhassa yaşlılarda şaşkınlığa ve paniğe sebep olabiliyordu. Olası yanlışlıkları önlemek için de grup ve rehber ihtiyacı vardı. Bu nedenle de tedbir olarak hacı adaylarından gruplar oluşturuluyordu. Hac esnasında da hacıların grupla hareket etmeleri, riskleri azaltıyordu.

Bizim grubumuz da klasik bir hac için koşullanmıştı. Bu nedenle de grubumuzun otelden geliş, otele dönüş zamanı gibi belli kaygıları; beni kısıtlayan ve zorlayan kuralları vardı. Hatta bazı anlarda tahammül etmekte zorlandığım haller oluyordu. İçlerinde hacdan ziyade turistik seyahat beklentisinde olanlar beni zorluyordu. Hacda olduğumuzdan, tahammül göstermek gerekiyordu. Grup psikolojisi, standart grup içi eylemler ve grupla hareket etme tedirginliği yüzünden ne derin bir tefekkür ne de sağlıklı ibadet ediyordum. İlk iki gün bu gidişatı gördükten sonra gruptan ayrı hareket

etmenin en iyi yol olduğunu düşündüm. Grup ve gruptaki kişilerin kurallarına bağlı kalmadan; okuduğum, öğrendiğim, inandığım ve dilediğim şekilde hacı olmaya karar verdim.

Eşime, grupla hareket etmek istemediğimi; hac vazifemizi mümkün olduğunca gruptan ayrı hatta birbirimizden dahi ayrı eda etmemiz gerektiğini söyledim. Eşim de bu arzumu anlayışla karşıladı. Eşime Kabe ve Harem'in temel işaret noktalarını ve Harem'den otele dönüş kapılarını gösterdim.

O günden sonra da belli istikametler dışında; gruptan bağımsız hareket ettik. Hamdolsun eşim de çok hızlı adapte oldu. Kendi başına Kabe'den otele gidip, tekrar Kabe'ye gelebiliyordu. Biz, asıl şimdi haccın lezzetine varmaya başlamıştık.

GÖNLÜMÜN AYAK İZİ

Tavaf esnasında insan genelde önüne bakar, en azından ben öyleydim. İnsanın bu esnada en çok gördüğü şey insan ayağıdır. Çıplak insan ayakları... Tavaf esnasında o kadar çok farklı ayak gördüm ki! Ayaklar arasında insan yüzleri kadar fark olduğunu bilmezdim. İnsanların yüzleri nasıl bir insanın kimliğini kısmen ortaya koyuyorsa, benim için, ayaklar da sanki aynı işlevi görür hale gelmişti. Ayakların renginden, tipinden, durumundan, yıpranmışlığından, neredeyse o insanın yüzünü görmüş gibi kişiyi tarif edebilirdim.

Tüm bu ayaklar arasında en çok dikkatimi çekenler, çatlak, yıpranık ve çoğu çarpık-çurpuk, koyu tenli ayaklardı. Gördükleri eziyet ve zulümler, ayak tenlerini iyice kavurmuştu. Günde 1 dolar ve belki daha az miktarı için sürünerek geçen basit ve ucuz yaşamları, düzleşen ayak tabanlarına yansımıştı. Yaşamlarının yokluk, acı ve sıkıntıları ayak çatlaklarının derinliklerine sızmıştı. Bu ayaklar diğer ayaklardan farklıydı. Ezilmiş, horlanmış ve zulüm görmüş ayaklardı. Zaman, zaman bedenlerinin bile, hac sırasında da besili ve şişman bazı ayaklar tarafından itilip horlandığına şahit oldum.

Ayaklar arasında en az insan yüzleri arasındaki kadar fark olduğunu görerek hem de. Her yüz kimliğimizin izini taşıırken ayak izinde de kim olduğumuzu fısıldayan işaretleri gördüm: rengi, tipi, yıpranmışlığı, bakımı, durumu...

Bir süre sonra gördüğüm bu çatlak ve zayıf ayaklar bana acı ve ıstırap vermeye başladı. Birbirimize bu kadar yakın olmamıza rağmen ne kadar da uzaktık aslında. Hepimiz aynı mekanda ve aynı gaye uğruna yan yana ilerlememize rağmen gerçekte birbirimize ne kadar da ilgisizdik. Çatlak, yıpranmış ve çoğu çarpık çurpuk koyu tenli ayakların izleri: eziyet, zulüm, emek, mücadele... Bir günü kurtarabilmek için sürünerek geçen zor ve ucuz yaşamlar yansımıştı ayak tabanlarına. Yokluk, acı ve sıkıntılar derin

derin işlemiştir ayaklarına her bir çatlakta. Ezilmiş, horlanmış, zulüm görmüş ayaklardı. Farklıydı bu ayaklar nicelerinden. Gördükçe acı ve ıstırap duymaya başladım. Aynı yerde aynı amaca adım alırken uzaklığın, ayrılığın izlerini yakaladıkça yüz yüze geldiğim ilgisizliğimden acım artmaya başlamıştı. Birbirimize olan ilgisizliğimizin acısı...

O güne kadar başkalarının ayaklarına bakmaktan kendi ayaklarımı fark etmiyordum bile. Benim ayaklarım pürüzsüz ve bakımlıydı. Ne bir çatlak ne de bir yıpranmışlık izi vardı. Bu farkı hissettiğimde benliğimi ve hayatımın akışını fark ettim. Benim ayaklarımın konumu çatlak ayaklardan çok uzaktaydı. Başka dünyalara aitti, çatlak ayaklara en ufak bir yakınlığı yoktu. Onların ayaklarına yansıyan acı ve ıstıraplarının zerresi bile benim ayaklarıma yansımamıştı. Bu nasıl bir kardeşlik bu nasıl bir birlikti? Anlayamıyordum. Artık, kendi ayaklarımdan utanmaya, pürüzsüzlük ve düzgünlüğünden rahatsız olmaya başlamıştım. Onların yanında iken mümkün merteye ayaklarımı saklamaya çalışıyor, biraz olsun yıpransınlar diye, daha fazla yere sürüyor, daha fazla bastırıyor, semiz ayaklara yakın olmaksansa, bir nebze de olsa bu çatlak ayaklara yakın olmak istiyordum.

Her ayağın bir izi olmadığını anlamıştım o an. Pürüzsüz ve bakımlı ayaklarımın; yıpranmışlıktan ve çatlaktan uzak haliyle saf durduğu diğer ayaklar gibi bir hikayesi bir izi yoktu. Onların yaşanmışlığından haberi de. İzi izini tutmayan ayaklar bu haldeyken, başlar nasıl bir aymazlıktaydı ki birbirimizin hiç farkında değildik! Acım utancımınla karışmaya başlamıştı. Ayaklarımı gizlemeye; yere daha çok sürterek, bastırarak kendimce yıpratmaya çalışıyordum. Anın kaçışıydı bu yalnızca, günah çıkartıyordum sadece. Güya benim de ayaklarım çizik, kızarıklık, bere içinde olacak ve suç bastıracaktım. Ne yaparsam yapayım o izler olmayacaktı, bunu biliyordum.

Neden bazı ayaklar şişman, iri ve pürüzsüz? Neden bazı ayaklar zayıf, çatlak ve yanık? Ben hangisine yakındım? Bu ayakların zayıf ve çatlak olmasında acaba bir ihmalem ve mesuliyetim yok muydu? Nasıl bir Hac ki, bir ayak diğer ayağı görmüyor? Nasıl bir Hac ki, bir ayak diğer ayağa yardım etmiyor? Nasıl bir hac ki, öne geçmek için diğer ayağı itip kakıyor? Nasıl bir Hac ki, hiç bir ayak diğer ayağın acısını hissetmiyor? Nasıl bir Hac ki, diğer ayağın acısını hissetmek bir yana, dikkatsizce ve hoyratça zaten zayıf ve çelimsiz olan ayakları çiğneyebiliyor? Nasıl bir Hac? Evet nasıl bir Hac?..

Ben kimim, neredeyim, ne için yaşıyorum? Kime yakın kime uzağım? Hangi ayakların safındayım? Şişman ve pürüzsüz ayakların mı? Zayıf ve çatlak ayakların mı? Zayıf ayakları çiğnemesem de, ezmesem de, itip horlamasam da, benim ayaklarım zayıf ayaklara hala yakın değil... Ayaklarımı sürtsem de, bastırsam da, kendimden saklasam da saklamasam da, heyhat ki heyhat, şişman ve pürüzsüz ayaklar safındayım ben!..

Hacdaydık. Milyonlarca hacı kardeşimizle... Kardeşlerimin ne halde olduğunu, hikâyelerini bilmiyordum bile. Bir anlık gözlemin yüzüme vurduğu aymazlık beni bana mahcup etmeye yetmişti. Tavaf ettim, ettim, ettim. Döndüm, döndüm, döndüm. Heyhat, ben rahatın yumuşaklığında hiç iz bırakmadan yaşamışım! Ömrümün yolunu, gönlümün ayak safını değiştirmedikçe bir ayak izim olmayacağını fark etmişim.

Tavaf ettim, ettim. Ayakları izledim, izledim. Tefekkür ettim, ettim. Ve önce gönlümün ayak safını değiştirmeye karar verdim.

-Allah'ım! Gaflet içinde geçen ömrümü, beni bağışla. Affet! Hata ve kusurlarımı affet. Şüphesiz sen çok bağışlayıcı ve merhametlisin. Affeden ve örten sensin...

Bugün gördüğüm izlerdeki feryatları, kıvranışı ne görmüştüm ne de duymuştum. Rahat diye sıfatlandığı yaşamımın kusurları ve kabahatleriydi bu aymazlığım. Kimsenin acısını, avazını duymadan yaşamışım işte şu ana dek. Günün çarkının dış seslerinin ötesinde bir şey duymadan, konfor arttırmak için çabalamışım işte onca zaman. İyi bir yaşam gibi gelmişti bu. Sahi neydi ki yaşam? Ölümle arası kaç fersaht? Ölürlen dirilen ve diriye ölenler? Ne için yaşamışım ki ben? İşim, eşim, gücüm, servetim, ailem, çocuklarım... Hiçbiri bana ait olmayan sebeplerdi bu saydıklarım. Benim hiçbir şeyim olamayacağı gerçeğini anlamadan yaşamak...

Unutmuştum! Aslında hiç anlamamışım! Acım, utancım tekrar acım tekrar utancım, birbirini körüklüyordu. Küçüldüm, küçüldüm, küçüldüm... Yapabilsem, gördüğüm onca ayak izinin çatlaklarına saklanabilirdim o an utancımın.

Ölüler arasında yaşamak istemediğimi biliyordum artık. O halde... O halde yaşayanlar arasında ölmeliydim, yaşamaktan geçmeliydim. Her şeyimi öldürmeli, benlikten kurtulmalıyım.

- Allah'ım! Bir yol, bir kapı ya Rab!

İZ PEŞİNDE

- Çaresiz ve şaşkın kuluna yardım et Ya Rabb! Bir kapı aç.

Duam buydu. Bunu istiyordum. Çünkü ne istediğimi biliyordum. Nihayet akıl ve iradeyi lütfeden Rabbimin mucizesini kullanıyordum. Bilerek ve isteyerek bir arayıştaydım. Ümit, yakarış, çaresizlik, acziyet... Günlerim bu halde devriliyordu. Yanımdan geçenlerden birinin durup bir şeyler söylemesini; bana yol göstermesini

bekliyordum. Bunca duamın içinde, bir ayetin gönlüme akmasını, bir ışık bir yol bulup peşinde koşmak istiyordum.

Rabbimin merhametinin sonsuzluğuyla arayışına devam ediyordum. Kabe'de Makam-ı İbrahim'in oracıkta oturuyordum. Daha önce hiç görmediğim, üzerlerinde yazı varmış gibi duran beyaz taneler dikkatimi çekmişti. Şekilleri ve önümde 5, 10 adet öylece duruyor olmaları enteresandı. İçimde onları almaya iten kuvvetli, tarifsiz bir dürtü oluşmuştu. Bir işaret, bir sebep, bir vesile arıyordum. Bunlar olabilir miydi? Bilmiyordum. Ama her ihtimali dikkate almam gerekiyordu. Önümdekileri aldığım yetmiyormuş gibi, eğer Kabe'de başka varsa onları da toplamaya niyetlendim.

Hac zamanı tavaf esnasında ayaktayken yere eğilmek çok riskli olmasına rağmen, bu taneleri toplama uğruna içimde dayanılmaz bir arzu ve iştihak oluştu. Kabe'yi tavaf ederek önüme çıkan taneleri toplamaya ve avucuma alıp incelemeye başladım. Elimdekiler sandığım gibi bir taş değildi. İnceledikçe tohum ya da yem tanesi gibi bir şey olduklarını fark ettim. Üzerindekiler de yazı değildi üstelik.

Bir işaret bir vesile arayan ben; masaldaki yol izi kırıntıları toplar gibi bu taneleri toplamaktan geri duramıyordum. Tavaf edenlerin arasında yere eğilmek büyük bir riskken, "Eğilme!" diye bağıranlara aldırmadan izlerin hasadına devam ediyordum. Mahsulüm 51-52 adetti.

Mahsulüme bakarken, aradığım işareti bulmaya çalışıyordum. Benim kapımın anahtarı bunlar mıydı? "Bir kapı aç, Ya Rabb!" diye ettiğim duamın işareti bu muydu? Bu tanelerin, aradığım yolla bir ilgileri olabilir miydi? Aradığım yol, işaret bu tanelerde saklı olabilir miydi?

Emim değildim. Bu kendi vehim ve kuruntum da olabilirdi. Hatta biraz safça bir düşünceydi belki. Böylesine ütöpik ve fantastik bir düşünceye neden, nasıl kapıldım bende anlamadım. Kendimi ve hayalperestliğimi kınadım bir an. O duygu yoğunluğu içinden sıyrılıp biraz olsun kendime geldim. Ben ne yapıyordum sahi? Meczip gibi kuş yemini toplamış içimdeki duygularla dalga mı geçiyordum? Yoksa bunların bir anlamı olabileceğine gerçekten inanıyor muydum?

Soruyor sordukça bakmaya incelemeye cevap bulmaya çalışıyordum. Nihayet kendime geldiğimde, böylece oturup fantezi kurmanın yersizliğine kapıldım bu kez. Ya bir izse, ya değilse. Ya aklın sana oyun oynuyorsa; ya bal gibi işaretleri görmüyorsam? Günlerdir bir işaret diye yediğim kendimi şimdi de bir ikilemin ortasında yiyordum.

Her insan bazen yaşadığı olaylar ve travmalar sebebiyle böyle fantastik duygulara kapılabilir. Biraz sıra dışı tavırlar sergileyebilir. Ama bunlar bir insanı gerçeklikten koparmadıkları ve kalıcı olmadıkları sürece insan için faydalı olabilir. İnsanı silkeleyip kendine de getirebilir. Ama kalıcı olursa insana fayda değil zarar verirdi. Ben ise bir travma yaşamıyordum. Sadece duygu yoğunluğum artmıştı.

Kendi kendimi tahlil edebilecek soğukkanlılığımı kaybetmemiştim. O halde sakinleşip kendimi kontrol etmem, mantıklı olup muhakeme yapmam en doğrusuydu. Böylece fantazi üretmekten ve hayalperestlikten arınabilirdim.

Bu taneleri Kabe’de toplamıştım. Sakin kalmaya ve düşünmeye çalışıyordum. Kuş, güvercin yemine benziyorlardı. O halde, Kabe üzerinde uçan kuşlar düşürmüş olabilirdi. Bu rutin hadiseyi alıp taşıyıp işaret, iz, kapı, anahtar boyutuna taşımanın alemi var mıydı? Avucumun arasından bırakıvereyim yemleri diye düşünüyordum. Ya varsa?!.. Bu şüphe, bu sorular, bu acaba...

Taneleri atmadan evvel, Kabe etrafındaki revakları dolaşmaya ve benzer yem tanelerini bulup rahatlamaya karar verdim. Böylece kuş yemlerini bırakabileceğime inanmıştım. Revakları boydan boya sağlı sollu tavaf ederken gördüğüm taneleri alıyor, taş olduğunu anladığımda bırakıyordum. Alt katı böylece geçip üst kata çıktım. En üst katta da yoktu. Üstelik tavan olmadığından kuşlar rahatça dolaşıyordu buralarda ama yine yok. Az evvel milyonların arasında ezilmeden derdiğim mahsulden bir zerre bile yoktu bu geniş alanda.

Taneleri bırakırım diye çıktığım turumu elimde tanelerle bitirmiştim yine, üstelik tanelerim kadar sorularım da vardı öylece duran. Belki de birinin çantasından dökülmüştü. Evet, şu an en akil ihtimal bu idi.

Mekke’yi terk edeceğimiz güne kadar, Kabe avlusu ve revakları düzenli olarak aramaya karar vermiştim. Bulursam ne âlâ bunlar o civara aitti. Bulamazsam ki gönlümün tercihi bu idi, bunları bir işaret olarak kabul etmeye karar vermiştim.

Otele döndüğümde, elimde taneler yüzümde bir gülümseme... Bu küçük taneleri sevmiştim. Dariya benziyorlardı. Bizim bildiğimiz tanelerden daha iri darılara... Onları atmaya niyetim olmadığını anlamıştım. Ertesi gün arayışım sürdü. Yok! Elim boş kalmıştı, bugünün hasadı yok!

İstanbul’daki güvercin yemi satıcıları geliverdi aklıma. Tamam, Kabe avlusunda bulamadım bu tanelerden ama belki civardaki satıcılarda bulabilirim diye heyecanlanmıştım. Bu ümit ve neşeyle yol üstünde uğradığım dükkan sahibi:

-Kabe'nin batı tarafında kuş yemi satanlar var. O taraflara doğru git bak bulabilirsin. Dediğinde kendimi satıcıların bölgesinde buldum. Yan yana beş altı küçük tezgah... Tezgahlardaki yemler elimdeki tanelere benzemiyordu.

Ertesi gün tekrar Kabe ve revaklardaydım. Bu kez etrafı daha bir dikkatle aradıysam da yok! Hiçbir iz bulamamıştım. Yine satıcılara ulaşmaya karar verdim.

-Bir hububat çarşısı var.

-2-3km şu tarafta, biz de oradan alıyoruz. Diye tarif edilen yön içimde yeni bir ümide ve heyecana sebep olmuştu. Ertesi günün hedefi belli olmuştu.

Mekke'de son iki günümüz kalmıştı. Son iki gün... Bu işi bir neticeye kavuşturmak için kaybedecek saniyem dahi yoktu. Öğleye doğru hububat çarşısına ulaştım. Sağlı sollu dükkanların sıralandığı ortasında geniş bir avlunun olduğu üstü açık bir bedestendi burası. Bizim üstü kapalı, kubbeli ve tarih kokan bedestenlerimizden farklıydı. Çarşının 15-25 metre karelik, etrafı dükkanlarla çevrili bir halk pazarı gibi olduğunu fark etmiştim. Önemli bir kısmının boş ya da kapalı olduğu dükkanlar... Açık esnafların, tahılları hububatları dükkan önlerindeki tezgahlarda sergileyip sattıkları bir pazar yeri...

Tezgahlardan ilkinde esnaf pek hoşlanmasa da darıları karıştırıp incelemiştim. Benzer olanları bulurum ümidindeydim. Bu inceleme karıştırma işinin esnafla aramı bozacağını anlamıştım. Cebimdeki küçük torbadaki darıları çıkarıp sordum ne aradığımı. Esnaf:

- Bunlar "zurasudan" dedi.
- Ne dediniz pek anlamadım?
- Bunlar "zurasudan", bizde yok. Birkaç senedir de gelmiyor.

Elimdekilerin Sudan darısı olduğunu ve birkaç senedir çarşıya gelmediğini söylüyordu. Afallamış kalmıştım. Ne dükkandan bir şey almış ne de yerimden kımıldamıştım.

- Size bu darıdan vereyim, daha iyidir. Hem o darıyı kimse almıyor zaten.
- Yok yok, sağ olun. Bundan almak istiyorum. Nereden bulabilirim?
- Bulabileceğinizi sanmıyorum ama ilerideki dükkanlara bakın.

Tüm esnaf sözleşmişti: "Bunlar zurasudan. Bizde yok. Uzun zamandır gelmiyor." Başladığım yere varmıştım. Hiçbir şey bilmeden, bulmadan kalakalmıştım hayal

kırıklığımla. Günlerimi bu tanelerin peşinde geçirmiştım. Mecnun gibi olmuştım. Sırrı aramıştım, aramıştım, aramıştım. Çöktüm bir kenara, çözülmüş ayaklarım ve ümitlerimle.

Birden yakın dükkanlardan birine doğru yürürken, yeni bir fikrin heyecanıyla harekette bulmuştım kendimi.

- Buralarda değirmenciler var mı acaba? (Yeni bir acabam olmuştu.)

Bildikleri iki değirmencinin yerlerini tarif ettiler. Fazla da değirmenci yokmuş zaten. Değirmencide bir şeyler bulabileceğime inanmıştım. Ya taneleri ya da bu tanelerle ilgili bilgiyi... Yol boyu günlerdir içine düştüğüm hali düşünüp kendimi yine Mecnun bulmuştım. Bir avuç tanenin peşinde cevap arıyordum, arıyordum, arıyordum...

Dar bir girişten içeri doğru uzayan dükkana girdiğimde dikkatimi değirmene verebilmişim. Orta boy elektrikli bir değirmen; muhtelif çuvallarda öğütülmeyi bekleyen darılar... Kar yağışına nazire eden ince bir tabaka halinde etrafa sinmiş un...

Yıllarca aynı işi yapmanın tüm izlerini alında taşıyan; işini sevdiğini ve işine önem verdiğini gösteren önlüğüyle orta yaşın üstünde bir değirmenciydi karşımda duran. Sürekli indirip kaldırdığı çuvalların ağırlıyla iki büklüm olmuş; çuvalların ağırlığına tezat zayıf bedeniyle çalışıyordu. İşini bitirmesini bekledim. Bana yaklaşıp bir şeyler söylemem için durduğunda, güven telkin eden yapısının etkisiyle darıları uzattım:

- Bu darılardan arıyorum. Hububat çarşısını gezdim bulamadım. Esnaf sizde olabileceğini söyledi. Bu darıdan sizde var mı? Son zamanlarda bu darıdan gördünüz mü?

Elimdeki darılara dikkatle bakan değirmenci, dükkanında bunca kaliteli darılar dururken; bir yabancıнын, ancak hayvanların yiyebileceği kadar kötü ve kalitesiz bir darıyı sormak için buraya gelmiş olmasını da sorguluyordu gözleriyle.

- Bunlar "zurasudan". Uzun zamandır bu darıyı öğütmedim.

Az evvel gözleriyle sorduğunu, bu kez dillendirmişti:

-Bu darıları neden istiyorsun.

- Öbür darıları da gördüm. Daha kaliteli biliyorum. Fakat başka darı istemiyorum, diyebilmişim kısık bir sesle.

-Buna benzer hiç darım yok. Yalnız, geçen senelerden kalma bir iki çuval var şurda. Onlara bir bakalım.

Baktığımız çuvalarda da bir iz, ipucu yoktu. Teşekkür edip dışarı çıktığımda, elim boş boynum bükük kalakalmıştım. Öteki değirmenciye varmak ümit yolunun sonuna varmak demektir. Ürpermişim. Değirmene vardığımda, kırklı yaşlardaki değirmencinin işini bitirip toparlandığını fark ettim. Aynı sorular aynı cevaplar...

Sorular, cevaplar. Bu döngünün içine düşmüştüm bir zamandır. Elimdeki tanelerin izini; iz peşinde yolumu; yol sonunda cevabımı bulamamıştım. Cebimde bir küçük kese taneler, zihnimde sorular...

Bu neydi böyle? Bulduğum ilk günden Mekke'den ayrılacağım son güne dek bir daha karşılaşmadığım taneler... Birkaç yıl evvelden beri buraya gelmeyen, kimsenin görmediği taneler... Bu neydi böyle? Benim izim, anahtarım, kapım dediğim taneler beni yanıltmış mıydı? Sırf bir çıkış bulacağım diye düştüğüm bu anafor zihnimin oyunu muydu? İz peşinde sürdüğüm, sürdüğüm ruhum kıvrılırken cevap iki gündür asılıydı havada, ben aymamıştım: **"Zurasudan"- "SUDAN DARISI"**. "Allah'ım bana yardım et, yüreğimi dindir, sorularıma ümitlerime bir çıkış ver Ya Rabbim!" diyerek çırpınıştaydım.

YENİ MİSAFİRİM!

Aymazlığımın orta yerinde Mekke'de son gecemi, Kabe'de geçirmeye karar verdim. Veda, şükür, yakarış... Haddim miydi bilmiyorum, ancak "Kendi Hira'ma çekilmek" gerektiğini seziyordum. Sorularım, arayışım, dualarım, cevabını bir başıma BİR'de aramalıydım.

Gözümü burada açtı Rabbim; gördüğüm ayak izlerini dinlemeye burada karar vermişim. Mahzun, belirsiz nice düşünceye gark olmuşum. Bir iz peşinde dönüp dururken, bulacağım cevabın beni nerelere götürebileceğini hiç düşünmemişim. Bir tanenin ardında giderken yüzleşeceklerime yüz çevirme ihtimali sarsmaya başlamıştı şimdi de beni. Ya bu arayışın bir sonu yoksa? Bulduğumu sandığım yanılsa? Bu yanılda iyice kaybolursam?...

Seher vakti, kelebeğe yakın çekirge gibi bir şey konuvermişti önüme. Bir komando helikopterine benziyordu görüntüsü. Kıyafet balosunda asker olmuş bir çekirge. Garip! Ne ben çekindim ne o. Dokundum. Kaçmadı bile. İçimdeki Hira'mı ziyarete gelen çekirgeye bakıyordum öylece.

İrice, güçlü bir çekirgeydi. Kanatlarından yakalamak için elimi uzattığımda kolayca kaçabilecekken, şimdi benimle otel odasına geliyordu. Komando helikopteri kıyafetli bu çekirge –belki de kelebektir- sanki bilerek gelmişti yanıma. Otel odasında su içmesi bir şeyler yemesi için uğraştım. Ne muz parçasına ne de suya tepki verdi.

Şahane bir haldeydim. Ne olduğunu bilmediğim zuralar ve yepyeni misafirim çekirge... Bu anın fotoğrafını çekmeye karar vermiştim. Bir havlu üzerinde çektiğim fotoğrafın, şimdi bilgisayar ekranında, bir arazideki küçük köylerin (zuralar) bir komando helikopterinin (çekirge) bombardımanı görüntüsüne dönüşmesi... Dehşete düşmüştüm. Çaresiz küçük köyler ve bir askeri helikopterin saldırısı...

Apar topar internetten "Sudan" diye yapmayı akıl edebildiğim sorgulama, beni iç savaş, açlık, katliam, yokluk diye bağırarak görüntülere ulaştırdı. Cevap günlerdir havadaydı, iz oradaydı ve bunu bana bir çekirge fısıldamıştı bugün. Cevabım, misafirim gelmişti işte:

Zurasudan, Sudan'ı ziyaret et!

2

TERK EDEBİLMEK! HİCRET...

"Dal sallanıyorsa, ya rüzgardır ya maymun!.."

Darfur Atasözü

Milyonlarca Müslüman... Hac umudunda, hacca giden milyonlarca Müslüman... Hicret bilincindeki haccın hayalinde milyonlar

Hicret etmeden hacı olunamazdı biliyordum artık. Farklı ırk, renk, coğrafya, tip ve düşüncedeki Müslümanların her türlü ayrılığı bir tarafa bıraktığı ve birlikte gerçekleştirdiği hac sırasında da bundan evvelinde de cemaat olamadığı gerçeğini görmüştüm çünkü. Kardeşinin çektiği acıdan, yoksulluktan, yağmadan, zulümden, baskıdan, savaştan... Uzak çok uzak hayatlarımızın kollarındaydık her birimiz. Yaşam standardı yüksek, evi işi yolunda, yanlış yapmayan insanlardık çünkü. En azından ben öyleydim. Öyle olduğumu düşünüyordum. Dünyada bir yanlış varsa da buna sebep olmuyor bunun dışında görüyor ve değerlendiriyordum kendimi. Oysa sadece, Müslüman kardeşlerimin hayatlarında "Dış kapının dış mandalı olmuşum"; bunu şimdi anlıyordum. Ve artık terk edebilmeye, hicretime başlıyordum.

Milyonlarca Müslüman... Bir akıntının dalgalarıydık. Oysa bu seli büyütecek olan, akıntıyı tersine çevirmek; en azından akıntının tersine yüzmekti bundan sonra benim için. Hz. İbrahim'i yakan ateşe odun taşıyor olmanın rahatından ayrılmıştım. Zaman bu ateşin sönmesi için su taşıyan karıncaya nazire zamanıydı.

Fedası, kararları, yaşantısı, şeytan taşlaması, kurbanı ve nice has haliyle bize "duruş" terbiyesi timsali Hz. İbrahim'i düşündüm. Bu haller birer sembolden öteydi. O vakit cevabımı aldığım sembollerimin ötesine geçecek, hicretimi başlatacaktım. Yönüm belli idi: SUDAN!

İstanbul'a döndüğümde, elimde Afrika'yı işaret eden kostüm ve coğrafya ipuçlarını bir adım öteye taşımış, Güney Sudan veya Darfur'da yaşanan iç savaşın, sefaletin, yoksulluğun, yalnızlığın izlerine ulaşmıştım. Mazlum ve mahrum kardeşlerimi bulmak için tüm dünyayı dolaşmayı göze almışken; varacağım yeri belirlemiş olmak işimi en başında kolaylamıştı. Kolay! Uzunca bir zaman cümlelerimde bu sözcük olmayacaktı, bunu henüz bilmiyordum.

Kararımı verdim, Sudan'a ulaşacaktım. Doğru ya da yanlışlığının sorgulanabileceği bu kararı vermiş olmak hicretimin adımlarıydı. İstanbul'dan Sudan'a, 6000km sürecek bir yürüyüşe karar verdim. Hicretimin coşkusuyla bu yolu yürümek, adım adım aşmak istiyordum. Belki de zihnim hala, avludaki ayakların izine imreniyordu. Hesaplarıma göre yürüyüşüm yaklaşık 1 yıl sürecekti. Kış mevsimine denk gelecek süreyi iyi planlamalıydım. Çünkü Türkiye, Suriye ve Ürdün'de kışlar sert geçtiğinden; kıştan evvel Türkiye ve mümkünse Suriye'den çıkmam yürüyüşümün selameti için iyi olacaktı.

Yürüyüş için hazırlığa başlamalıydım. Heyecanımın yanında kabarcıklar halinde yükselen endişemi bastırmaya; niyetimin engelleri aşması için dualar ediyordum. Çevrem, ailem nasıl tepkiler verecekti bilmiyordum. En emin olan yerden, en güvendiğim kişiden başladım konuşmaya. Hatice'ye açtım konuyu.

- Hacdaki arayışımı, biliyorsun. Yaptığım araştırmalar sonucu, cevaplarımı, aradığım insanları Sudan'da bulabileceğimi düşünüyorum.
- Nasıl yani?! Sudan! Koca bir ülke. Nerede ve nasıl bulacaksın o insanları?
- İşin doğrusu, bunu ben de tam olarak bilmiyorum. Ama planlarım ve hazırlığım var. Bu gayret ve emeklerimin karşılık bulacağını, o insanlara ulaşacağımı umuyorum. Ben üzerime düşeni yapayım da ne olacağına bakalım.
- Peki. Ne yapmayı düşünüyorsun?
- Söz verdiğim şekilde, yürüyerek Sudan'a, onların olduğu bölgeye gitmeyi düşünüyorum. Oraya vardıktan sonra da Güney Sudan'a Darfur'a geçecek ve iç

savaş bölgesindeki o insanları arayacağım. Bulduğumda da onlara destek olacağım inşallah.

- Gerçekten yürüyerek mi gideceksin? Yol güvenliği, sağlığın, bizler, işin gücün ne olacak? Ciddi olamazsın!?
- Ciddiyim ve kararlıyım. Sen de biliyorsun ki söz verdim. Bu uğurda imkanım ve gücüm ölçüsünde yapmam gereken ne varsa yapacağım. Nasıl dönerim şimdi?
- Kararından, sözünden dön demiyorum ki. Bunu yapmanın başka yolları da vardır, diyorum.
- Elbette olabilir. Ama sözlerim ve kararlarım var. Gerçek şu ki yürüyerek gitmekten ürkmediğimi söyleyemem ama başka da bir çarem yok gibi.
- Lütfen bu konuda acele etme. Bu pek de kolay bir karar değil. Biz burada, bu çiftlik evinde, dağ başında yalnız kalacağız. Sen gidince her şeyin sorumluluğu bana kalacak. Sonra, insanlar soracak: Neden engel olmadın? Nereye gitti? Başka yol mu yok? Tüm bunlarla ben muhatap olacağım.
- Haklısın, bu konuda ciddi bir yük ve sorumluluk altına gireceksin. O nedenle seninle konuşmadan hiçbir adım atmadım. Gitmekten cayamam; bu nedenle karşılaşabileceğimiz sorunlara nasıl çözümler bulabileceğimizi düşünelim.
- Kararlarına hep saygı duydum. Bunu da engellemeye çalışmak gibi bir niyetim yok. Ama, sen de takdir edersin ki, bu yalnızca seni değil hepimizi ilgilendiren bir karar. Biraz daha düşünmemiz ve konuşmamız gerekiyor.
- Tamam. Düşünüp tartışalım. Ama kalmak için değil; gittiğimde olabilecek durumlara çözüm için konuşalım.

Eşim, Sudan'a başka şekilde, uçakla ulaşmam; orada dilediğimce kalıp o insanları aramam ve onları bulduktan sonra da destek vermem için ısrar etti. Haklıydı, mantıklıydı ama ben bir söz vermiştim: Yürüyerek gidecektim ve bunu yerine getirmeliydim. Bu sebeple, öncelikle çiftlik evindeki güvenlikleri için mevcut bakıcı aileye destek olarak gece bekçiliği yapması için birini ayarladık. Çocuklar okula servisle gidiyorlardı. Bir aksaklık olduğunda alternatif ulaşım seçenekleri ve şoförler belirleyip bu mevzuyu da çözüme kavuşturduk.

Eşim eczacıydı. Birkaç yıl evvel açtığı kendi eczanesine arabayla rahatça gidip gelebiliyordu. Aslında işi, çocuklar ve tüm sorumluluklarla birlikte yalnızlık duygusunu yaşayacak bir zamanı da olmayacaktı.

Evle ilgili kısım çözülmüştü; işime odaklanmalıyım. Son iki yıldır kurumsallaştırmak için çaba sarf ettiğim işim; ben olmadan da yürüyecek duruma gelmişti. Görev tanımları belli, sorumluluklar dağıtılmış idi. Pazar payımız

genişlemiş, en az 20 ülkeye ihracatımız sürekli hale gelmişti. Yokluğumda çok ciddi bir hata yapılmaz ve işler başıboş bırakılmazsa; yeni ürünler ilave edilmese bile mevcut yapısı ve müşteri potansiyeli ile bu kurum 10 sene daha iyi bir şekilde devam edebilecek bir yapıya kavuşmuştu. Ortağımla da konuşmak için bir araya geldik. Genel hatlarıyla durumu anlattım. Ortağım:

- Ne yapmayı düşünüyorsun peki?
- Bu idealimi gerçekleştirmek için, bir yıl kadar işten uzak kalmayı düşünüyorum. Benim isteğim senin biraz daha fazla zaman ayırıp burayı idare etmen.

Beni vazgeçirmeye, ikna etmeye çalışsa da bende bir değişiklik olmadığını fark edince:

- Kabul etmezsem ne olacak?
- İşi üstlenebilecek birini arayacağız ve firmanın başına geçireceğiz.
- Tamam, sen dönünceye kadar idare ederiz.

2015 yılının şubat ayında idim ve önümde üç ay kalmıştı ilk adımımı atmaya. Tüm hazırlıklarım için sadece üç ayım vardı. Yanıma yalnızca bir sırt çantası almaya karar verdim. Bir sırt çantasına sığacak kadar az, ihtiyaçlarımı karşılayacak kadar çok şey almalıydım.

İstediğim hafiflikteki çantayı, çadırı, mattı ve dizüstü bilgisayarımı şarj etmek için hafif ve katlanabilir güneş panelini Türkiye’de bulamayınca yurt dışından getirttim. Küçük hafif bir dizüstü bilgisayar, cep telefonu için güneş enerjili şarj adaptörleri temin ettim. Çantamda: çadır, uyku tulumu, şişmeli mat, polar battaniye, dizüstü bilgisayar, mobil telefon, klavye, 5gb mp3, 30 saatlik ses kayıt cihazı, pil ve cep telefonu için güneş enerjili şarj cihazı, elektronik bağlantı aparatları, 3 dilde broşür, diş fırçası, tıraş vs malzemeleri vardı.

Yolculuğum, hicretimdi. Benlikten geçip, bize ulaşmaya meyledişimdi. Biz, bize ulaşmalıydım. Biz orada bir yerdeydik, bunun dışında kalamazdım.

Yaptığımın anlaşılması, daha çok insana ulaşması için “zurasudan” web sitesi kurmak için çalışmaya başladım. Böyle bir yolculuk kararı için gelebilecek onlarca sorunun cevapları da sitede olacaktı. Yol boyu yanımda bulundurmak için 3 dilde küçük broşürler, “zurasudan” yazılı bir bayrak ve basın bültenleri hazırladım.

Bir hafta sonra yola koyulacağımdan verdiğim karar hakkında anne ve babamla görüşmeliydim. Fakat onlara yürüyerek gideceğimi söyleyemedim. Beni anlamalarını istiyordum yalnızca. Sudan'a bir süreliğine hayır işleri için gidip geleceğimi zannediyorlardı. Hem kendimi hem de onları daha fazla zor durumda bırakmadan; yürüyerek gideceğim detayını öğrendiklerinde o anki üzüntüyle karşılaşmaktan kaçarak daha fazla soru sormalarına fırsat bırakmayıp helalleşip, vedalaşıp ayrıldım.

Eşim, ortağım, ailem ve birkaç yakınımız dışında kimseye haber vermemiştim. Hazırdım artık.

İLK GÜN ZOR GÜN

03.06.2005 tarihinde Sudan' doğru yürüyüşüme başladım. Sultanahmet Camii'nde Cuma namazını kıldıktan sonra caminin orta avlusunun köşesinde ihramlarımı kuşandım. Sırt çantama "zurasudan.com" bayrağını astıktan sonra evimi sırtıma yüklenerek yürüyüşe başladım.

Aljazeera TV den kısa bir çekim için gelmişlerdi. Yürüyüşün amacını ve nereye doğru olduğunu sorduklarında kısa ve öz cevaplar vermeye çalıştım. Çekim çok uzun sürmedi; kaydı daha sonra yayına göndermek üzere oradan ayrıldılar. Birkaç gün sonra da bu çekimlerin yayınlandığını duydum.

Yürüyüşe başlayacağımı duyan bazı arkadaşlar Sultanahmet'e gelmişti. Arkadaşlardan bazıları bu yürüyüşten vazgeçmem için ısrar ettiler yine. Vazgeçmeyeceğimi anlayınca ısrarlarından vazgeçip muvaffakiyetim için dua ettiler ve daha sonra vedalaşıp ayrıldılar.

Sultanahmet'in avlusundan çıktıktan sonra yolda rastladıklarım ve turistlere broşür vermeye başladım. Genelde insanların bakışları şaşkın ve meraklıydı, bir anlam veremiyorlardı. Hiç alışkın olmadıkları bir kıyafet giyinmiş, tuhaf bayraklı bir adamın ne yapmaya çalıştığını çok az insan merak ediyordu veya bana öyle geliyordu. Belki de beni ürün tanıtan hosteslerden biri zannediyorlardı. Tesadüfen yaklaşip broşürü alıp okuyanlardan bir kısmı gelip destek ve dualarını ifade ediyordu.

Duygusal anlar yaşamamak ve ayrılığımın zor olmaması için son anlara kadar en yakınlarıma bile yolculuğumu gizli tutmuştum. Yalnız bir şekilde yola çıkmak istiyordum. Bu tamamen insani ve vicdani olan işimde hiçbir leke, şüphe olmaması için yalnız olmam gerektiğini düşünüyordum.

Bir süre sonra Ayasofya'ya doğru yöneldim. Yabancı turistler genelde broşürü almak istemiyordu. Beni ya dilenci ya da bayrakta yazlı zurasudan.com logosundan dolayı ürün bezirgani sanıyorlardı. O zamanlar internet ve android cep telefonları, mobil internet kullananlar çok azdı. Bu nedenle logonun ne manaya geldiğini hemen anlamak için, aynı anda cep telefonlarına sarılıp ne olduğuna bakamıyorlardı. Haliyle şöyle bir bakıp geçiyorlardı. Ayasofya'nın renkli platosunda varlığım pek dikkat çekmiyordu.

Farklı milletlerden insanlar farklı renk ve giysileriyle güzel bir mozaik oluşturduğundan ben o desenin içinde erimiştim adeta. Ayasofya'yı sağ tarafıma alıp, Gülhane'ye doğru akarken ne sırt çantamın ağırlığını ne de bedenimin varlığını hiç hissetmiyordum. Biraz ilerleyip Sirkeci'ye yaklaştığımda sırtımda 25 kilo civarında bir çantanın varlığını hissetmeye başlamıştım. Hemen Sirkeci garınının sol çaprazındaki köşede bulunan küçük büfeden bir ayran alıp içtim. Büfenin önündeki küçük taburede biraz dinlendikten sonra Eminönü vapur iskelelerinin olduğu tarafa geçtim.

İstanbul'u ikiye bölen İstanbul Boğazı'nın bir tarafı Avrupa yakası, diğer tarafı Asya yakasıydı. Ben Avrupa yakasından hareket etmişim ve yola devam edebilmek için Asya tarafına geçmem gerekiyordu. Bunun için iki seçenek vardı; ya Boğaz köprüsü kullanılarak veya vapurla karşıya geçilebiliyordu. Ben vapurla karşıya geçmeyi tercih ettiğim için, Eminönü-Üsküdar vapur iskelesinin önünde durdum. Oldukça kalabalık insan trafiği içinde sırt çantası ile vapura binmem hiç de kolay olmadı. Allah'tan yürüyüşe başlamadan 3 ay öncesinden sıkı bir şekilde spor yaparak hazırlanmıştım. Yoksa bu izdihamda vapura zor binerdim ve yüzerek karşıya geçmek zorunda kalabilirdim herhalde. :)...

Vapurdan indikten sonra iskele boyunca bir miktar ilerledim, sonra az ilerde yolun sol tarafında bulunan Üsküdar çarşı içine yöneldim. Bu sırada bacanağım aradı,

- Bacanak nasılsın, nerelerdesin? Mustafa beyle birlikte seni görmek için yola çıktık, geliyoruz, dedi.
- Bacanak sağ olasın iyiyim, yok bi yaramazlık, yol aşındırıyorum işte, dedim.
- Seni görmeye geliyoruz nerede olduğunu söylersen oraya doğru gelebiliriz, dedi
- Şu an Üsküdar meydanı civarındayım ama gelmenize gerek yok, ben iyiyim, dedim.
- Yok, yok, biz yola çıktık geliyoruz, Üsküdar'a varmak üzereyiz zaten, sen nerde buluşalım onu söyle, dedi
- Bana yakın olan sizin de kolay bulacağınız Mihrimah Sultan Camii önünde buluşabiliriz, dedim.
- Tamam birazdan orada oluruz, dediler.

Çok bir zaman geçmeden geldiler, kucaklaşıp, selamlaştıktan sonra

- Bacanak yaptın yapacağını vallahi. Kimseye haber vermeden nereye gidiyorsun öyle? dedi.

Bacanağımın ortağı Mustafa beyin gözlerindeki şaşkınlığı okuyabiliyordum. Bu şaşkınlığı sözlerine de yansıdı,

- Yahu Cetin, sen hakikaten Sudan'a böyle yürüyerek mi gideceksin? dedi.
- Evet Mustafa abi, gencim, sağlıklıyım, güçlüyüm Allah'ın izniyle gidebilirim, dedim, espririyle karışık olarak...
- Tamam da ne bileyim, nerden çıktı bu iş birden bire şaşırdım tabi, dedi.
- Hiç sorma Mustafa abi, uzun hikaye, belki daha geniş bir zamanda anlatırım, dedim. Bacanak,
- Hadi sen neyse, biz bacanağız bilmiyorduk, bizi de atlattı, dedi.

Hep birlikte gülüştük. Avluda oturup hem yürüyüşü hem evden ayrılık sürecini biraz konuştuk. Bacanak, eşimin ve eşimin ailesinin nasıl olduğuma ilişkin meraklarını giderecek kadar kaldı. Anormal ve rahatsız edici bir manzara ile karşılaşmadığından ve yüksek moralimi gördükten sonra yüreği biraz olsun ferahlamış olarak ayrıldı.

Bacanaklarla sohbetimizin sonuna gelmiştik, avluda yola çıkmak için hazırlanıyordum. O sırada, yeğenim Emine ve küçük oğluyla tesadüfen avludan geçerken göz göze geldik. İlk şaşkınlıktan sonra benim olduğumu anlayınca,

- Daayiiiiiiii diye bağırıp bana doğru koştu ve sarılıp ağlamaya başladı. Ben de en az onun kadar şaşkıncım. Nasıl bir tepki vereceğimi bilmiyordum.
- Emine sakin ol, ben iyiyim merak etme. Bak Emir seni böyle görünce korktu çocuk, bak o da ağlamaya başlayacak şimdi, sakin ol, dedim.
- Tamam, tamam dayı, sakileşiyorum, Sen iyisin di mi? Seni birden görünce sinirlerim boşaldı ne yapayım işte dayı, dedi.
- Bak işte, ben senden de iyiyim:). , üstelik sen ağlarken bak, ben gülüyorum, dedim gülerek,
- Yapma ya dayı... Duyunca zaten bu dayım kafayı mı yedi, ne yapıyor diye çok üzülmüştüm, dedi.
- Bak turp gibiyim, gördüğün gibi kafamda yerinde duruyor, dedim yine gülerek. Emine'de biraz rahatladı ve o da gülmeye başladı. Biraz konuştuktan sonra,
- Dayı, sakın bir yere ayrılma annemi çağıracam, dedi.

- Emine yapma Allahaşkına. Annen zaten duygusal biri, beni görünce daha kötü olmasın, çağırma lütfen, dedim.
- Yok, yok dayı, ben anneme dayımı Üsküdar'da gördüm konuştum dersem, meraklan ölür, bizi de öldürür. Niye ona haber vermedim diye için için yer, zaten şimdi bir sürü şeyi kafasında kurmuştur o. Haber vereyim de gelsin seni görsün, o da rahatlasın, dedi.

Çaresiz kabul ettim. Emine hemen, Nezahat Ablamı arayıp, çağırdı. Nezahat ablam, en büyük; öğretmen okulunda okuduktan sonra ilkokul öğretmenliği yapan ve şimdilerde emekli olan ablamdı. Canı tez, aceleci bir yapıya sahipti. Sert mizaçlı gibi görünse de aslında çok duygusal biriydi. Temizlik ve düzende çok titiz biriydi. Haksızlığa karşı pek tahammülü yoktu ve eğrilikle işi yoktu. Doğru bildiği bir şey varsa dank diye söyler, yanlış gördüğü, inandığı bir şey için eğilip bükülmezdi. Çok fazla sorumluluk alan bir yapısı olduğundan, dört çocuk, eş, ev ve iş hayatı kendisini biraz yıpratmıştı. Evi Üsküdar meydanına yakın bir yerdedi. Bir süre sonra ablam uzaktan görünmüştü bile..

Kızgın, endişeli ve heyecanlıydı. Acele acele adımlarını atarak hızla bana doğru ilerledi ve yarı titrek bir ses tonuyla hem bana sitem ediyor hem ağlıyordu. Yanıma vardığında sarılıp ağlamaya başladı.

- Allah senin canını almaya, meraklan öldürdün bizi. Aileni, çoluk çocuğunu bırakıp nereye gidiyorsun? Senin kulaklarını küçükken pek çekmedik ondan başına buyruk hareket ediyorsun, şeklinde tatlı sitemler ediyordu.
- Valla haklısın ama biraz geç kaldınız abla:)... Görüyorsun işte, şimdi çeksen de fayda etmiyor artık, dedim gülerken.
- Senin hanıma da kızdım zaten, sana neden izin verdi ki? Ben olsam asla izin vermezdim gitmene, dedi.
- Kötü bir şey yapmayacağımı biliyor da ondan, otur az konuşalım, o zaman bak sen de bana izin vereceksin, dedim gülerken tekrar,
- Hadi canım, ben sana asla izin vermezdim. Ailede herkes senin bu yaptığından şok olmuş vaziyette. Annem, babam da seni çok merak ediyorlar zaten.
- Annemle konuştum, merak etme. Sesimi duyunca rahatladı, sakinleşti.
- Sana kötüyüz diyecek hali yok herhalde, moralin bozulmasın diye öyle demiştir. Valla ben görüştüm hiç de iyi, rahat değillerdi,
- Tamam, haklısın rahat olmayabilirler ama endişelenmemeleri için sen de yardımcı ol o zaman. Sen de onları rahatlatmaya çalış, dedim.

- Tamam, tamam, bırak şimdi. Yaptığın iş mi şimdi senin, böyle yollarda telef olacaksın, aklını başına al, eve dön artık. Ben seni yakaladım şimdi, bırakmam artık.
- Tamam ablacığım, dönmem zor olabilir ama bak beraber gidebiliriz, dedim
- Ufff! Senin bu esprilerinden, şimdi espi zamanı mı? ben ciddiym, şimdi Ali beyi de arayacam alıp seni eve götürecez,
- Yapma Nezahat abla, otur şurada biraz konuşalım, bak bacanakta yanımda, beni ziyarete gelmiş, tanıştırayım deyip dikkati ve konuyu biraz dağıttım.

Bacanak, ortağını tanıştırdıktan sonra ister istemez biraz farklı konular konuştuysak da asıl konuya döndük. Ablam hemen,

- Söyle bakayım sen kendini mehdi mi sanıyorsun? Böyle acayip giyinmiş, kuşanmış ne yapıyorsun sen? dedi,
- Yapma Nezahat abla, akıl sağlığımın bu kadar bozulmadığını sen de görüyorsun. Bu tip iddialarda bulunacak bir insan olmadığını da biliyorsun. Her insan bazı dönemler dönüşüm yaşayabilir, bazı şeylerin sancısını çekebilir. Yaşadığı hayatı sorgulayabilir, yeni bir yaşam kurmaya karar verebilir, hatta yaşamını tamamen değiştirmeye karar verebilir. Bunları yapan bir insanın deli, sıyrılmış olduğunu nasıl söyleyebiliriz.

Ben bir iddia peşinde değilim. Sadece yaşadığım hayatı sorguladım ve yaşadığım hayatın doğru olmadığına karar verip daha doğru olduğuna karar verdiğim bir yaşam kurmaya çalışıyorum. Bu işte bu kararımın bir adımı... Ben 40 senedir hep çalıştım ve bu güne kadar yeterince biriktirdim; ama gerçekte kendim için hiçbir yatırım yapmadığımı fark ettim. Şu an ölüp gitsem, kesem dolu olsa da, heybem boş gideceğim belki de.

Günahlarım, sevaplarımdan belki de çoktur. Eeee ne anladım bu hayattan. Bu güne kadar gece gündüz demeden ben neden çalıştım o zaman? Bu günü mutlu ve eğlenceli, fakat yarını olmayan bir hayatı ben ne yapayım. Hayatımın bundan sonrasını doğru olduğuna inandığım şeyler için çalışarak geçirmeye karar verdim.

- Biz sana hayır yapma, insanlara yardım etme demiyoruz. Gel bazı alimlerle danış, konuş. Ne yapman gerektiğini, nasıl yapman gerektiğini sor. Bu işlerin bir çok yöntemi var. İlla senin yaptığın gibi olmasına gerek yok.
- Tamam Nezahat abla. Sana açıklamaya çalıştım. Ben kendime yeni bir yaşam biçimi, yeni bir yol çizdim. Bunu gerçekleştirmezsem asıl o zaman kendime ihanet etmiş olurum. Bu gün sahip olduğum imkan ve fırsatlara yarın sahip olmayabilirim. Hazır bu imkanlara sahipken çok geç olmadan yapabileceklerimi

yapayım. Yoksa ömür boyu kendimi kınar dururum. İşte o zaman hasta olurum. İşte o zaman kafayı sıyırırım... dedim

Bu minval üzere bir süre daha sohbet ettik. Konuşmanın ve bazı sorularına cevap bulmanın rahatlığıyla Nezahat ablam biraz sakinleşti, duruldu. Sonunda tam ikna olmasa da, yola göndermek içine tam sinmese de, beni engellemeyip yola devam etmeme razı olmuştu.

Ziyaretçilerimle vedalaşıp tekrar yola koyuldum. Biraz ilerde Üsküdar parkında oturup bir stres çayı içtikten sonra Kadıköy'e doğru yelken açtım. Haydarpaşa 'ya doğru ilerlerken karanlık basmıştı artık. Haydarpaşa'nın merkezine gelmeden sol tarafta yer alan çarşının önünde, genç-orta yaş bir kaç bayan aralardan çıkıp bana bakıyorlardı. Onlardan yana bakınca yüzlerini çevirdiklerini fark ettim. Biraz endişeli ve tedirgin gibiydiler. Birkaç kez benzer şekilde baktığımda yüzlerini çevirdiklerini görünce, kollarımı hafif açarak onlara doğru yöneldim. Kollarımı açmış, onlara doğru ilerlediğimi gördüklerinde kaçışmaya başladılar. Beyaz ihramlarla akşam karanlığında beni görünce hortladığımı sanmışlardı.

Çarşı girişine yaklaştığımda kenar köşelere saklanmış, kafalarını gizleyerek, yola bir göz atıp geri çekiyorlardı. Hem korkuyorlar hem de meraklarına yenik düşüp ne olduğunu anlamak için gizli gizli bakmaya çalışıyorlardı. Çarşı girişinde kollarımı açıp onlara doğru koşsam eminim bir iki tanesi korkudan kaçamaz belki de düşüp bayılabilirdi. Bunu göze alamadığım için kollarımı indirdim ve onlara gülerek ve el sallayarak selam verdim. Karşılarında normal bir insan görünce oldukça rahatladılar ve sonra kendi hallerine gülmeye başladılar...

2.GÜN-TEDBİR YEĞDİR...

Fenerbahçe'de küçük bir caminin avlusunda geceyi geçirdikten sonra, sabah erkenden tıraşımı oldum ve yola devam etmek için hazırlık yapmaya başladım. İlk günkü tecrübeden sonra fazla eşya ile seyahat etmemin zor olacağını anladım ve gereksiz olan birkaç eşyayı kargo ile eve göndermek üzere ayırdım. 60-70 mt mesafeyi aydınlatabilen kafa feneri, güneş enerjisi şarj paneli, pil şarj cihazı, şarjlı piller, tabanlık gibi ufak tefek malzemelerdi. Ayrıca, sırtımdaki ağırlığın 3-4 kilosunu yolda dağıtmak için bastırduğım broşürler oluşturuyordu. Sırt çantam yaklaşık 20-25 kg geliyordu ve çantamdan birkaç kilonun eksilmesi çok fark ediyordu. Broşürlerin yarısını ve diğer malzemeleri gönderdiğimde sırt çantam bayağı hafifleyecek, belime binen de yük azalacağından, belim ve bacaklarımdaki ağrı da azalacaktı.

Hafif bir kahvaltıdan sonra ağrı kesici bir hap aldım. Yürüyüşe başlamadan önce spor yapmış ve hazırlanmış olsam da sırt çantamın ağırlığı altında günde 20-30 km yürümeye bünyem alışkın olmadığı için dün gece bel ve bacak ağrılarım artmıştı. Yürüyüşün hemen başında ağırlara boyun eğmektense vücudum alışincaya kadar daha dinamik olmak için özellikle ilk 15 gün ağrı kesici almam faydalı olacaktı. Yoksa dinlenmek için mola verdiğimde ağırlardan dolayı tekrar ayağa kalkamayacak ve yürüyüşe devam etmekte zorlanacaktım. Bu nedenle işin başlangıcında tedbir almak daha makul gelmişti bana.

Kadıköyde insanlar arasından ilerliyor, soru soranlara kısa açıklamalar yapıyordum. Bağdat Caddesi İstanbul'un en uzun ve yoğun sağlı sollu, trafiği olan caddelerinden biri. Bağdat Caddesi'nde ilerlerken, mağaza ve işyerinde çalışan insanların bir kısmı beni görünce 2-3 kişi bazen 3-4 kişi birden kapıya fırlayıp ne olduğuna bakıyor ve anlamaya çalışıyor, sonra da birbirleriyle konuşup işaretleşiyordu. Kimi bayraktaki yazıyı okumaya çalışıyor, kimi anlamadığını ifade etmek için dudağını büküp, kafa sallayıp duruyordu. Bazıları hemen bir kağıt parçası alıp bayraktaki "zurasudan.com" yazısını not etmeye çalışıyordu.

Kaldırımda ilerlemeye! devam ediyordum. Birçok noktada kaldırımda yürümekte zorlanıyordum. Kaldırımda olan ağaçların dallarını her nedense çok alçaktan budamışlardı. Uzun boylu bir insan kaldırımda uzun süre eğilmeden dik yürümekte zorlanabilirdi. Bir süre yürüdüktan sonra mutlaka alçak budanmış bir ağaca rastlar ve eğilmeden oradan geçemezsiniz. Ben, sırt çantama astığım bayraktan dolayı kaldırımda yürüyemiyor, sık sık dallara takılıp duruyordum. Bu şekilde ilerleyemeyince, kaldırımdan inip, caddenin bitip kaldırımın başladığı yol kenarından gitmek zorunda kaldım.

Kaldırımdayken yayalar içinde çok fark edilmiyordum. Oysa burada, cadde kenarında benden başka kimse olmayınca caddede seyreden araçların şoförlerinin direkt dikkatini çekmeye başladım. Araçlardaki şoför ve yolcular istisnasız (gözü ilişenler) dönüp dikkatle bakmaya çalışıyorlardı. Şoförler bakarken yavaşlıyor, arkada seyreden araçlar da öndeki araca çarpmamak için gayret ediyorlar ve trafikte bir dalgalanma oluyordu. Ani frenler, kaza yapmamak için ani kıvırmalar olunca bir kazaya sebebiyet vereceğimden endişe ederek, hemen kaldırıma çıktım.

Kaldırımdayken tüm araçlardan ziyade bir kısmının dikkatini çekiyordum. Biraz ilerledikten sonra içime bir kuşku düştü. Araçların trafikteki bu dalgalanması gerçekten giyim tarzımdan, sırt çantamdaki bayraktan dolayı mıydı yoksa tesadüf müydü? Bunu anlamak için bir test yapmaya karar verdim ve caddenin kenarına tekrar indim. Az önce gördüğüm manzaranın bir benzeri trafikte tekrar yaşanınca, bu işin tesadüf olmadığını

anladım ve sürücülerin dikkatini çekip kazaya sebebiyet vermemek için kaldırımın sıkıntısını cadde kenarının rahatına tercih etmek mecburiyetinde kaldım.

Bağdat caddesinde çok sayıda cafe, pastane, restoran ve bunların hemen hemen hepsinin caddeye doğru geniş açık oturma alanları vardı. Yazın insanların büyük çoğunluğu bu açık alanlarda oturmayı tercih ettiklerinden ben de yorulduğumda veya birşeyler yeme-içme ihtiyacım olduğunda, uygun gördüğüm birine geçip oturuyordum. Her ne kadar sırt çantamın havalandırma sistemi mükemmel olsa da yürürken terliyordum ve oturduğumda rüzgardan çarpılmamak için kuytu yerleri tercih ediyordum.

Sıcaktan iyice bunaldığınız ve yorgunluktan mecalinizin azaldığını hissettiğiniz zaman, işte benim yaşadığım an, yediğiniz soğuk bir dondurmanın lezzet ve keyfi tarifsizdi. Dondurmayı her yaladığımda yorgunluğumun ve sıcaklığımın orantısal olarak azaldığını hissediyordum sanki. Oysa hayatımda ilk defa dondurma yemiyordum, daha önceleri de sık sık dondurma yerdim ama uzun yıllardır hiç bu kadar ferahlatıcı ve lezzetli dondurma yememiştim.

Yorgunluk ve sıcaklığın bunaltıcı etkisini üzerimden yeni atmıştım ki, Alaattin abim aradı. Telefonu açıp açmamakta tereddüt ettim. Sitemlerine ne cevap verecektim bilmiyordum. Durum hassas olduğundan korkarak telefonu açtım.

Alaattin abim, ailemizin en büyüğüydü. Fakülteden sonra Maliye teşkilatına girmiş uzun yıllar çalıştıktan sonra emekli olmuştu. Boş durmayı seven bir yapıda olmadığından Mali Müşavirlik Bürosu açmış, uzun zamandır işletiyordu. Abim çabuk parlayabilen bir mizaca sahipti. Saman alevi gibi, çabuk alev alır ve çabuk sönerdi. Pek kin tutmaz, hoş sohbet, iyi niyetli, sıcakkanlı, sevecen ve evcimen biriydi. Ailesinin önceliklerini her zaman en önde tutardı. Bu nedenle bazen kendini ihmal ettiği bile olurdu. Önemli olaylar karşısında bazen soğukkanlılığını pek koruyamazdı. Duygusal tarafı baskın geldiğinden çabuk etkilenir ve erken tepkiler verebilirdi. Bu nedenle olayın sıcak anında pek karşılaşmak istemezdim. Yürüyüşe çıkacağımı kendisine haber vermediğim için zaten bana kızgındı, bu nedenle bu karşılaşmadan kaçamazdım. Abim selam ve hal hatırdan sonra,

- Yahu nasıl böyle bir işe kalktın hala anlamadım. Oğlum kimseye haber vermeden nereye çekip gidiyorsun böyle, bu ne iş?
- Abi sorma idare et, bir işe niyetlendim işte. Çok düşündüm ama inan haber versem çok daha zor olacaktı. Kimse kabul etmeyecekti, biliyorsun.
- Elbette kabul etmezdik, yaptığın kabul edilecek bir iş değil ki kabul edelim,

- Tamam, sizce öyle, biliyorum. İşte bu yüzden haber vermedim çoğu insana. Beni engellerdiniz yoksa. Bu sefer hem sizin hem benim için çok daha zor olurdu. O yüzden kimseye haber vermeden yola çıkmak zorunda kaldım. Yoksa ben de böyle olsun istemezdim.
- İyi halt ettin, işini gücünü, çoluk çocuğunu bırakıp nereye gidiyon, kafayı mı yedin oğlum. Yürüyerek gideceğini söylediler doğru mu söyledikleri?
- Evet doğru. İnşallah bir araya geldiğimizde konuşuruz. Merak etme eşim, çocuklarım, işimle ilgili tedbirleri aldım. Ben ise iyiyim, hatta durumum sizden de iyi diyebilirim, inanmıyorsan gel bak. Az önce Bağdat caddesinde dondurma keyfi yapıyordum daha ne olsun abi. İstersen gel bu taraflara hem dertleşiriz hem de bu işi konuşuruz.
- İyi, iyi, sanki bir dondurma yemekle iş bitiyor sanki? Aklını başına devşir ve bir an önce evine dön tamam mı? Ben yakında senin oraya geleceğim zaten, görelim bakalım...
- Tamam abi, baş göz üstüne, bekliyorum. Gelirsen yemekler, dondurmalar benden...

Abimi telefonla ikna edemeyeceğimi biliyordum. Karşılıklı konuşmadıkça asla ikna olmazdı. Bu nedenle telefonda çok detaya girmemeye gayret etmişim. İnşallah geldiğinde etrafıca konuştuğumuzda, bir macera peşinde olmadığını veya bir anlık bir çılgınlık neticesinde bu işe yönelmediğimi anlayacak ve bana hak vermese de makul bir hedefim olduğunu anlayacaktı.

Suadiye'den Göztepe tarafına yönelmiş ilerliyordum, yeğenlerim (ablamın çocukları) Şeyma ve Zeynep aradılar. Bağdat caddesinde olduklarını beni görmek istediklerini söylediler. Onlara buluşabileceğimiz uygun bir noktayı tarif ettim. Çok geçmeden geldiler ve sarılıp kucaklaştık.

Ayaküstü bir süre sohbet ettikten sonra birlikte yürümeye karar verdik. Kendilerinin bu duyguyu biraz yaşamalarını, biraz anlamalarını ve rahatlamalarını istiyordum. Yolda insanların meraklı bakışlarını, ilgilerini, gelip soru soranları ve aramızdaki sohbeti yakinen yaşadılar.

Etraftaki manzara ile taşıdığım bayrağın anlamı arasındaki derin uçurumu gözleyip bu iki uçurum arasındaki köprü'nün bir ayağı olma çabamda şahsımın çok önemli olmadığını somut olarak gördüler.

Yürürken görünen ve bana ait olduğu da pek belli olmayan yüz dışında A.Çetin Yücesoy'a ait bir şey yoktu. Görünen bir silüetti sadece... Bu silüette ben olmuşum veya

bir başkası olmuş hiç farketmezdi. Bayrak ve üstümdekilerin taşıdığı anlam o kadar baskın ve güçlüydü ki onların içindeki beden erimiş sanki... Bu semboller içinde her gün bir beden değişse kimse fark etmez belki de.

Dalgalanan bayraktaki yüklü mesajlar ve konuşan ihramdaki yüklü değerler sözlere yer bırakmıyordu. Bu sembollerin, kendilerini taşıyıp dalgalandıracak bir bedene ve beden içindeki yüreğe ihtiyaçları vardı. Bu benim bedenim de olabilir bir başkasının bedeni de olabilir... Şimdilik nasip benimmiş, yarını ise kimse bilemezdi... Dolayısıyla bu kutlu mesajları taşımak bir utanç değil büyük bir onurdu benim için. Bana bunu bana lütfeden Rabbime hamdolsun...

Bir süre yürüdüktan sonra yeğenlerimle bir kafede oturup sohbet ettik. Amacımı ve yapacaklarımı dinledikten sonra, çabamı ve gayretimi anlamsız bulmadıklarını, desteklerini ve yürekten kendilerinin de bu yürüyüşte yer aldıklarını söylediler. Kafeden çıkıp tekrar yürümeye başladık. Kendileri de çok büyük bir mutlulukla yanımda yürüdüler. Hatta arkadaşlarını arayıp davet ettiler. İki arkadaşları daha geldi ve bir süre birlikte yürüyüp fotoğraf çektik.

Genç ve çevresel etkilere duyarlı oldukları bir yaşta benimle yürümekten utanmadılar, aksine, büyük bir şerefle yürüdüler. Benimle değil bu kutlu sembollerle, mesajlarla yürüdüklerini ve yürürken bunları dalgalandırdıklarını biliyorlardı. Çünkü dalgalanan değerler inandıkları ve yaşadıkları değerlerdi...

Yeğenlerimden ayrıldıktan sonra interneti kullanabileceğim bir kafeye gittim. İçeriye geçip dizüstümü çıkarıp internete bağlandım. "zurasudan.com" sitesindeki son düzeltmeleri kontrol ettim, maillerimi attım. Bir bardak sıkma portakal suyu içtim. Skype'den Hayrettin Abim aradı.

Hayrettin Abim, Amerika'ya yerleşmişti uzun zaman önce ve orada üniversitede öğretim görevlisiydi. Küçüklüğünde ailenin en yaramaz çocuğuydu. 'Huysuz tosun, akıllı öküz olur' derler. Bu söze uygun biriydi. Büyüdükçe akıllandı ve şimdi iyi bir üniversitede iyi bir hoca olmuştu. İlim hayatı içinde olduğundan söylediklerine her zaman değer veriyor, dikkate alıyordum. Yürüyüşle ilgili konuştuk. Öneri ve eleştirilerini ve en son endişelerini belirtti. Yol boyu güvenlik ve konaklamayla ilgili ciddi tereddütleri vardı. Benim cami veya benzin istasyonu gibi yerlerde konaklayacağımı biliyordu.

- Kararını verdin ve bu işi yapacaksın, anladık. Seni vazgeçirmenin kolay bir yolu olmadığını da biliyorum. Yürümene kimse karşı değiliz artık. Ama herkes güvenliğinden ve sağlığından emin olmak istiyor.

- Bunların bilincindeyim. Amacım kendimi telef etmek, bir hiç uğruna feda etmek değil. Faydalı olacak bir şeyler yapmak istiyorum. Bunun için de hayatta kalmam ve sağlıklı olmam gerektiğini biliyorum. Bu nedenle elimden geldiğince sağlık ve güvenliğime dikkat ediyorum, merak etmeyin.
- Nasıl dikkat etmek bu! orada burada geceyi geçirerek nasıl sağlıklı kalacaksın? Gece hırsız var, iti var, kopuğu var, yalnız başına ortalık yerde güvenliğini nasıl sağlayacaksın? Ailedeki en büyük huzursuzluk kaynağı bu durum.
- Güvenli olmayan yerlere kalmayacağımı ve sağlığımı tehdit edebilecek davranışlardan kaçınacağımı bil. Bunun için rastgele hareket etmiyorum. Gerekli araştırma ve hazırlıkları yapmadan adım atmıyorum.
- Tamam ama bu bizi tatmin etmiyor. Dışarlarda geceleyerek sağlığını ve güvenliği riske atıyorsun. Bunun yanlış olduğunu sakın kafayla düşündüğünde sen de anlayacaksın. Sen şimdi gözünü kararttığın için farkında değilsin. Ama biz buradan görüyoruz, hiç kimse rahat değil. Artık yürümene bir şey demiyoruz. Kendi ailen için bizim için, hepimizi rahatlatacak bir çözüm bul, bir şeyler yap, bize tatmin edici bir şeyler söyle, yoksa sen de biz de huzurlu olamayız ve bu durum seni de etkiler bilesin, bu şekilde olmaz.
- Tamam Hayrettin abi, ben de kendimi gereksiz risk ve maceraya sürüklemek niyetinde değilim, söylediklerini düşüneceğim. Durumu tekrar değerlendirip kendimi de sizi de rahatlatacak bir formül bulmaya çalışacağım, dedim.

Görüşme sonlandıktan sonra, abimin söylediklerini değerlendirmeye başladım. İlk günkü konaklamada karşılaştığım sıkıntılardan dolayı bende tereddüt başlamıştı aslında. Kendime itiraf edemiyordum veya baskılıyordum. Temizlik, traş, üst-baş değişimi, insani ihtiyaçlar, güvenlik, ilk gecede çok ciddi bir sorun oluşturmuştu. Ayrıca, günlüğü yazarken bilgisayarın, cep telefonumun şarjı azalmış, tekrar sarj ihtiyacı doğmuştu ve bulunduğum yerde bu imkan yoktu. Dışarıda konaklama konusunda ısrar etmemi gerektirecek bir sebep yoktu aslında.

İç savaşta göç edenlerin, gömenlerin, acı ve ızdırap çekenlerin yaşadıklarını kısmen yaşamak, onları anlamak ve bu duruma düşmelerini sağlayan sebeplere eleştirel sembolik bir eylem olması amacıyla, dışarıda konaklamaya karar vermiştim. Fakat ilk günden bunun zorluklarına şahit olmuşum. Belki de bir sene sürecekti bu yürüyüşte dışarıda konaklama konusunda ısrar edersem, sağlık ve güvenliğimin tehdit altında olduğunu kabul etmek zorundaydım. Uzun bir yola koyulmuşum ve birçok gece bu yolda zorunlu olarak dışarıda konaklayacaktım. Fakat mecbur kalmadığım zamanlarda bu konuda ısrar etmeli miydim?

Bu kararda ısrar etmem halinde, ulařtırmak istediđim mesajların ve yapmak istediklerimin riske gireceđi gibi dűřünceler aklımda gidip gelmekteydi. Hayrettin ađabeyimin bu sűzleri olayı enine boyuna dűřünmemese sebep oldu. Sađlıđımı, gűvenliđimi műmkűn olan azami ۆlçűlerde korumam gerekiyordu. Bunlar olmadıđı takdirde bir sűre sonra kararlılıđım kırılabilir ve zafiyetlerim beni caydırabilirdi. Sađlıđım devamla el vermeyecek olursa, hedeflediđim hiđbir iři yapamayacak ve belki de yűrűyűřű yarım bırakmak zorunda kalacaktım. űstelik uygun bir yerde konaklamadıđım takdirde ne bilgisayarımı řarj edebilir, ne yazılarımı yazabilir, ne medya iřlerini yapabilir ne űst bař temizliđimi sađlıklı yapabilir ne de hırsızlık ve saldırıya karřı emin olabilirdim.

Uzun uzun dűřűnűp deđerlendiđimde, dıřarıda konaklama konusunda ısrar etmemem gerektiđine karar verdim. Bu hem amaçlarım, hem kendim ve ailem iđin dođru bir karar olacaktı. Tedbir her dem yeđdir. Tedbirli olmak zorundaydım. Kararımı verdikten sonra, Hayrettin Ađabeyimi aradım. Bu geceden itibaren yol űstűnde bulabildiđim otel, pansiyon v.b yerlerde konaklayarak yola devam edeceđimi sűyledim. Yolda gűvenliđim ile ilgili risk almamak iđin gerekli tedbirleri alacađımın garantisini de ayrıca verdim. Rahatlamıř ve sevinmiřti...

Ardından eřimi arayıp bilgi verdim. Eřime bűyle bir yola ıkacađımı, Sudan'a gideceđimi sűylediđimde 'Gitmen gerekiyorsa git. Bize, ocuklara ne olacak, bizi nasıl yalnız bırakırsın, biz ne yapacađız?' v.s gibi hiđbir řeyi hiđbir zaman dillendirmedi. 'Yanlıř bir řey yapmayacađına inanıyorum' demiřti. Benim aldıđım risk ve sorumluluktan çok daha fazlasını almasına rađmen hiđ tereddűt gűstermeden kabul etmesi benim bu asil yűrekli ve vakur eřime olan saygı ve muhabbetimi daha da artırmıřtı...

Konaklama ve gűvenliđimle ilgili eřimi bilgilendirdiđimde "Sana inanıyor ve gűveniyorum" dedi. Bűyle sűyleyince iřim daha da zorlařtı iřin dođrusu. Mesuliyeti bana bırakmıřtı. Bu gűveni bořa ıkarmamak iđin elimden geleni yapacađımı biliyordu belki de... Artık daha dikkatli ve uyanık olmalıydım.

Bu konuşmalardan sonra, anladım ki verdiğim karar doğruymuş. Benim hedefim bir çağrıyı bir mesajı dalgalandırmaktı. Kendimi veya başkalarını huzursuz ederek bir fayda sağlamayacağım gibi, yapacağım iři de riske atmış olacaktım. Yűređim ferahlamış, mutmain olmuştu...

Girdiđim kafenin birinde tatlımı yedikten sonra ıkarken masada oturanlara brořűrlerden birer tane bıraktıktan sonra sırt çantamı kuřanıp yola koyulmaya hazırlanırken brořűrű okuyanlardan bir bayan kalkıp yanıma geldi:

- Sizleri tebrik ediyorum, iyi şeylerin yapıldığını görebilmek çok güzel, desteğimiz sizinle, dedi.
- Teşekkürler hanımefendi, inanın duyarlı insan görmek de çok güzel, deyince, her ikimiz de tebessüm ettik ve ben yoluma devam ettim...

Akşam olmuştu ve kalacağım yere karar vermem gerekiyordu. İnternet üzerinden tespit ettiğim Fenerbahçe'deki bir pansiyona doğru ilerlemeye başladım. Saat 22.20 civarında pansiyona ulaştım. Yerleştikten sonra güzel bir duş alıp rahatladım. Henüz yeni yerleşmiştim ki, fedakar dostum Burhan aradı ve abisiyle birlikte beni ziyaret etmek istediğini söyledi. Yerimi tarif ettim.

Evleri Üsküdar'da olduğundan çok geçmeden pansiyona ulaştılar. Adnan ağabeyin ailesi benim için börek ve kek hazırlamışlar, onları getirmişlerdi. Akşam yemek yemeye pek fırsatım olmamıştı, börekler ilaç gibi geldi doğrusu! Ardından kekleri de çayla birlikte bir güzel yedik. Burhan ve abisiyle ne yapmak istediğimi ve neden böyle bir işe giriştiğimi konuştuktan sonra, genel durumlardan ve ailevi konulardan söz ettik. Laf lafı açtı ve saat gece yarısını çoktan geçti. Ben yorgunluktan olsa gerek, sık sık esnemeye başlamıştım. Burhan,

- Anlaşıldı, sen yorgunsun, üstelik çok geç de oldu, lafın sonu yok, biz kalkalım artık, dedi.
- Yok, yok bakmayın esnediğime, şu an uykum yok, dediysem de ikna olmadılar.

Tekrar görüşme temennileri ile vedalaştıktan sonra, ben odama çıktım.

3.GÜN-DOST UYARISI

Dün yaklaşık 20-30 km yürümüşüm. Sabahleyin baldırlarım, kaslarım şişmiş halde uyandım. Sabah namazının farzını zor bela kıldım ve hemen bir ağrı kesici alıp tekrar uyudum. Saat 9,30 gibi uyandığım da biraz daha iyiydim. Toparlanıp kahvaltı için terasa çıktım. Menü böyle bir pansiyon için lüks sayılacak bolluk ve çeşide sahipti. Süt içine badem, kuru üzüm, bir miktar yulaf ezmesi ve bir paket bal koyup yedim. Bir miktar peynir, zeytin ve domates, 2 dilim ekmek ve 1 bardak meyve suyu ile kahvaltımı tamamladım. Böyle yazınca da adama bak maşallah bir de açlığı-yoksulluğu protesto ediyor derler :)...

Pansiyondan ayrılmadan önce, oturup günlüğümü yazmaya başladım. Saat ilerleyince odayı boşaltıp lobiye indim. Cep telefonu üzerinden İnternete bağlanıp "zurasudan.com" sitesinde bazı düzenlemeler yapmaya ve mail atmaya çalıştım ama

modemdeki ayarsızlıktan ötürü bir türlü bağlanamadım. Bunun üzerine çok da geç kalmamak için hazırlanıp tekrar yola koyuldum.

Ayaklarımda ağrı kasılma yoktu, hareket edince açılıyorlardı. Kalamış'ın üst taraflarına doğru yöneldim ve Kalamış sahiline doğru indim. Yürüyüşüm daha rutinleşmişti. Her gün yapmam tabii bir hal almaya başlamıştı. Her gün sabah uyanacak ve hedefime doğru ilerleyecektim. Ailem de çevrem de bu yürüyüşümü kabullenmişti. Önüm açıktı artık.

Beni endişelendiren tek bir şey vardı. Hedefime ulaşırken oluşturacağım kamuoyu için gerekli olan medya altyapısının, bilgisinin yetersizliği idi. Yürüyüşe başlamadan bazı hazırlıklar yapmıştım ama aslında bunlar amatör hazırlıklardı ve yetersizdi. Yürüyüş esnasında ve özellikle Türkiye'den çıkmadan eksiklerimi tamamlamayı ümit ediyordum. Bu düşünceler içinde eriyip gittiğim ve Moda'ya ulaştığım sıra, yoldan geçen bir arkadaş grubunun içinden gençlerden biri ellerini havaya kaldırıp alkış tuttu ve

- Helal olsun, helal olsun abim, deyince, ona doğru yönelerek
- Eyvallah, eyvallah delikanlı, alkış tutuyorsun ama ya hoş olmayan bir iş yapıyorsam, diye bir espri yaptım. O da,
- Ne olursa olsun abi, helal olsun, bence güzel bir şey yapıyorsun gibi, dedi. Ben de güldüm ve gençliğin verdiği dinamizmin tipik bir örneğini görmekten neşelenip, kendisine broşürü vererek yoluma devam ettim.

Yolda birkaç kez araçlar kornalarını çalarak yanımdan geçtiler. Başta pek önemsemedim. Bu sık sık tekrar edince daha dikkat etmeye başladım. İçlerinden bazıları korna çalıp ve camdan ellerini dışarı çıkarıp bana el salladıklarını görünce bunların destek amaçlı olduğunu anladım. Yürüyüşün 3. gününde bu kadar erken tepki beklemiyordum. Sanırım, yürüyüşüm esnasında broşür verdiğim veya bayrakta yazılı zurasudan'ı görüp siteyi girip inceleyenlerin bir kısmı destek olarak korna çalıp selam veriyorlardı. Çok erken olmasına rağmen bir kamuoyu oluşabileceğine ilişkin ümidim artmıştı.

Moda'da son durumları değerlendirmek için bir internet kafeye geçtim. Beni gören kafenin sahibi bayan sebebini sorunca broşürü kendisine verdim. Okuduktan sonra biraz alaycı, biraz tepkili,

- Türkiye'deki açlar, yoksullar ne olacak? dedi.

Kendisine Afrika'ya yürüyüşümün sembolik olduğunu, amacın dünyadaki zulüm, yoksulluk, acı ve açlık çekenlerin sesini duyurmak ve bu gidişatı değiştirmek için bir şeyler yapılması gerektiğini örneklemek olduğunu izah ettikten sonra daha fazla polemiğe girmedim ve sustum. Kendisi de sonra işinin başına döndü.

Yürüyüş esnasında başka ilginç tepkiler de alıyordum:

Beni dilenci sanıp para vermeye çalışanlar olduğu gibi-benden bu sebepten uzaklaşanlar oluyordu.

'Doğuya gittin mi, onlar dururken niçin Sudan'a gidiyorsun!' diye nasihat edenler;

Hamam mı açılıyor? diye soranlar;

Havlü fabrikası tanıtımı mı yapıyorsun? Diyenler;

Benim turist olduğu zannedip, İngilizce, Arapça soru soranlar;

Türkçe bilmediğimi sanıp abuk sabuk konuşanlar;

Bir ürünü, firmayı tanıtıyorum sanıp ta yolun karşısından bağırp; 'Hele gardaş ne satıyon getir bakalım hele!' diyenler;

'Şu herife bak ne biçim lan bu, ne satıyo lan bu', diyenler, oluyordu. Velhasıl her zaman neşelenecek bir şeyler çıkıyor karşıma ...

Hayrettin Abim ve her hayırlı işe yılmadan koşan fedakar dostum Burhan beni aramış ve her ikisi de benzer şekilde şunları söylemişlerdi;

- Şu an Sudan dışındaki ülkelerde de ciddi sorunlar yaşanıyor. Sudan'da yoksulluk ve açlığın ön plana çıkması halinde bu açlığın sebebinin sadece Sudan'ın acizlik ve beceriksizliğine bağlanabileceğini oysa bu sorunun sebeplerinin tek bir taraftan kaynaklanmadığını, sorunun içerden ve dıştan kaynaklanan çok sebeplerinin bulunduğunu; bu nedenle senin asıl vurgulamak istediğin dünyadaki zulüm, yoksulluk ve açlık olduğuna göre böyle yanlış bir mecraya akma ihtimali olan bu hayırlı işin söyleminin revize edilmesi gerektiğini, ifade ettiler.

Farklı bir zamanda yine benzer bir konu için dostum Zülküf aramıştı. İş ilişkimiz dışında, eskiye dayalı bir dostluğumuz bulunan Zülküf Almanya'da yaşıyordu. Benim yürüyüş kararımı öğrendikten sonra, Almanya'da bu projeye destek için, daha iyi nasıl olabilir, neler yapılabilir? diye araştırma yapmış ve düşüncelerini paylaşmak için beni aramıştı. Sudan'da yaşayan Alman asıllı akademisyen bir arkadaşının söylediklerini ciddi ve önemli bulmuştu. Arkadaşı siteyi ve projeyi inceledikten sonra ona;

- Sudan şu an ekonomik bir kalkınma hamlesinde, şayet söylemde ve sitede düzeltmeler yapılmazsa bu durum Sudan'ı rencide edebilir. Sanki yoksulluk, açlık

sadece Sudan'a varmış gibi görünebilir. Ve bu manzara kalkınmaya çalışan bir ülke için negatif bir imaj oluşturabilir ve rahatsızlık uyandırabilir, demiş.

Zülcüf bana bunları söyledikten sonra, Sudan'a yönelik ve direk Sudan'ı hedef alan bu tip bir söylemi düzeltmenin daha uygun olduğunu anlatmaya çalıştı.

İki günlük yürüyüşüm boyunca benzer yanlış algılamalara şahit olmuştum. İnsanların bir kısmı benim Sudan'lı olduğumu veya Sadece Sudan'daki yoksulluğu önemsediyimi zannediyorlardı.

Sudan'ı, yoksulluğun sembolik ülkesi olarak tercih etmiş olsam da asıl hedefim dünyadaki zulüm ve yoksulluğun ortadan kaldırılması için bir çığlık atmaktı. Oysa broşür ve web sitemdeki yazılardan ve vurgulardan bu sonuca varmış olmalıydılar. İfade tarzımın yanlış anlamaya meydan verdiği açık ve net olarak ortadaydı. Yoksa tamamen farklı coğrafya ve mekanlarda yaşayan insanların benzer bir kanaate varmaları mümkün olmazdı.

Hemen, yazılı tüm metinlerdeki vurguyu dünyadaki zulüm, yoksulluk ve açlık sorunu olarak düzeltiltim. Yürüyüşümün rotasında yazılı Sudan hedefini, Afrika olarak tashih ettim. Bu ve buna benzer düzeltmelerime rağmen, bu algıda bir değişiklik oluşturamazsam, gerekirse, benim için çok vazgeçilmez olsa da "zurasudan.com" web Site ismini bile başka bir domainle değiştirebilirdim. Hazırladığım metinleri kontrol, tashih, düzeltme ve öneriler için Hayrettin, Burhan, Zülcüf ve Kerem'e gönderdim. Ciddi bir hatanın eşliğinden dostlarım sayesinde dönmüştüm.

Bu düzeltmeleri yapmadan yürüyüşe devam etmek, hatalı bir söylemi devam ettirmek olacağından, Son düzenlemeleri yapmak ve projeyi yeniden inşa etmek için 3-5 gün Kadıköy de konuşlanmaya karar verdim. Düzeltmeleri tamamlar tamamlamaz ise yürüyüşe devam edecektim.

Kadıköy, merkezi bir konumda olması dolayısıyla ve hem internet hem de kalacak yer açısından uygundu. Akşam olduğunda, bir otel, pansiyon bulmak için Kadıköy'e ilerlemeye başladım. Rıhtım caddesinin arka sokaklarındaki otellere baktım. Otelin biri beni kıyafetimden dolayı dilenci sandığından otelde konaklamamı istemedi. Sırt çantamın ağırlığı altında ezilmeye başlamış, yorulmuştum. Yolda rastladığım seyyar satıcıdan kiraz alıp biraz nefeslendim. Daha sonra birkaç yer gezdim, nihayet biraz ilerde bir otel-pansiyon gibi bir yer bulduğumda yerleştim.

4.GÜN-BEYİN FIRTINASI

Sabah uyandıgımda her tarafım ağrıyordu. Dün normalden çok fazla yürümüş ve kaslarımı zorlamıştım. Ayağım aksar gibi yürüyordum. Otelin ortamı pek itici ve kasvetliydi. Tanımlayamadığım tuhaf, bekar pansiyonu gibi bir yerdi. Birkaç gün boyunca kalabileceğim daha uygun bir yer bakmalıydım. Konaklayabileceğim başka bir otel bulmak için hazırlanıp dışarı çıktım. Kapıdayken Kerem aradı, ne halde ve nerede olduğumu sordu. Kaldığım yeri söylediğimde güldü ve oteli bildiğini, eskiden oranın pek de iyi anılmayan bir otel olduğunu söyledi. Ben de güldüm ve zaten sevmediğimi ve otelden ayrıldığı söyledim.

Canım sıcak bir çorba çekmişti. Otelin yan tarafında bulunan lokantada ezogelin çorba ısmarladım. Dünkü yorgunluğun üstüne o kadar hoş gelmişti ki ikinci porsiyonu istedim. Kendime gelmişim. Bu gün sembollerimi kuşanmamıştım. Yolda, çorba içerken ve sonrasında zihnimde son gelişmeleri düşünüyordum. İçim bir türlü rahat değildi. Ulaştırmak istediğim mesajın yanlış anlaşılması veya farklı mecralara akabilecek olması beni endişelendirmişti. Mevcut sitenin ve elimdeki broşürlerin hızla revize edilmesi gerekiyordu. Çünkü eksik olduğuna kanaat getirdiğim bir mesajı taşımaya devam edemezdim. Bu haliyle sembolleri giyinip dolaşmak bana anlamsız gelmişti. Sorumluluğunu taşıyabileceğim site ve broşürün son şeklini verip netleştirinceye kadar sembolleri kuşanmayacaktım. Çünkü benim amacım tuhaf bir kıyafetle oralıkta şarlatan gibi dolaşıp dikkat çekmek değildi. Amacım doğru-kabul edilebilir bir mesajı dalgalandırmaktı...

200 metre ötede uygun bir otel bulup yerleştim. Otel odası, temizliği ücretiyle orantılandığında iyiydi. Dünkü pansiyon otele 25 lira vermişim. Duş bile alamamıştım. Tek hücre gibi bir yerdi. Yeni geçtiğim otel 30 liraydı. Geniş odası, odada telefon(öncekinde doğal iletişim...), temiz ve ferah banyosu ile fiyatından fazla özellikliydi.

Web sitesinin son tashih metinleri ile ilgili gelen maillere bakmak için internet kafeye geçtim. Hayrettin Abim ve Burhan mail atmışlardı. Skype üzerinden Hayrettin Abimle görüştük. Her görüşmemiz asgari 1,5-2 saat sürünce ben artık konuşmaktan yorulup dinlemeye çekiliyordum. Ondaki bu enerjinin sebebini sorunca,

- Her gün üniversitede en az 3-4 saat ders veriyoruz oğlum, 1,2 saat bizi kesmez, dedi.

Bu arada eşimin Skype'de aktif hale geldiğini görünce kendisini aradım. 'Eczanede müşteri yoğunluğundan şu an müsait olmadığını' söyleyince boynum bükük kapatmak zorunda kaldım. O arada Zülküf aradı. Hayrettin Abim(Amerika'da), Zülküf (Almanya'da) ve ben 3 lü konferans oluşturup son durumları değerlendirdik.

Hayrettin Abim yola çıktığım günden beri konuyla ilgileniyor yazmakta olduğu kitabını biraz da ihmal ederek bir akademisyen olması sıfatıyla da bu yürüyüşüme destek olabileceğine inandığı belge doküman ve bilgileri benimle sürekli paylaşıyordu. Oldukça yararlı bilgi ve önerileri sayesinde işin mecrası ve perspektifi genişleyip aydınlanıyordu.

Saat ilerlemişti. Saat 19.00 gibi yürüyüşün iletişim, basın, medya tarafını müşavere edip stratejileri, eksiklerimizi ve yapacaklarımızı tartışmak üzere Kerem, Burhan, ve İbrahim'le buluşacaktık. Rıhtım caddesinde bir muhalebici dükkanının üst katında buluştuk. Başta basit gibi gördüğüm meselenin ne kadar çetrefilli ve karmaşık olduğunu müşahade ettim. Sunum biçimini yeniden gözden geçirdik. İlave edilip, çıkarılabilecek metinler ve linkler üzerinde konuştuk. Yanlış anlamalar ve riskleri üzerinde durduk. Yürüyüş esnasında mutlaka bir kamera çekiminin gerçekleşmesi gerektiğini konuştuk. Böyle bir yürüyüşün haber değeri konusunda tartıştık. İyiden iyiye beyin fırtınası olmuştu. Yorgunduk ama değmişti. Kerem,

- Bu işlerin mutfağında 3 sene çalışmış ve halen iletişim alanında bir noktada olmam sıfatıyla diyebilirim ki; çok bilinen bir benzetme ile örneklersem bu yürüyüş amaç ve biçim itibari ile bir insanın köpeğin ayağını 10 kere ısırmasından daha fazla bir haber değerine sahiptir, dedi.

Yürüyüş sonrası yürütülmesi gereken lojistik desteğin nasıl olacağı konusunda fikir alış verişi yaptık. Zurasudan isminin kalması fakat com.un iptal edilip org olarak değiştirilmesinde ittifak ettik. Çünkü zurasudan bu yürüyüşte sembol bir isim-kavram olduğundan, sunumu kolaylaştırıp algılamayı kuvvetlendirebilecekti. Ve zurasudan, zamanla, zulmü, yoksulluğu, açlığı sembolize eden güçlü bir kavram olarak literatüre girebilirdi. Bunu önemsememiz ve ismin değişmemesi gerektiğine karar verdik. Ayrıca bu yürüyüşte, öz geçmişimin siteye eklenmesinin ve yazmakta olduğum günlüğün web sitesinde yayınlanmasının faydalı olacağına kanaat getirdik.

Burhan'la İbrahim ayrıldılar Kerem kaldı. Kaldığım otele geçtik. Bir süre sonra Alaattin Abim aradı. Fenerbahçe de olduğunu ve beni görmek istediğini söyledi. Elektronikçiler çarşının önündeki rıhtım caddesine gelip aracını park etti. Sarılıp kucaklaştık. ağabeyimi iyi tanırım. Yüz hatları ve ifade biçimi oldukça gergindi, yaptığım esprilere bile tepki veremiyordu. Yeğenim Gizem de gelmişti, şaşkın vaziyette bana bakıp duruyordu. Beni gayet neşeli ve yüksek moralli görünce biraz şaşırdılar. Kerem, bizim çiftliğe geldiğinde Alaattin Ağabeyimle tanışmışlardı. Kerem sahilde bir çay bahçesinde oturmamızı önerdi. Geçtik. Oturup sohbet ettik. Oldukça rahat ve neşeli bir vaziyette durumumu anlattım. Biraz gevşemeye ve rahatlamaya başlayınca,

- Niye yürüyerek gidiyorsun başka yolu mu yoktu bunun? Bağış yardım yapsaydın, ne gerek vardı bu işe? dedi.

Dilimin döndüğünce sebeplerini yaşadıklarımı, hedeflerimi ve inançlarımı anlattım. İkna olur gibi oldu ama bir yere oturtamıyordu. Zamana bıraktım...

5-6.GÜN-DERYADAN ALIR HERKES KABINCA

Dün karar verdiklerimizi toparlamam gerekiyordu. Laptopumu açıp kısa bir özgeçmiş yazdım. Ardından web sitesi yazılarının son kontrollerini yaptım, maillerime baktım. Webden bana yararlı olacak bilgi ve dokümanları indirdim. Hayrettin Abim konu üzerinde enine boyuna düşünerek uyarı, nasihat, bilgilendirme, tavsiye niteliğinde bir mail atmıştı. Bazı satırbaşları:

- Küçük hedefler koyup iplerin ucunu açık bırakmak daha mantıklı ve daha samimi gelir. Eğer senin yardım çağrın büyüyecekse büyür, o kanalı açık bırak; zamanı gelince sende ona göre hattı-hareket çizersin, ama ilk başta insanların "bu gerçekten haklı, güzel ve yapılabilir" diyeceği bir mesaj olmalı. Haklı ama insanları haddinden fazla cezbe etmeyeceği gibi senin inanırlılığını da sarsar.
- Sadece iyi niyet yeterli olmuyor, çünkü mesajın karşdakine nasıl geçtiğine bir bakmak lazım, mesajı algılayacak taraf onlar. sen yayıncılık yaptın, iyi bir kitap diye bastığın şey her zaman iyi satmıyor. Bunun sebepleri var, senin hareketin için de aynı şeyler söz konusu. Kitabı sattırmak için bazı tedbirler alman lazım: içerik, kapak, dizayn, uzunluk, konu, muhatabın seviyesi, satın alacak hedef kitlenin içinde bulunduğu şartlar, o sırada gündemde olan meseleler, hedef kitlenin maddi koşulları hepsi etki ediyor.
- Bu işin vebali de var. Bir sürü insanın zaman, para, emek ve hissiyatını kullanacaksın ister istemez. Onların karşısına yüz akı ile çıkman lazım. Kendinin ve onların çabalarını zayi etmemen lazım. Eğer öyle bir konsensus çıkarsa ve sevip güvendiğin insanlar Çetin bu iş bu şekilde gitmez, gel şöyle yapalım derlerse artık karşı çıkman görüşleriniz benim indimde bir hiçtir demek olur, bu da doğru olmaz. Nihayetinde sende bir insansın ve bir kişisin. Senin kiminle karşılaştığın, ne gördüğün, bu işin önemine ne kadar inandığın elbette önemli. Ama eğer insanlar aynı resme bakıp farklı şeyler görmeye devam ederlerse senin kendi meseleni ve yöntemini düşünme vakti gelmiş demektir.
- Yoksulluk, açlık vs. meselesinin uluslararası ve iç politika boyutu var. Yani senin de bildiğin gibi kaynak olmadığında değil, çıkar çekişmelerinden ve siyasi, etnik

çatışmalardan oluyor açıklık. Bir de unutmama dünyadaki tek problem de bu değil, dünyanın her yerinde problemler ölüm ve hastalık var.

- Bu meselenin (özel ve genel) bir iki gün, yıl içinde çözülmeyeceğini kabul etmen lazım. Siyaset, sivil organizasyonlar, yardım kuruluşları ve yardım edilecek yerlerin şartlarının ortak bir çabası ancak bu sorunları ortadan kaldıracaktır.
- Burada insanlar bir şeyler yapmak istiyor, sana yardımcı olmak istiyor, bunları heba etme. Yardım ise, yardım üzerinde yoğunlaş ve insanların fikirlerine hürmet göster. Ne sen hayal kırıklığına uğra ne de onlar. Olayları senin hislerin yönünde değil oldukları gibi görmeye çalış, daha başarılı olursun mesajında. Kendini zorlama ve hislerine karşı koyma pahasına da olsa bunu yapman lazım. Yok; ama böyle bir mesele yoksa zaten bu paragraf lüzumsuz.

Hayrettin ağabeyimin söylediklerinin büyük bir kısmına katılıyordum. Atacağım her adımı çok iyi düşünmem ve görüşlerine değer verdiğim insanların öneri ve değerlendirmelerini dikkate almam gerektiğini kabul ediyordum. Bu konuda akıllı ve uyanık olmak gerektiğine, tarihsel örneklere ve bu gün yapılanlara bakmamız gerektiğine katılıyordum. Bu işin hiç de kolay olmadığını da biliyordum. Yine de çok tedbirli ve aşırı planlamacı olmak da insanı adım atmaktan alıkoyabiliyordu. Bazı işler için biraz deli cesareti gerektiğine inanıyordum. Bu yüzden belki bazı hatalar yapabiliyordum ama başka türlü de mümkün görünmüyordu. Belki çok güzel işler başaracaktık, belki de küçük başarılar elde edip evimize dönecektik ya da belki hiçbir şey elde edemeyecek ve belki eve de dönemeyecektik.

Ama şairin dediği gibi, "Ben yanmazsam, sen yanmazsan, kim yansın!" İçimdeki aşk ve iştihakı nasıl ifade edebilirim ki! Denemedim, didinmeden, azmetmeden nasıl bilebilir, içimi nasıl teskin edebilirdim ki! Deneyecek, "Ya yoklar aleminde var olacak ya varlar aleminde yok olacaktım!.."

Akşam ben, Kerem, Burhan bir araya gelip Zülküf ve Hayrettin'le Skype üzerinden bir toplantı yapacaktık. Kerem aradı, yolda olduğunu ve iyi haberleri olduğunu söyledi. Geldiğinde, bir haber ajansının bu konuyla ciddi biçimde ilgilendiğini ve bu işi görsel ve yazılı medyaya taşımak istediğini söyledi. Bunun için bazı gerekler olduğunu söyleyerek fikir ve onayımı istedi.

Konunun hassasiyeti dolayısıyla benim, iş ve aile özel hayatımın önemli olduğunu bunlarla işin önem kazandığını ifade etti. "kimin yürüdüğü önemli" dedi. Yürüyen, işsiz güçsüz bir adam mı, bir öğrenci mi, hayattan tüm beklentileri bitmiş anarşist ruhlu bir

insan mı yoksa, işi, gücü, ailesi olan evi ve işiyle barışık, rahat bir yaşamı ve iyi bir çevresi, toplumda kendine göre statüsü olan bir insan mıydı?

Bunların hepsi olayın kabul görmesinde ciddi faktörlerdi. Bunları herkes dikkate alırdı. Bu nedenle işimde, evimde, eşimin işinde çekim - röportaj yapılması gerektiğini, buna ilişkin cevabımı istedi.

Akşam arkadaşlarla toplandık. İlk gün çekimlerimi yapan Aljazeera'nin Türkiye Muhabiri Fikri de gelmişti.

- Sudan Konsolosu, yarın saat 13:00 gibi seninle bir görüşme istiyor, dedi
- Hayırdır, hoş gelir sefa gelir ama sebebini biliyor musun? Dedim,
- Sanırım mesajlarında Sudan'a ilişkin vurgulamalardan rahatsızlar. Bu konuyla ilgili bir görüşme olacağını tahmin ediyorum.
- Tamam, hay hay görüşelim, dedim.

Burhan ise, bazı insani yardım derneklerinin bu yürüyüşteki amaca destek verebileceklerini, bunun için görüşmeler yaptığını, fikir alışverişinde bulunmak için randevu ayarlayacağını söyledi. Bu ve buna benzer birçok konuyu tartıştık ve yapılacaklar üzerinde tekrar bir durum değerlendirmesi yaptık. Saat çok geç olmadan ayrıldık, ben de odama geçtim.

İyice, enine boyuna düşünüp her harfi hesaplayarak anlatmaya koyulmalıydım meramımı. Bir ummanın eşiğindeydim ve herkes kabınca alıyordu bu deryadan. Öyle ise, o doluluğu, o yoğunluğu, sebebi amacı niyeyi niçini noksansız, acabasız anlatmalıydım.

7.GÜN-KARINCA KARARINCA

Dünyadaki açlık ve yoksulluğun boyutlarını araştırmaya bu konuda yapılan faaliyetleri incelemeye çalışıyordum. Olay o kadar derin ve çetrefilli haldeydi ki, bu yönde faaliyet gösteren, elini uzatmak isteyenlere bile engel olunuyor. Yardımlar aç ve yoksul insanlara ulaştırılmıyor veya çok azı ulaşıyor.

Basit politik çıkarlar, kısır bölgesel menfaatler, umursuzluk ve bencillik vicdanları o kadar duyarsız hale getirmişti ki bu derin yoksulluğu bazı insanlar nerdeyse normal sosyal bir olgu gibi kabul ediyordu. Dünya tarihi acılı ibret sahneleriyle doluydu. İnsan bazı sıkıntıların kendisine hiçbir zaman dokunmayacağını, hep bolluk ve rahat içinde yaşayacağını sanır...

İnsanlar anlamakta çok zorlanıyordu. Rahat evini ve güzel işini niçin bırakıp da bu kılık kıyafetle Afrika'ya yürüsün? Herkesin sahip olmak için birbirini ezip geçtiği bir varlığa sahip olduğu halde kişi, neden bu kadar zahmetli ve çileli bir yolu seçsin? Eleştirilmek, horlanmak, ayıplanmak pahasına da olsa bunda insan neden ısrar etsin? Neden başkaları için bu kadar fedakarlığa katlansın? Sorular, sorular, sorular...

Bir fantezi veya bir macera olmadığı şüphesizdi yine de kimileri için pek anlaşılır ve kabul edilebilir bir iş değildi belki...

İnsan yardım edecekse pekala cebinden çıkarıp bir miktar gönderebilirdi. Varlığının önemli bir kısmını veya çoğunu bağışlayıp çok daha fazlasını da yapabilirdi. Eşini, çocuklarını, işini, evini bırakacak; sahip olduğu imkanları bu uğurda sarf edecek; hayatını riske atacaksın, buna ne gerek vardı ki? Belki de hiçbir şey elde edemeden yürüdüğüne kalacaktın... Böyle bir riske gireceğine, bir yıl boyunca süreceksin bu yürüyüşün sana olan maliyetini veya daha fazlasını oraya götürüp yardım etsen daha iyi olmaz mıydı? Niyeydi bu yol, bu tercih niçindi?

Hacca gittiğimde bu görevin zenginler mahsus olduğunu bildiğimden fakirliği göreceğimi hayal dahi edemezdim. Daha ilk günlerde etrafta yoğun fakirlik ve sefaletin varlığı dikkatimi çekmişti. Bu insanlar buraya nasıl ve niçin gelmişlerdi. Dar bir alanda müthiş bir kalabalık vardı. Etrafta hakim olan manzara varlık değil, fakirlik, yoksulluktu. Hac görevi ile mevcut durum tamamen zıttı. Bu nasıl olmuştu? Varlıklı ülkelerden gelen milletler de, hakim yoksulluğun arasında erimişlerdi adeta. Onlarca milletten insan iç içe geçmiş vaziyette sanki tek millet gibiydi.

Bazı ülkelerin insanları bir yolunu bulup hac görevini yerine getirmek için gelmişler. Belki bütün imkanlarını seferber ederek buraya varmışlardı. Bu reddedilecek bir eylem değildi şüphesiz. Bu, kişinin olaya hangi pencereden baktığına ve ne beklediğine bağlıydı. Kimi milletlerde hac görevini yerine getirmek bir onur, bir statü, bir erdemdir. Bazılarında rüşte erme, olgunlaşma eylemi... Bazılarında bir taşla iki kuştur; hem ziyaret hem ticaretti.

Hac dönemi boyunca varlıklı insanlar hayır olarak sürekli ikramlarda bulunur, kumanya dağıtır; yoksul hatta yoksul olmayanlar da bu ikramlardan yararlanırdı.

Her nedense Hac sırasında yoksul insanlar çok dikkatimi çekmişti. Tavaf esnasında yüreğimde en çok yer edinen ayaklar, zayıf, titrek çatlak siyah ayaklar olmuştu. İzleri, emekleri, duruşları olan ayaklar... Sesi çıkmayan, derine basan, derin çizgili ayaklar...

Bu siyah ayaklı insanlarla iletişim kurmaya çalışmışım. Ardından internette durumlarını ve yaşam şartlarını öğrenmeye yöneldim. Öğrendiklerim korkunçtu. Daha önce duymuştum. Okumuştum. Fakat beynimden öteye geçip yüreğime inmemişti. Tekrar ayaklara, bedenlere ve davranışlara baktım.

Gözlüyor sonra otele dönüyordum. İnsanlar 50 çeşit otel yemeğini beğenmeyip mırıldanıyor ve seçerek alıp doldurduğu tabağın yarısını çöpe atıyordu. Öte tarafta bazıları açlıktan ayakta zor duruyor, titrek vaziyette vazifesini yerine getirmeye çalışıyor, horlanma ve iteklemelere, gülümseyerek tepki veriyordu.

Yılda 13 milyon insan açlıkla boğuşuyor ve yılda yüz binlercesi açlık, yoksulluk ve hastalık sebebiyle ölüyor. Zulüm altında inleyen milyonların feryadını kimse duymuyordu. Hani biz tüm makam, mevki, statü ve benliğimizden sıyrılıp ihrama girmiştik. Kendimizi yok farz edip kardeşlerimizle erimek için ihramı kuşanmıştık. Kimseyi incitmeyecek, kimseyi kınamayacaktık. Başkalarını kendimize üstün tutacaktık. Ben değil biz olacaktık... Bu derin çelişki beni yaralamıştı. O yalnız, kimsesiz, horlananlardan biri de ben olabilirdim...

Daha önce beynimde algıladığım zulüm, açlık ve yoksulluğun yüreğime doğru akmaya başladığını hissediyordum. Arkamı dönüp gidemezdim. Hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey olmamış gibi davranamazdım. Seyirci kalamazdım. Sessiz kalamazdım. Bir şeyler yapmalıydım Bu yangına bir kova su, hiç olmazsa bir tas, o da olmazsa bir damla su atmalıydım.

Karınca olmalıydım karınca! Karınca kararınca bir şeyler yapabilmeliydim. Ama bir yudum su; ama bu suyu yetiştirme yolunda adı sanı anılmayacak bir yolcu... Karınca misali

Bu yangının içinde yanan ben de olabilirdim. Acılarımın bir şekilde dinmesini umutla bekleyenlerden biri de ben olabilirdim. Koşmalıydım. Bir an önce koşmalıydım. Geciktirmeden telaşla bir şeyler yapmalıydım. Yangın var diye bağırmalıydım. Yanıyor, yanıyor, yanıyor... Alevsiz ve dumansız yürekler yanıyor...

YANGIN

Bir çul, bir çanta ve bir bayrak

Bu adam ne anlatıyor acep,

Hortlak mısın be adam

Ne dolaşırsın bu kılıkla bir sebep,

Deli divane misin sen

Ey zavallı, biçare meczup,

Bir sen mi kaldın alıp başını gidecek,

Bu gidişin bilmem sanki neyi çözecek,

Ağların derdi sana mı kalmış,

Ne gücün var ki dindirecek

Alemin durduramadığı yangını

Belki yüreğim söndürecek...

8.GÜN-KAMP ŞAKASI

İş ortağım sabah saat 06:00'da gelmişti. Kadıköy Rıhtım caddesinde buluştuk. Birer çorba içtik. İşle ilgili son değerlendirmeleri yaptık. İşimizde 1-2 aydır devam eden ortaklık görüşmeleri son aşamalara gelmiş ve sözde mutabakatlar sağlanmıştı. Bunların detaylarını ve ortaklığın kesinleşmesiyle oluşacak piyasadaki genişlemeye hitap edecek kapasite artırımlarını ve fabrikada yapılacak yeni makineler, platform ve yerleşim planına ilişkin fikir teatisinde bulunduk.

Tam bu sıralarda benim gidişim biraz sıkıntı verebilirdi ama ortada yapılamayacak bir iş yoktu. Ortağa ve danışmanımıza biraz daha fazla yük düşecekti sadece. Onlar da bunun farkındaydı ve daha önceki görüşmelerimizde buna razı olmuşlardı.

Ortak ayrılıp gittikten sonra biraz bilgisayarımda çalıştım, maillerime baktım, gönderilecekleri gönderdim. Öğlen gibi bacanağım Enver ve Mustafa geldiler.

- Bacanak hadi bugün balık yemeğe gidelim,
- Çok iyi olur ama ben ısmarlayacağım tamam mı, itiraz etmek yok.
- Olur mu hiç, bu konuda ısrar etme bozuşuruz bak. Balıklar bu gün benden, dedi.

İkna edemeyeceğimi anlayınca,

- Tamam bacanak, ama turşu suyu da ismarlayacan ha, dedim.

Gülüştük ve sahilde, kıyıya demirlemiş kayıklarda pişirilip, açık havada, taburelerde veya ayakta yenen balıkçılara gittik. Eminönü ve Üsküdar'da da benzerleri vardı.

İstanbul'a ilk geldiğimiz yıllarda Eminönü'nde kayıklarda pişirilen balıkların lezzetini hiç unutamam. En lüks lokantalarda yediğimiz balıklar bile bu lezzetin izlerini silemedi. Yarım ekmek arası balığımızı yedikten sonra, Haldun Taner Sahnesinin az ilerisinde solda ağaçlı, koyu gölgeli, sahile yakın çay bahçelerinden birinde oturup sohbet ettik. Bacanak yine,

- Beni aldattın diyordu, devamla,
- Sırt çantanı aldığında bana "Birkaç gün dağcılık, kampçılık yaparız" demiştin. Ne oldu? Dedi.
- Haklısın, yürüyüşe çıkmadan birkaç gün deneyim amaçlı gitmek istiyordum ama yoğunluktan olmadı maalesef, kusura bakma, dedim.
- Ben kampı kastetmediğimi biliyorsun, yürüyüş için çantayı aldığını söylemeyip, habersiz kaçmanı söylüyorum,
- Anladım bacanak ama neden habersiz çıkmak zorunda olduğumu anlattım daha önce, çantanın sebebini de bu yüzden söyleyemedim. Ama deneyim amaçlı birkaç gün kampa gitme düşüncem vardı gerçekten o konuda sana yalan söylemedim biliyorsun. Ama hala fırsat kaçırmış değil, gel bundan sonra yapalım, ben artık müsaitim, dedim gülerek...

Uzun ve yorucu bir yola çıkacağımdan sırt çantanı uzun araştırmalardan sonra özenle seçmiştim. Buralarda bana uygun çanta bulamayınca, Berlin'den Zülküf'ü arayarak seçtiğim çantanın bayi telefonlarını verdim ve bana temin etmesini rica ettim. Orda da yoktu, getirtmeleri gerektiğini söyledi. Çantanın Berlin'e gelmesi, gönderim derken iş uzundu. İstedğim tarihe kavuşmayacaktı.

Amerika'daki ağabeyimi arayarak çantanın ona en yakın satıcı adreslerini verdim. Sağ olsun çantayı aldı. Kargo ile gönderecekti. Sonradan paket büyük olduğundan ve 200 dolara yakın maliyet getirdiğinden, buna gerek olmadığını eşi Mukadder'in 10 gün sonra İstanbul'a geleceğini söyledi. "Peki" dedim.

Bilet almışlardı fakat tarih belli değildi. Yoğunluktan dolayı erken gelemeyecekleri netleşince beni aradı ve durumu anlattı. Kargo ile göndermesini rica ettim. Maliyete katlanacaktım. Vaktim daralmıştı. Daha sonra Mukadder, bir arkadaşının İstanbul'a

geleceğini, onunla gönderme imkanı olup olmadığını sorup bilgi vereceğini söyledi. Sağ olsun Mukadderin arkadaşı çantayı getirmeyi kabul etmiş ve onunla çantayı göndermişlerdi. Gideceğime 3 gün kala gelmişti çanta.

Niyetim bir hafta sonu 2 günlüğüne bir kampa gidip staj yapmaktı. Bacanakla gitmeyi düşünmüştüm ama nasip olmadı. Sırt çantasını böyle bir yürüyüş için aldığımı hareketimden 2 gün önce öğrenmişti. Bacanak bu sebepten bana takılıyordu. Hiç kampa gitmemiştik ama bir kamp şakamız olmuştu bir kere.

Haber ajansı bugün yaşadığım çiftlik evine, fabrikaya ve eşimin eczanesine gidip çekim yaptı. Saat 3 civarı da bana gelmişlerdi. Kısa bir röportaj yaparak yürüyüşümün amaçlarını sorup, yürüyüşümü çektiler. Bu işlerin acemisi olduğumuzdan anlatmak istediğimiz şeyi tam anlatamadığımızı fark ettim.

İçimizdeki birçok şeyi nasıl bir kalıba döküp aktaracağımızı bilmiyorduk. Dilimin döndüğünce ifade etmeye çalıştım ama yetersiz kaldığını kendim de fark ettim. Bundan sonra daha hazırlıklı olmam gerekiyordu.

Çekimlerin sonuna doğru Kerem'in çalışma arkadaşlarından Aşkın Bey gelip birkaç fotoğraf çekti. Ortalık durulunca dinlenmek için ben, bacanak, Mustafa Bey ve Aşkın Bey çay bahçesine geçip yürüyüşün amaçlarını, yürümeye başlamamda etkili olan sebepleri konuştuk.

9.GÜN-BENCİLLİK ŞAŞIRMASI

Sabah bir duş alıp, kirli çamaşırlarımı yıkadım. Tıraş olup, işlerimi toparlayıp günlüğü yazdıktan sonra dışarı çıktım.

Vakit yaklaşınca Kadıköy Rıhtım caddesindeki Sultan III.Mustafa İskele Camiine Cuma namazını kılmak için gittim. Hava bulutlu ve hafiften yağacak gibiydi. Ezan yakındı. Üst katta 2. saftaydım. En önde balkon gibi çıkma alanlar vardı ve 5-6 kişi saf tutabiliyorlardı. Görevli havanın durumunu ifade ederek dışarıdakiler için boş yerler varsa doldurulmasını ve mümkün olduğu kadar sıkışmamızı rica etti. Herkes yerinden memnun sanki bütün gün orda kalacakmış gibi yerini ve alanını korumaya çalışıyordu. Birkaç kişi dışında pek hareket eden olmadı. Kalkıp ön balkondaki boşluklara geçmeye çalıştım.

Cemaatten biri balkonun duvar tarafına yaslanmış sol ayağını dikmiş, sağ ayağı yatık vaziyette 2 kişilik yeri kaplamıştı İncinmesin diye yanındakilere "Biraz sıkışabilir miyiz dışarıda kalanlar var" dedim. Belki anlar ve kendini toparlayıp yer açar diye düşündüm. Hiç istifini bozmadı bile. Yanındakiler de bana bakıp sonra hiçbir şey olmamış

gibi yüzlerini çevirdiler, kıpırdamadılar bile. Ben arada kalınca 2 safın arasına çömelip ezan vaktini bekledim. Ezan okunup ayağa kalktığımızda safa geçtim ve araya birkaç kişiyi daha alacak boşluk kalmıştı.

Cuma namazı için yağmurda toplanan kardeşine yer açmayan birinin cemaatle kılınan bir namazda cemaat demek nedir bildiğinden emin değildim. Saf tutacağın kardeşin olmazsa sen orada yayılsan ne sıkışsan ne! Hayret! Hayret ki hayret! Benden geçemeyenin biz olup safa durması!

Cumadan çıkınca Kerem aradı. Dünkü görüşmemizde kararlaştırdığımız şekilde buluşacaktık. Ben, Kerem ve Ufuk bir araya geldik. Daha sonra M. Nedim Beyle beni tanıştırdılar. Birlikte, yürüyüşü, buna ilişkin yapılabilecekleri daha verimli ve etkili olabilmesi için yöntemleri konuştuk. Profesyonelce düşünerek ve akıllıca adım atarak amaca nasıl ulaşabiliriz, kaş yapalım derken göz çıkarmamak için nelere dikkat etmeliyiz diye hayli konuştuk.

Kamuoyunu harekete geçirebilmek ve bu yangının sönmesine katkı sağlamak için zorunlulukları ve usulleri, müşavere ettik. Pazartesi tekrar bir toplantı ve müşavere yapmak üzere mutabık kalarak ayrıldık.

Evden çıkarken yanıma giyecek yedek bir şey almamıştım. Geceleri ve konakladığım yerlerde giyeceğim beyaz tişört ve beyaz spor tarzda yazlık bir pantolona ihtiyacım vardı. Kadıköy'de çarşığı gezdim, bulduğum uygun bir pantolon ve beyaz tişörtü aldım.

10.GÜN-KONSOLOS AĞIRLAMASI

3-4 gün içinde işleri toparlayıp yürüyüşüme devam ederim diye planlamıştım ama daha bitirememiştim. Yola devam etmeden önce eksikleri gidermek için, 5-6 gün daha Kadıköy'de konaklamam gerekiyordu. Bu süre zarfında İstanbul'da yapmam gereken görüşmeleri ayarlamaya çalışacaktım.

Bazı toplantılarımızda ve yolda karşılaştıklarımı bir kayıt altına alıp arşiv oluşturmak amacıyla 30 saatlik dijital ses kayıt cihazı almıştım. Ses kayıt kalitesi ve özellikleri iyi bir cihazdı. Kaydettiğim ses dosyalarını bilgisayara aktarmak için çok uğraştım ama başaramadım. Tüm yüklemeleri yaptım, kullanma kılavuzuna baktım, adımları tekrar tekrar kontrol ettim ama nafile. Bunun üzerine Kadıköy'deki elektronikçiler çarşına gittim. Sorunu çözebilecek 4-5 mağazaya baktım ama çözemediler.

Sudan konsolosu ile daha önce buluşacaktık, fakat randevuyu değiştirdiklerinden görüşmemiz bugüne sarkmıştı. Akşam 18,30 gibi Eminönü'nde Sudan Konsolosu ile buluşacaktım. Bu nedenle daha vakit vardı, ses kayıt cihazını aldığım yere, Sirkeci'ye saat 17.00 gibi gittim. Aldığım mağazaya durumu aktardım. Çözüm getiremedi. Elemanıyla beni üst katta bir elektronikçiye gönderdi.

Dizüstü bilgisayarını açtım, bağlantıları tekrar kontrol ettik. Birkaç denemeden sonra pilin bitmek üzere olduğunu ve yeni bir pil alıp deneme yapmamızın uygun olacağını söyledi. Hemen pil alıp getirdik. Pili takınca "yeni donanım bulundu" uyarısı çıktı ve USB yüklemesini yaptık. Daha sonra ada ses dosyalarını aktardık. Meğer bütün sorun pildenmiş. Pilin gücü %75-80 azalmış. Bilgisayarla bağlantı için gerekli enerjiyi bulamadığından çalışmıyormuş. Bu tarz bir arıza veya teknik sorunla ilk kez karşılaştığım için bana ilginç gelmişti.

Bu işi hallettikten sonra konsolos beyle buluşmak üzere Gülhane'nin Sarayburnu tarafında, Topkapı Sarayının alt yamaçlarında, denize hakim bir konumu olan Çay bahçesine gittim. Kenarda bir yerde oturup bekledim. Biraz sonra Burhan geldi. Konsolos beyin gelmiş olduğunu ve buralarda bir yerde oturmakta olduğunu söyledi. Onları bulmak üzere yukarılara çıktı. Az sonra gelip yukarıda oturduklarını söyledi. Onların yanına gittik. Selamlaşp tanıştık.

Konsolos beye bu yürüyüşteki amaç ve planlarımı aktardım. Kendileri bizi dinleyip, gayelerimizi öğrendikten sonra rahatladı. Sizin ifade ettiğinizle, bize aktarılan ve anladığımız tamamen farklı dedi. Bu konuda sizlerle hemfikirim ve elimden gelen tüm desteği de ayrıca vermeye hazırım dedi. Üç sene insani yardım kuruluşlarında çalışmış olduğunu, bu sebeple destek ve yardım için daha fazla sebebi bulunduğunu söyledi.

"Biz" dedi "Sizin sadece sudan'da yoksulluk-açlık olduğunu vurguladığınızı ve bunun için konvoyla ve büyük bir kalabalıkla gıda götürmek için ülkemize geçiş yapacağınızı sanıyorduk."

Biz böylesi bir konvoy için yol prosedürleri ve bürokratik engeller nedeniyle geçişin çok zor olacağını düşündüğümüzü belirttik. Ayrıca kendisinin de Sudan'ı rahatsız edeceğini düşündüğü, belki bizi dinledikten sonra ifade etme gereği duymadığı, ülkesinin açlık sorunuyla öne çıkma ihtimali ve bunun da Sudan'ın imajını zedeleyeceği endişesini öncelikle biz ifade ettik ki böyle bir niyet ve faaliyetimizin olmadığı konusunda kendisine teminat vermiş olduk.

Bu arada Fikri Bey ve ardından Kerem Bey geldi. Konsolos bey Yıldız Kimya Bölümü mezunu bir Sudan'lıyı tercüman olarak getirmişti. Konsolos beyden destekleyici resim ve bilgi-belge, doküman istedik. Bunları pazartesiye kadar hazır etmeye gayret edeceğini söyledi. Karşılıklı fikir alışverişi ve yardımlaşma için normal ve mobil telefonlarımızı, mail adreslerini birbirimize verdik. Bize bir takım öneri ve tavsiyelerde bulundu. Gececeğim ülkelerin vizelerini şimdiden almamın daha uygun olacağını söyledi. 6 aylık veya bir yıllık vizenin uygun referansla alınabileceğini bunu için teşebbüse geçmemi ve bu konuda da herhangi bir ihtiyaç olursa bizzat yardımcı olma sözü verdi.

Konsolos beyle buluşmamız, kendisini fikirleri yönüyle ağırlamamız isabetli olmuştu; hem bizim hem de niyetimin selameti için.

Saat 20:00 gibi vedalaşıp ayrıldık. Hanım ve çocuklarla buluşacaktık. Eşimi aradım. Şu an arabayı İ.T.O yanındaki Eminönü otoparkına bırakıp Kadıköy vapuruna bindim dedi. Ben de Gülhane'deyim birazdan vapura binip gelirim. İskele çıkışında bekleyin dedim.

Çocukların tepkisini merak ediyordum. Vapur yanaştı. İskeleye ilerledim. Karşıda bekliyorlardı. Beni görünce koşup sıkıca sarıldılar. Oldukça sakin ve mutluydular. Endişeli, üzgün bir halleri yoktu. Cıvıl cıvıldılar. İkisini aynı anda dinleyip, aynı anda cevap vermeye çalışıyordum. Eşim biraz yorgundu. İş yoğunluğu ve son günlerdeki hazırlıklardan dolayı uykusuz kalmıştı.

Onları alıp yemeğe geçtik. Çocuklar yürüyüşü ve yaşadıklarını merak ediyorlardı. Ben daha doğru dürüst bir şeyler anlatamadan, baktım, onların anlatacak daha fazla mevzuları vardı. Karnelerini, okulun kapanışını, bahçeyi, yaptıklarını, yapacaklarını bol bol anlattılar. Daha sonra, eşimle ev, iş ile ilgili sorunları ve yapılacakları konuştuk. Anne babasına yürüyüşümün detaylarını dün açtığını ve onların olumsuz yaklaşmadığını ve bundan duyduğu şaşkınlığı ifade etti. Anne babasının soğuk kanlı yaklaşımı eşimi oldukça mutlu etmiş ve rahatlamıştı. Onların üzüleceğinden endişe ettiğinden huzursuz ve rahatsızdı. Anne-babasına evin durumunu, alınan ekstra güvenlik önlemlerini, alınan diğer tedbirleri ayrıntılarıyla anlatmış ve rahatlamalarını sağlamıştı.

Yürüyüşe çıktığım günün sabahı kayınbabamları aramıştım. Yunanistan'ın Gümölcine ilçesinde yaşıyorlardı. Dolayısıyla herhangi bir olay olduğunda hemen gelemezlerdi. Uzakta olunca da haliyle, endişeleri daha fazla olurdu. Kayınvalidem çıktı telefona, kayınbabam okulda öğretmen olduğundan işe gitmişti. Kendisine en az 2-3 ay sürecek bir yolculuğa çıkacağımı söylemiştim. İnsanlık için bir hayır işi olduğunu, işimle

bir ilgisinin bulunmadığını söyledim. Eşim ve çocuklarıma ilişkin endişe duymamalarını, gerekli tedbirleri aldığı belirttim.

Kendisi "Hayırlı olsun, Allah yolunu açık etsin."dedi. Dedi ama, gerçeği bütün çıplaklığıyla söyleyememiştim. Kademeli olarak, alıştırarak söyleyecektik. Aksi halde endişeden duramazlardı. Rahatsız da olabilirlerdi. Bu nedenle eşim de ben de biraz kaygılıydık. Bu nedenle, eşim yürüyüşü dün daha detaylı olarak anlatıp, onlarda panik ve aşırı bir endişe görmeyince çok ferahlamış, daha bir rahatlamıştı.

Bu geceyi çocuklar birlikte geçirecektim, bu nedenle kaldığım otelden ayrılıp daha uygun bir otele geçtim.

11.GÜN-SABIR HATIRLATMASI

Eşim ve çocuklarla sabah kahvaltısını yaptıktan sonra eşyalarımızı hazırlayıp otelden ayrıldık. Ben yan tarafta daha mütevazı bir otele geçtim. Eşim ve çocuklarla çarşı ve sahilde bir süre birlikte yürüyüp sohbet ettik. Saat 12.00 gibi onları Eminönü vapuruna uğurladım.

Kısa bir süre sonra personelimizden Yalçın aradı. Fabrikadan 12-13 kişiyle beni ziyarete gelmişlerdi. Sahilde bir çay bahçesinde buluştuk. Gelenler; Yalçın, , Yusuf, Metin, Zeki, Cemal, Süleyman, İhsan, Mustafa, birkaç kişi daha ve amcaoğlum Abdürrezzak'tı...

Yürüyüşüme sebep olan olayların bir kısmını anlattım. Kafalarına takılan bazı soruları açıklığa kavuşturmaya çalıştım. Uçup, kaçmadığımı görünce biraz şaşırdılar. Onlara daha gerçekçi olmalarını ve akıl-mantık kaidelerini iptal etmeden değerlendirmelerini, yapılan işin de bu çerçevede düşünülerek yapıldığını anlattım.

Kişilerin yaşadığı, hissettiği manevi duyguların kişisel olduğunu, bunların bir eylem, hareket için yeterli olmadığını, mantıklı ve akıllı biçimde tüm yürüyüşü planlamaya çalıştığımı izah ettim. Haşa peygamberlik, mehdilik gibi sapık bir iddia da olmadığını, zulmü, acıyı, açlığı, sefaleti yüreğinde hisseden ve bunun azalması için çabalayan bir insan olarak beni görmelerini istedim. Yürüyüşümle uyuyan yüreklerin bir kısmının uyanmasına belki sebep olacağımı, belki de hiçbir şey elde edemedim eve döneceğimi anlattım...

Biraz sonra firmadaki danışmanımız Metin Bey geldi. Birlikte yürüyüş ve işle ilgili konuları konuştuk. Birlikte birkaç fotoğraf çektirdik. Bu arada ortağım ve Ukrayna bayimiz Ercan Bey geldi. Az sonra gelen personel arkadaşlarımız vedalaşıp ayrıldılar.

Metin Bey, ortağım Akif ve Ercan Bey kaldılar. Yeni oluşumla ilgili imalat ve kapasite sorunlarını tekrar masaya yatırdık. 2-3 saat süren müzakere sonunda belli bir çerçevede mutabık kaldık. Yapılacak acil yatırımları ve yerleşim planını tespit ettik. Bunun üzerinde çalışma yapılacak ve tekrar bir araya gelip değerlendirme yapacaktık. Bir sonraki toplantıda plan uygunsa devam ettirip geliştirecektik veya uygun değilse revize edecektik.

Akşam hava kararmaya yaklaşırken ortağım ayrıldı. Metin Beyle ikimiz kaldık. Geçmişten ve bu günden söz ettik. Son aylardaki değişimleri, çekilen sıkıntı ve çilelerin, anlaşılmamanın verdiği eziyetlerin nasıl son iki ayda bambaşka bir yöne kaydığını; geçmişteki tüm bu sorunların nasıl bertaraf olup, yerini iyimser, umut ve takdir olan bir anlayışa dönüştüğünü konuştuk. Sabrın ve azmin gücünü ve bir gün bunun netice vereceğine dair olan inancımızın gerçekleşmesinin mutluluğunu paylaştık.

Hava kararmıştı. İnsanlar telaşla bir yerlere ulaşmaya çalışıyorlardı. Kimi vapura, kimi dolmuşa, kimi de otobüslere doğru koşuşturuyordu. İnsan seli içinde süzülerek ilerliyorduk. Metin bey vapura binmek istemedi. Dolmuşla Üsküdar'a oradan küçük motorlarla Beşiktaş'a gitmek istiyordu. Bir nostalji yaşamak istediğini ve bu tarzın daha hoşuna gittiğini söyledi. Bunun üzerine yönümüzü çevirdik ve kendisini Üsküdar dolmuşlarına bindirip uğurladım...

12.GÜN-YERİNDE SAY! MA

Ortağımla sabah buluştuğumda bana firmaya yeni ortak alma konusunun netleştüğünü ve hazırlıklara başlandığını söylemişti. Bana komik ve kabul edilmesi zor bir teklif sunmuştu. Bunun üzerine kendisine bazı sorular sormuş ve tatminkar cevaplar alamamıştım. Bu nedenle bu konuda karar vermek için düşüneceğimi ve cevabımı vereceğimi söylemiştim.

Dünden beri bu konuyu düşünmeme rağmen ortağımın getirdiği teklifte kabul edilebilir makul bir mantık bulamıyordum. Ortağım bu gün beni tekrar aramış ve kararımı vermeme ve hisse devri için vekalet hazırlamamı istiyordu. Ben yine karar veremediğimi ve konuyu halen değerlendirdiğimi söyledim. Beni huzursuz etmişti. İlk fırsatta birileriyle danışıp bir karar vermem gerekiyordu.

Pazartesiydi, yürüyüşe başlayalı 10 gün olmuştu. Hala İstanbul'daydım. Plan ve programın revize edilip uygulamaya konması umduğumdan uzun sürüyordu. Akşam Kerem'le buluşup, planlar için son kararı verip uygulamaları konuşalım istedim. Akşam Kerem ve Ufuk geldiler. Birlikte biraz oturduktan sonra, hazırlanıp çıktık, bir çay

bahçesine geçtik. Kerem, yürüyüşün medya-iletişim tarafını üstlenmişti. Kerem, işin başından beri yürüyüşün netice vermesi için ciddi bir gayret içindeydi. Bu yürüyüşte uygun olanı tespit edip yapmak için didinip çabalıyor, gece gündüz demeden koşturuyordu.

Kuru kuru bir yürüyüş yetmeyecekti. İçeriğinin doldurulması gerekiyordu. Daha etkili ve detaylı medya planlamasını devreye sokmalıydık. Tv, basın, dernek, vakıf, yardım kuruluşları v.b kurumları bilgilendirmemiz ve yürüyüşteki gayenin paylaşılmasını temin etmemiz gerekiyordu. İşin başında planladığımız amatör teşebbüsümüz netice vermemişti. Kerem "Profesyonel bir tarzda amatör bir ruhla bu işi yapmalıyız." diyordu.

Yerinde say, uygun adım marş! Bu komutu duymayalı yıllar olmuştu. İşleri marş adıma almak; uygun planlama yapmak ve yerimde saymaktan sıyrılmalıydım.

Uzun müzakerelerden sonra, şu karara vardık.

1. Bir araç tahsis edecektim, bir de bunu kullanacak bir şoför.
2. Prodüksiyon ekibi oluşturacak ve seyahat boyu benimle olmalarını sağlayacaktık. Araç da onları taşıyacaktı. Prodüksiyon ekibi bir kameraman ve bir muhabirden olacaktı. Ekip yürüyüşteki tüm süreci kayda alacak, haber niteliği taşıyan karşılaştığımız olayları haber haline getirip Ajansa pas edecekti.
3. İstanbul'da bir lojistik destek ekibi oluşturacaktık. Bu ekip basın'a sürekli haber servisi yapacak ve basınla iletişimi kuracaktı.

Bu planı uygulamaya karar verdik. Yarın Kerem prodüksiyon ekibinin istihdamı veya ajans tarafından karşılanması için ajansla bir randevu ayarlayacak, netice alamazsak diğer ajansları gezecektik. Ayrıca yarın lojistik destek ekibi içinde çalışacak bir veya iki arkadaşla tanışacağız. Ben de bir şoför araştırıyordum.

Bu ekiplerin, ücret, konaklama ve diğer giderleri ciddi bir bütçe oluşturacağından hazırlık yapmam gerekiyordu. Bu yüzden yarından itibaren kendi olanaklarımı gözden geçirip gerekli finansı temin için gerekli adımları tespit edecektim. Gece saat 01:30 gibi beni otelime bıraktıktan sonra onlarda evlerine gittiler.

13.GÜN-HANGİSİ?

Sakin bir gündü. Telaşsız hareket ediyordum. Eksik bazı ihtiyaçlarım vardı onları aldım. Beyaz çorap, iç çamaşırı, beyaz spor bir pantolon ve bir yağmurluk.

Kararlaştırdığımız planı uygulamak için beklemeye devam ediyordum. Akşam üzeri Kerem'le buluşup Haber Ajansıyla görüşecektik. Tanıdık ve dostlardan arayanlar oluyordu. Yürüyüşümün yalnız olması, bir grupla yürümüyor olmam onları endişelendiriyordu. Her defasında yalnız olmadığımı, olmayacağımı ifade ediyor; işin gereği olarak yalnız olmam gerektiğini, yürüyüşün biçim ve tarz olarak sıra dışı olduğunu, bu sebepten yalnız görüldüğümü anlatmaya çalışıyorum.

Bir idealin peşinde koşmanın, o uğurda çalışmanın hazzını kelimelerle ifade etmek zordu. Nasıl anlatabilirdim; bilmiyordum.

Altın madeni keşfedip onu bulmak için giden ve ha bire kazıp duran, bulduklarını evine ve sevdiklerine getirip paylaşan ya da hiçbir şey bulamayıp dönen bir madenci gibi miydi?. Evet! Hem buydu hem de tam olarak bu değildi. Çünkü biraz bencillik, biraz hırs içeriyordu.

Sevdiği tüm şeylerden, daha sevgili bir şeye koşmak mıydı? Evet buydu! Hayır, galiba tam bu da değildi. Çünkü sevdiklerini terk demek; onları yüzüstü bırakmayı çağırıyor. Öyle değil... Tam ifade etmiyordu aklıma gelen sorular, mukayeseler...

Ya da komşunun evinde çıkan yangını söndürmek için tüm sevdiklerini geçici bir terk ediş. Evet bu, ama tam bu değil. Belki hepsi ve daha fazlası... Hangisi ama hangisi?

KİM YALNIZ?

Kim demiş yola çıkılmaz yalnız,

Yeryüzünde var mı hiç varlık korunmasız,

Benimle yürüyenler yazar hiç yanlısız,

Doğduğum gün gibi yalnız ve savunmasız,

Kim demiş yola çıkılmaz yalnız,

Herkes kendi için çalışır, söyler hesapsız,

İşin düşmesin insana üfler sanki pervasız,

Yaşadığım gibi yalnız ve savunmasız,

Kim demiş yola çıkılmaz yalnız,
Çok mu birlikteyiz bu hayatta hep kararsız,
Dokunmadıkça insana dertler olmaz günahsız,
Öldüğüm gün gibi yalnız ve savunmasız.

Yalnız,
Ben miyim yalnız, karıncalar mı umarsız,
Gezinip durmaktayım arı misali pervasız,
Uçsuz bucaksız deryada, haykırmaktayım sazsız,
Asıl mahşeri kalabalıklar yalnız...

Yanlış anlaşılardan ötürü Haber Ajansı ile olan görüşmemiz yarına ertelendi. Bu arada site için gerekli yeni düzenlemeleri, tasnifi, sıralamayı yaptık. Tercüme edilecek metinleri gönderdik. Eksik olan yazıların hazırlığına başladık.

14.GÜN-HER İŞ KENDİ BAŞINA OLMAZ: HAYAT DERSİ

Saat 11.00 civarında Metin bey aradı. Fabrikaya yaptırılacak makinelerle ilgili müşavere ettik. Yaptırmayı düşündüğümüz makinelerden birini imal edecek makineciyi aradım. Benzer makineyi yaptığı bir yer varsa görmek istediğimizi söyledim. Bana Gebze, Dilovası'nda bir firmada olduğunu, orada görebileceğimizi söyledi. Bana görüşeceğim yetkili isimlerini ve telefonlarını verdi. Metin beyin veya ikimizin makineyi görmesi için randevu almaya çalıştım. Makinecinin adını vererek, kendisinin isteği üzerine aradığımı, kendimi ve firmamı tanıttım. Telefon numaramı bırakıp mümkün olup olmayacağını, bu konuda bana dönmelerini rica ettim. Çok geçmeden "firma gizliliği açısından izin vermeyeceklerini" söylediler. Kendilerine teşekkür edip başka bir çözüm aramaya karar verdik.

Öğlen bacanağım Enver arayıp Kadıköy'de olduğunu söyledi. Kendisine bulunduğum yeri tarif ettim, geldi. Biraz oturduktan sonra acıktığımı söyledim. Kahvaltı

da yapmamıştım. Bir şeyler atıştırmayı teklif ettim. Pide içi tavuk döner ve birer ayran yedik. Sahilde birer çay içtikten sonra Ajansla olan randevuma yetişmek için izin isteyip ayrıldım. Beşiktaş vapuruna binip oradan Mecidiyeköy'e geçtim. Kerem'le birlikte Ajansa geçtik. Genel olarak düşüncelerimizi ve yapmayı planladığımız işleri anlattık. Kendilerinin fikir ve önerilerini dinledik. Bizi dinledikten sonra 2-3 gün mühlet istedi. Değerlendirip olumlu veya olumsuz bir karar vereceklerini ve medya desteği anlamında destek mahiyetinde yapabileceklerini değerlendireceğini ifade etti.

Görüşmemizi tamamlayıp binadan çıktık. Arabaya binecekken Kerem güvenlik görevlisini görünce ona doğru gitti. Kendisini daha önceden tanıyordu. Çok candan, samimi, onurlu bir insan olarak tarif etti onu. İki tane koltuk değneğiyle ilerliyordu. Bu halini görünce geçmiş olsun demek için yanına gitmişti.

- Düştüm, düşünce ayak tabanımda çatlama oldu. Alçıya aldılar, yakında düzelir inşallah, dedi.

Ardından arabaya binmeye teşebbüs etti. Oradaki bir başka güvenlik görevlisi ve bir eleman bu arada kendisine arabaya binmemesini söylüyordu. Güvenlik görevlisinin yanındaki elemanın şoför olduğunu onunla gidip gelebileceğini söylediler. Tanımadığım için biraz uzakta seyrediyorum. Kerem

- Hiç gerek yok, arabam burada nereye gideceksen bırakayım, dedi ona, o,
- Havaalanına gideceğim, Çok sevdiğim bir büyüğüme verilmek üzere, Erzurum'dan gelen birinden almam gereken emanet bir ilaç var. O da şu an beni bekliyor, dedi.
- Abi benim arabayla gidelim, alıp gelelim. Sen orada ne kadar kalacan ki, dedi Kerem. O,
- Sağ ol Kerem, ben gidebilirim, dedi.

Ve şaşkın bakışlarımız altında, hepimiz robotlaşmış gibi seyrederken arabaya bindi. Bastonlarını yana bıraktı, arabayı çalıştırdı. Araç, yola karşı park halindeydi. Yola dik çıkacağından direksiyonu sola iyice çevirip yola girmesi gerekiyordu. Hepimiz donup kalmış, ondan sonrasını film gibi seyre dalmıştık.

Arabayı çalıştırıp yola çıkacağı sırada yoldan bir araba geçti, gaza yüklenmiş kalkış yapmıştı, önüne düşen aracı fark edince çarpmamak için frene yüklenmek isterken ayağının rahatsızlığından dolayı kaldıramamış aksine fren yerine gaza basmıştı. Ben geçen aracın şoför mahalline vuracağını zannederek hopladım. Önüne çıkan araç Allaha biraz hızlıydı arka tamponuna vurdu. Onu sıyrıp geçtikten sonra yolun sağındaki iş hanının demir kolonlu ve çerçeveli giriş kısmına bindirdi.

Biz hemen koştuk. Kendisine hiçbir şey olmamıştı. Aracın önü motora kadar girmişti. Bastonlarını alıp arabadan indi. Mahcup ve şaşkındı. Araç, çalıştığı firmanın Müdürüne aitti. Bundan dolayı daha da yaralı ve perişandı. Söyleyecek kelime bulamıyordu, çok mahcup olmuştu. Oradan bir an önce uzaklaşmak istiyordu. Diğer güvenlik görevlisine aracı çekmesini rica etti. Daha sonra Kerem'in arabasına bindi, havaalanına emaneti almaya gittik. Kendisini her ne kadar teselli etmeye çalıştıysak ta başarılı olmadık. "Kimseye yük olmamak için yaptım, kimseye eziyet olmasın diye kendimi zorladım." demeye çalışıyordu. Biraz da o güne kadar hep sağlıklı olmanın verdiği güvenle hareket etmişti.

Bu geçici rahatsızlık onu işinden engellememeliydi, üstelik havaalanında kendisini bekleyen biri vardı. O güne kadar bu ve daha binlerce işi hep kendi tamamlamıştı. Bunu da yapabilirdi diye düşündü. Ama öyle olmadı...

15-24.GÜN-YOLUN SONU

Kaç gündür huzursuzum. Ortağın bana önerdiği teklifte benim göremediğim, algılayamadığım, faydayı, karı, kerameti düşünüp duruyordum. Ortak bunu kabul ettiğine göre bu kendisine dolayısıyla bana da uygun bir fayda var zannederek 3 gün süreyle bu faydayı arayıp durdum. Her sorduğum soruya cevap olarak tam zıt bir tablo çıkıyordu önüme. Bir türlü karar veremiyordum.

Bu halde debelenip dururken, Allah'tan Metin Bey bu gün yanıma uğradı. Pipiriklenmişti, kulağına gelenler ve gözlemediği olaylar onu da rahatsız etmişti. Konuyu kendisi açınca, hisselerimi daha devretmediğimi, hissemi satmak bir yana daha bu konudaki kararımı bile tebliğ etmediğimi söyledim. Çünkü ortada o kadar vahim bir durum var ki, kabul etmem mümkün değil, dedim. Ve bana gelen teklifle ilgili görüşünü sordum. Metin bey,

- Haklısın, böyle saçma teklif olamaz. Sakın bir hata yapma. Ben senin imzayı atıp işi bitirdiğini sanmıştım. Eğer öyle bir şey yapmış olsaydın, sesimi çıkarmayıp, hayırlı olsun deyip susacaktım, dedi

Teklifin saçmalığını başka biri daha teyit edince rahatlamış ve kararımı vermiştim. Üç gündür boşu boşuna teklifte bir mantık, bir keramet arıyordum. Metin beyi gönderdikten sonra, ortağı aradım. Ertesi gün bulduğumuzda bu teklifi kabul edemeyeceğimi söylediğimde, kararımı kabul etmedi. Bu konuda karar verildiğini ve bu saatten sonra geri dönüş imkanının kalmadığını söyledi. İtirazlarıma rağmen bunun mümkün olmayacağına ısrar etti. Şirkette olan %50 hissem %40 ını hiçbir bedel almadan

devretmemi istiyordu. Bu devir karşılığında alınacak bedelin %50 si yakın zamanda, %50 si 2 yıl içinde tahsil edilecekti ve tamamı şirket sermayesine eklenecekti. Bu satıştan bana bir kuruş bile ödeme yapılmayacaktı.

Bir taraftan yürüyüşe devam edebilmek için hazırlık yaparken bir taraftan sarp sarmaya başlayan işimi doğrultmaya çabalıyorum. Ortağımı bu karardan vazgeçiremeyeceğimi anlayınca ona kendi akrabalarından tüccar birine konuyu götürmeyi teklif ettim. Şayet bu teklifi o da makul bulursa kabul edeceğimi söyledim. Bu şekilde vazgeçirebileceğimi ümit ediyordum. Kabul etti ve gidip danıştık.

Sultan, ortağa, teklifin kabul edilemez, saçma olduğunu söyledi. Bu görüşmeden sonra biraz tereddüt yaşamış olsa da kararından vazgeçmedi. Bunun üzerine tüm hisselerimi düşük bir bedel karşılığı ve iki yıl vadeyle kendisine teklif ettim, bunu da kabul etmedi. Ortağım bu teklifimi reddedince, firmamıza ortak olmak isteyenlere, hisselerimin tamamını değerinde veya değerine yakın bir fiyatla almalarını teklif ettim. Sermayelerini bana öderlerse firmayı işletecek sermayelerinin kalmayacağını bu sebeple alamayacaklarını söylediler. Her ne yaptıysam her ne teklif yaptıysam bana bedel ödemek istediler.

Hisselerimi devretmediğim halde firmaya ortak olacak insanlar, firmayı fiilen yönetmeye başlamışlardı bile. Yeni kadrolar kuruyor, bayiliklerin bir kısmını iptal ediyor ve firmayı satın aldık diye her tarafa ilan ediyorlardı. Yeni yapılanma ve pazarlama için 40-50 araçlık filo satın almış ve yeni dönemi lanse etmek üzere bayilerinde katılacağı genel bir toplantıya hazırlanıyorlardı.

Hisselerimi devretmemiş olsam da fiilen şirkette olmadığım için, istedikleri gibi hareket edebiliyorlardı. Yürüyüşe başlamadan önce Genel Müdürlük yetkilerini ortağıma devretmiştim ve o da bu yetkiye dayanarak tasarruf edebiliyordu.

Yürüyüş ve yürüyüş sonrası hedeflerimi gerçekleştirebileceğim maddi dayanağım elimden uçup gitmek üzereydi. Ne yapsam vazgeçiremiyordum. Duruma razı olup yoluma devam etsem çok geçmeden maddiyatsızlıktan yarı yolda kalacağımı biliyordum.

Yürüyüş için medya ve diğer hazırlıklar belli bir aşamaya gelmiş ve her an yürüyüşe devam edebilecek aşamaya yaklaşmıştım. Bu halde olunca son vuruşu yapamıyor, bir türlü son noktayı koyamıyordum. Bir tarafta işim bir tarafta idealim arasında sıkışıp kalmıştım. Ne geri dönebiliyor ne de yürüyüşüme devam edebiliyordum.

Ben geri dönmek üzere yola çıkmamıştım, dönmeyi asla düşünmüyordum. Fakat hiç beklenmedik bu durum beni zor duruma sokmuştu. En azından İstanbul'dan çıkmadan

sorunu çözüp ondan sonra yürüyüşe devam etmeyi planlıyordum ama günlerdir debelenmeme rağmen çözemiyordum.

Metin Bey ve Engin, bana bir öneri getirdiler;

- Sen geri dönüp duruma müdahale etmediğin müddetçe bu iş çözülmez. İşin sahibi olarak dönüp müdahale etmen lazım. Buradan istediğin kadar uğraş çözemersin.
- Bunun ben de farkındayım, yetkilerimi ortağa devrettiğim için istediği gibi tasarruf etme hakkı var. Fakat ben bir işe karar verdim ve bu karardan dönmeyi düşünmüyorum. Burada bir süre daha kalıp bir çözüm bulmaya uğraşacağım. Tanıdık avukat arkadaşlar var, onlarla müşavere edip bir çözüm bulmayı umuyorum.
- Hukuki yolla kısa sürede çözmen çok zor. O zamana kadar olan olur. Biz sana yürüyüşü iptal et demiyoruz. Kısa bir süreliğine dön, 3-5 gün, 1 hafta. Firmada bulun, işleri düzene koyduktan sonra tekrar yürüyüşüne devam et.

İlk anda bu tekliflerini reddettim ve dönmeyi düşünmediğimi söylemiş olsam da onlar gittikten sonra, geçen 10 gün zarfında yaşadıklarımı ve geldiğim durumu değerlendirdiğimde en kestirme ve en mantıklı yolun bana teklif ettikleri bu çözümün olduğuna kanaat getirdim.

Evet! Kısa bir süreliğine dönmek ve işleri yoluna koymak en mantıklı yoldu. İşleri 1 hafta 10 gün içinde düzelttikten ve benzer hadiseler yaşamak için daha radikal tedbirler aldıktan sonra rahatça yürüyüşüme devam edebilirdim. Bu kararı verdikten sonra kendilerini aradım ve kısa bir süreliğine dönmeye karar verdiğimi bildirdim.

25.GÜN-SON ÇARE

27 haziran pazartesi sabahı erken saatte, hiç kimseye haber vermeden, ortağımın, çalışanların, ailemin haberi olmadan fabrikaya gittim. Kimse geri döneceğimi hesaplamadığından hiçbir tedbir almamışlardı. Erkenden muhasebe biriminden firma evraklarını ve ortağım geldiğinde de Genel Müdür yetkilerimi tekrar geri aldım.

Resmi olarak tekrar şirketin Genel Müdürü olunca, ortak adaylarıyla bir toplantı yaptım ve belgeleri gösterip bundan sonra firma yönetim yetkilerinin bende olduğunu kendilerine deklere ettim. Onlarla olan sözleşmeleri fesih ve kendilerine yeni bir kapı aramalarını tebliğ ettim.

ZİNCİR KIRAN

Sultanahmet Camii'nde Cuma namazını kıldıktan sonra, orta avlunun köşesinde ihramlarımı giymiş, sırt çantama "zurasudan.com" bayrağını asmış ve sırtımda evimle yola revan olmuşum. Fakat, hesaplarımda bir hata olmuş ve ben 24 gün sonra dönmek zorunda kalmışım. Plan yaparken, büyük bir hesabı unutmuşum çünkü.

İşimde yol esnasında telefonla ve uzaktan halledemeyeceğim bir sorun çıkmıştı. Yolculuk esnasında yaşadığım bu acı tecrübeler, ortağıma olan güvenimi sarsmıştı. Döndükten sonra üç ay boyunca da bunları düzenlemeye çözmeye çalıştım. Büyük emek ve zorluklarla kurduğum işimi asla bırakmayı düşünmüyordum. Bir evlat gibi geliştirip büyüttüğüm işimi çok seviyordum.

Çözümler denedim, güvendiğim birini işin başına getirirsem doğabilecek sıkıntıları gördüm. Bir çözüm, bir çare bulmalıyım. Aylarca planlayıp çıktığım yolculuğumdan işim için geri dönmüş ve yine aylardır bu mevzunun içine hapsolmuşum.

Bu zincirlerden kurtulmalıyım. İşte o an, kendime itiraf etmekten bir süredir kaçındığım gerçeği gördüm: İşimi feda edemiyor, ondan vazgeçemiyordum. Oysa benlikten kurtulmak için ettiğim dualar, bir darı tanesinin peşinde koştuğum arayış, hicret etmeyi akıl ettiğim gün dün gibiydi. Ya nefsim ya niyetim... Zor bir hesaplaşmaydı.

İnançları ve idealleri uğruna mücadele eden nice örnek insanı düşündüm. Değişime ve dönüşüme öncülük eden insanlar... Herkesin gittiği yoldan gitmeyen; zorlu ve acılı bir yola peşinen talip ve razı olan insanlar... Bunları düşünürken genel geçer işleyişin, kuralların hareketlerimi düzenlediği gerçeğiyle yüzleştim. Ödemem gereken bedelleri, vazgeçmem gereken ne varsa göze almalı ve nihayete varmalıyım.

Karar vermek sancıların en zoru. Acı ve kıvrınmayla başlayan, şaşkınlık ve bocalamayla süren, sonra özgürlük hazzını yaşadığınız karar anı. Koca dağ gibi büyüttüğünüz engellerin, ufacık tepelere döndüğü an. Kendi oluşturduğunuz, karşısında ezilip büzüldüğünüz büyüklüklerin un ufak olup dağıldığı an. İşimi feda etmeye hazırdım artık. Sözümü, kararımı, yeminimi unutmamış; kendime ihanet etmemişim işte. Bencillik ve ihtiras zincirlerimi kırmış, hicretimde belki bir arpa boyu yol gidebilmişim nihayet. Bu his beni daha da motive etmiş ve büyük bir enerjiyle kuşatmıştı. öyle ki artık koşarak gidebilirdim.

3

ARAYIŞ GEZİLERİ

Lobengula için ağlama, sen bu gün Lobengula'sın!..

Ve Rhodes senin için hala hayatta!..

Atasözü

ÖNÜM YÖNÜM SUDAN

Alışılmışın dışında bir uzunlukta süren molanın ardından 2006 yılının ağustos ayında şirketin devir işlemleri bittiğinde hazırdım artık. Bunca zaman, başlamadan biten yürüyüşümün eksik ve geçere varmayan yanlarını da gördüm.

Belirsizlikler içinde ve olasılıklara göre bir hedefe ilerlemek çok akıllıca değildi. Güney Sudan ve Darfur'dan başlamaya kararlıyım. Eğer olur da aradığımı oralarda bulamazsam ki bu çok düşük bir ihtimaldi bana göre, arayışıma Afrika'nın diğer ülkelerinde devam etmeye karar verdim.

Afrika'da hayır işleri yapmak için bir heyetle daha evvel Sudan'a gitmiş olan, Almanya'da yaşayan dostum Zülküf'le niyetimi paylaştıktan bir süre sonra, Hartum'da avukatlık yapan Cemil Bey'in ofisinde buldum kendimi.

Cemil Bey Türkiyeli idi ve tüm sorularımızı içtenlikle yanıtlıyordu. Darfur'a ya da Güney Sudan'a geçmek istediğimizi söylediğimizde, bize Sudan için aldığımız vizenin ülkenin tamamına seyahat etmek için yeterli olmadığını, bunun yalnızca Hartum için geçerli olduğunu söyledi.

Bölgede şu anda bir iç savaş olduğundan o bölgelerin kriz bölgesi olduğunu, oralara ulaşmak için de vize benzeri bir izin çıkartmamız gerektiğini anlattı. Üstelik bu izin belgesi için de Sudan yasalarının kabul edebileceği, geçerli bir sebebimizin olması gerekiyordu.

Kalacağımız sürenin netliği ve sınırlılığı, gideceğimiz konaklayacağımız yerlerin dahi nokta nokta müracaat formlarında belirtilmesinin istendiği bir "belgesel" işkence yani. Dahası Cemil Bey, tüm bu belgeleri aşsak bile izin verilip verilmeyeceğinin kesin olmadığını söyledi.

Güney Sudan ve Darfur bölgelerinde can ve mal güvenliğinin pek bulunmayışı, değil yabancılar yerliler için bile hayat tehdidi olduğundan; bölgeye insani yardım kuruluşlarıyla gitmenin izin işlemlerini de ulaşımı da kolaylaştıracağını söylediler.

Mehmet de katılmıştı Cemil Bey'e, oradaki işleyişi anlatıyorlardı. Bireysel sebeplerle oralara ulaşmanın beyhude bir çaba olduğunu anlattılar. Pes etmeye niyetim yoktu. Hartum'da bize yardım kurumlarına ulaşıp işimizi kısa zamanda halletmek için yardımcı olacak kimseler yoktu.

Arkadaşlarımızdan Güney Sudan veya Darfur izinlerinden hangisi kolay ise bize yardımcı olmalarını istedik. İlk iş günü olan Pazar günü resmi işlemleri başlatıp, buralarda boş beklemektense, Etiyopya'ya gitmeye karar verdik.

NEYE NİYET NEYE KISMET

Sarı yüzlü insanların vatanı: Etiyopya. Resmi dil Amharcada bu anlama geliyormuş Etiyopya. İndiğimiz havaalanı, Hartum'a göre daha geniş, kaliteli ve düzenliydi.

Sistem, yönlendirmeler, yolcu çeşitliliği uluslararası bir nitelikte olduğunu hissettiriyordu. Etiyopya'ya giriş vizesi havaalanında alındığından; yabancıların giriş ve

seyahatleri kolay ve problemsizdi. Bürokrasi, uygulamaları daha düzenli ve ciddi işliyor; netlik ve kurallar, akıcılığı arttırıyordu. Birçok Afrika ülkesinin aksine bunu başarmıştı Etiyopya.

Dünyanın en fakir ülkeleri arasında yer alan Etiyopya'da 1 usd 8.7 Birr idi o zaman. Adisababa'da yoksulluğun hakim ve baskın izlerine hemen hemen her yerde rastlamak mümkündü. Kirlilik had safhada, trafiğin yoğun olduğu bazı yerlerde, araçların egsoz dumanları göz ve nefeslerimizi zorluyor. 80 milyon nüfusa sahip Etiyopya, % 50-55 Müslüman, %25-30 Hristiyan, %10-15 putperest, kimine göre ise, % 50-55 Hristiyan %25-30 Müslüman, %10-15 putperest.

Bu bilgilerden hangisi doğru bilmiyorum. İşçi maaşı 300-1500 Birr; memur maaşı ise ortalama 500 -1500 Birr arası. Tabi tüm bu ücretler iş bulabilenler için! Eğitimi, beceresi, bir mesleği olanlar iş bulabiliyor. Bu meziyetlere sahip olmayanların önemli bir kısmı, günü kurtarmak uğruna 2-3 Birr'e bile razı oluyorlar.

Başkent Addisababa'nın eski adı ise "Jilli" (kaplıca şehri)ymiş. Sonradan değiştirilen isim yeşillik ve güzelliğe bir nazire olarak almış bu adı: Addis(yeni) Ababa(çiçek). Addisababa, yeni çiçek ismi çarpık kentleşme ve bunu katmanlandıran yoksulluktan fırsat bulup görülebilen güzel ve yeşil şehre uygun bir isim aslında.

Sıcaklığın 30 dereceyi aşmadığı, yaşanabilir güzel ülkelerden biri olan Etiyopya'nın başkentine yakışan bir isim. Afrika denince akla gelen sığağın, yakıcılığın, kavrulmuşluğun aksine Etiyopya klima ya da soba ihtiyacını kaldıran bir yaşam fırsatı sunuyor.

Kadim bir medeniyet Etiyopya. Farklı krallıklar tarafından yönetilmiş; 37 yıl komünist rejimle idare edilmiş ve 1991 yılındaki devrimden beri demokratik rejimle devam eden federal bir cumhuriyet. Bağımsızlık savaşı vermemiş, hep bağımsız ve asla sömürge olmamış tek Afrika ülkesi: ETİYOPYA.

Etiyopya, eski adıyla, bizim Habeşistan. Bizim ilk müezzinimizin memleketi: Bilal-i Habeş! Aramızda en azı kırk yıllık hatıra sahip demlerin memleketi Etiyopya, kahvenin. "Kaffa" yöresinden dünyaya yayılan kahvenin.

Bugün farklı lezzetlerde içtiğimiz kahvenin, Etiyopya'da 300 yıl boyunca yeşil tanelerin kaynatılıp suyunun içildiğini öğrendim. Sonraları, kahve çekirdekleri ateşte kavrulup, ardından ezilip un haline getirilip kaynatılmaya başlanmış. Aslında bu pişirme usulünü Yemen'de sufi bir tarikat başlatmış 14.yüzyılda. (Bu yöntemin buradan Aden'e, Kahire'ye, Mekke'ye geçtiği tahmin ediliyor.) Bu yöntemin keşfiyle kahve Arap Yarımadası'nda hızla yayılmış.

Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde İstanbul'la tanışmış kahve. Yemen Valisi Özdemir Paşa, çok severek içtiği kahveyi getirmiş Sadabad'a. Zamanla da Osmanlılar çok hoşlandıkları kahveyi içecekleri kahvehanelerle donatmışlar ve kahvenin dünyaya yayılmasını sağlayacak bir dalgayı başlatmışlar.

Etiyopya kadim öyküsünü sürdürüyor. Tüm dünyayı 7 yıl geriden takip eden İskenderiye takvimini kullanmaları da bu yüzden belki de. Bir yılın 13 ay sürdüğü; on üçüncü ayın bayram olarak kutlandığı bir takvim. Takvimin yanı sıra, zaman dilimi de farklı.

Tüm dünyada saat gece 12:00(24:00) olarak kabul edilmişken, burada güneşin doğuşu başlangıç olarak kabul ediliyor. Yani bizde sabah 06:00 iken burada 01:00; çünkü güneşin doğuşu esas. Gün güneşin doğuşuyla başlıyor burada ve buna göre biz güne en az altı saat geç başlamış oluyoruz.

Etiyopya günlerimin farklı deneyimlerine eklenen bir yenisi de her gece 03:30'dan itibaren işittiğimiz, hopelörden dışarıya verilen sesler. Kaldığımız otelin arkasında bir kilise olduğunu ve gece ibadet ettiklerini öğrendiğimizde şaşırılmıştık. Gece ibadeti, kilise... Şaşkın olmamız doğaldı. Gece ibadetinin bize has olduğunu sanıyorduk. Bu halin aslını ve sebebini sorduğumuzda bize verilen cevap daha da şaşırtmıştı bizi:

- Biz dünyamızı kaybettik. Hiç olmazsa ahiretimizi kaybetmeyelim!..

Kaybetmemek için arayışım sürüyordu. Yoksul ve muhtaçların yoğun olduğu civar mahalleleri gezip insanlarla konuşuyordum. Adisababa'nın 100 km dışına çıkarak, insanların genel yaşamlarına ve aradığının oralarda olup olmadığına bakıyordum. Etiyopya'da bir iç savaş ve bundan kaynaklı sorunlar yok. Evet ortada ağır bir yoksulluk var; ancak benim aradığım komando helikopterin gölgesi buralara düşmemiş. Beni bekleyen ve benim de onlara ulaşmaya çalıştığım insanlar burada değil. Devam etmeliyim.

İki saatlik uçuştan sonra dönüyoruz Hartum'a. Pasaport kontrolünde bizi bekleyen süprizden habersiz önce Zülküf'ün uzattığı pasaportu alan görevli:

- Siz kenarda bekleyin geçemezsiniz.

Zülküf Arapça bilmediği için görevliyle ben konuştum şaşkınlık içerisinde:

- Ben arkadaşım, beraberiz. Sorun nedir?
- Sen de pasaportunu ver bakayım.

Pasaportumu verdim. Vizeyi inceledikten sonra.

- Bu vize ile giriş yapamazsınız. Kenarda bekleyin. Herkes geçsin, sonra açıklayacağım.

Herkesin geçip gitmesini bekledik. Memur işi bitince bize döndü:

- Siz Sudan'a giriş için vize almışsınız. Sudan'a girmiş sonra da Etiyopya'ya gitmişsiniz. Vizeniz tek girişlik, bu vize ile giremezsiniz. Tekrar vize almanız gerek.
- Ama aldığımız vize şu tarihe kadar geçerli, yani vizemizin geçerli olması gerekmez mi?
- Hayır! Vize tek giriş için. Tekrar vize almadan giremezsiniz.
- Peki. Tamam. Burada nasıl vize alabiliriz.
- Etiyopya'ya dönüp oradan vize alıp tekrar gelebilirsiniz.

- Hartum'daki arkadaşlarımızı, tanıdıklarımızı arasak; izin verin. Şeklinde sürüp giden konuşmalar hiçbir işe yaramadı.

Bir fıkranın canlı kahramanları gibiydik. Ülkelerin kuralları, güvenlik hassasiyeti olması doğaldı. Yabancılara karşı güvensiz olmaları da. Bilmediği dil, kültür ve değerlere sahip insanların kendi ülkelerinde bulunmalarından endişe etmeleri; sınırlı düzeyde olmak ve kalmak kaydı ile kabul edilebilir ve anlaşılabilir bir şeydi. Ancak bugün bu yaşadığımız akla hayale sığacak bir şey değildi. Sözüm ona ülkesini "dışarıdan" koruyan zihniyet, kalıcı hasarı "içeriden" veriyor ve bunu büyük bir aymazlıkla yürütüyordu.

Havaalanı polisi eşliğinde, uçağa geri gönderiliyorduk. Hayatımda ilk kez böyle bir şeyle karşı karşıya kalmıştım. İkimiz de ne yapacağımızı bilmiyorduk. Uçağa bindiğimizde hostese sormayı ancak akıl edebildik. Hostes:

- Uçağımız Kahire'ye gidecek; oradan yolcu alıp Addisababa'ya geçecek. Siz orada inip Sudan Konsolosluğu'ndan vize alacaksınız.
- Eee Kahire'de alamaz mıyız?
- Hayır. Mısır vizeniz olmadığından Kahire'ye de giriş yapamazsınız. Adissababa'ya gidip oradan alacaksınız.

Fıkra halinin çaresizliği sürüyordu. Kahire'ye, oradan Adissababa'ya döndük. Havaalanında saatlerce bekletildik. Şu ana kadarki gecikmenin faturası toplamda 3500\$ idi. Sabahı beklemeye karar verdik ve ilk iş ben Türk Elçiliği'ni, Zülküf de Alman Elçiliği'ni aradık. Onların yönlendirmesiyle karar verecektik. Elçiliğin devreye girmesi ile, havaalanında kesilen cezanın dışında kalan, havada atılan nafile turların ücretini ödemek yetecekti. Basit bir vize hatasının bedeli bize fazladan 2488\$'a mal olmuştu ve biz kurtulduğumuz 1760\$ için şükrediyorduk.

Etiyopya'da geçirdiğimiz sürede, Güney Sudan ya da Darfur için bir neticeye varılamamıştı Hartum'da. "Belgesel" zulüm hassasiyetine takılmış ve yolda kalmıştık yine. Bu süreyi boşa geçirmemek için Hartum civarındaki yoksulların ve göçmenlerin bölgelerini; Mandela ve Mayo adlı yerleşim yerlerini gezdik. Yetim çocukların çokluğu nedeniyle heves ettiğimiz girişimlerimiz için de bir zemin bulamadık. Dönmekten başka çare yoktu. Çarem yine dönmekteydi.

İKİ ADIM İLERİ BİR ADIM GERİ

Tüm bu gitmeler gitmek olmadığı gibi tüm bu dönüşler de dönüş değildi. Her iki adımdan geriye attığım adımlarımda daha güçle yükleniyordum. İlk dönüşümde hicretimin yarım yanını çözmüştüm. Bu kez de öyle olacağına inancım artmıştı. Tüm gücümle yardım yollarını, kurumlarını, kişilerini arıyor onlara ulaşmaya çalışıyordum. Aljazeera haber kanalı Türkiye Bürosu'nda çalışan Filistin asıllı Fikri'nin verdiği fikirle milyonla ifade edilebilecek sayıda insana doğrudan ya da dolaylı hizmeti olmuş bir insana ulaşma fırsatı yakalamıştım. Direct AİD yardım kurumu ve Dr. Sumait... Daha evvel hiç duymamıştım.

Eveli ve 5 çocuk babası olan Dr. Sumait, 1947 yılında Kuveyt'te doğmuştu. Bağdat Üniversitesi'nde Tıp fakültesini okuyan, ardından Amerika ve Kanada'da Tıp ihtisasına devam eden Dr. Sumait'in 1974-1980 yılları arasında Kanada ve İngiltere'deki

hastanelerde çalıştığını okumuştum. 1983 yılından itibaren hayatını Afrika'da açlık ve yoksulluk sorunlarıyla mücadeleye adanmış, Directaid yardım kurumunun halen aktif genel sekreterliğini ve başkanlığını yapan Dr. Sumait'le tanışma fikri beni daha da umutlandırmıştı.

Türkiye'yi tanınması ve buradaki yardım kurumlarıyla görüşmesi için yapılan daveti kabul eden Dr. Sumait'i dört gözle bekliyordum. Tanıştığımızda, bana deneyimlerini anlattığı birkaç günün ardından Afrika'da yapmak istediğim çalışmaları ve nitelikli bir bölge aradığımı söyledim. Asıl isteğimin Güney Sudan ve Darfur'a gitmek olduğunu belirttim. Dr. Sumait:

- Sudan'a gidip enerjini boşa harcama. Zor durumda nice Afrika ülkesi var, oralarda gidip çalış... Neden, ille de Sudan?
- Zor durumda ve yardıma muhtaç erdemli bölgeler arıyorum. Güney Sudan'da ya da Darfur'da olabileceğini tahmin ediyorum. Bu bölgeyi bulduğumda onlara destek vermek için çalışmayı düşünüyorum. İşte bu sebeple Sudan'a gitmek istiyorum, dedim. Zurasudan arayışına hiç girmedim.
- Sudan'a yetimhane, okul gibi projeler ve binalar yaptık. Ancak bir süredir ofisimizi kapatıp, faaliyetlerimizi durdurduk. Çekildiğimiz tek ülke Sudan'dır.

Hayretler içindeydim. Böyle bir cevabı beklemiyordum. Tüm Afrika'da çalışan bir kurum Sudan'dan neden çekilmiş olabilirdi ki? Dr. Sumait devam etti:

- Afrika'da 30'dan fazla ülkede hizmet veriyoruz. Böylesi uluslararası işlemlerde problem yaşamak, engellere takılmak rutin şeyler aslında. Birçok ülke kolaylaştırmak için yardım etmeye çalışsa da; işlemler bile başlı başına güçlük. Örneğin Kenya'da 11 Eylül saldırısından sonra tüm ekiplerimiz sınır dışı edildi. Yoğun diyalog ve çabalarla bunu aştık. Ancak Sudan'da durum çok başka bir boyutta. Fazla detaya girmeden verebileceğim bir örnekle anlatayım. Sudan'da matbuat zayıf ve halkın alım gücü düşük. Kur'an-ı Kerim sıkıntısı var. Farklı dinlere sahip ülkelerde bile gümrük ödemedi geçirip dağıtabildiğimiz Kur'an-ı Kerim'i; Sudan'da gümrük engeliyle dağıtamaz olduk. Yetkililer duruma müdahale ettiğini söylese de; bunun gerçekçi olmadığını her seferinde inatla isteyen gümrük memurlarının tavırlarında gördük. Benzer savsak tavırları, Sudan'da inşa ettiğimiz yetimhane ve okulların işgalinde de yaşadık. Askeri güçlerin ihtiyaç! Duyarak yerleştiği binalarımızı boşaltamadık. Bu yüzden de Sudan'da çalışamayacağımızı anladık.

Duyduklarım karşısında, yorum yapabilecek; bir şey diyebilecek deneyim ve bilgiye sahip değildim. Sahip olduğum hayal de o an suya düşmüştü. Hayallerim, hedeflerim, planlarım, hicretim nasıl gerçekleşecekti? Tüm gece bu düşüncelerle kıvrandım. Sudan'a şu an gidemesem de bu amaçla mümkünse Afrika'da bazı ülkeleri gezmek istediğimi anlattım. Directaid'in Afrika'daki çalışmalarını yerinde görmek ve tecrübelerinden yararlanmak istediğimi belirttiğimde; Dr. Sumait, ülkeleri sırasıyla anlattı ve gideceğim yeri netleştirdiğimde yardımcı olabileceğini söyledi.

Çok geçmeden de kararımı verdim: Kenya, Uganda ve Tanzanya. Kısa bir süre sonra gideceğim ülkelerin merkez ofis yöneticilerini bilgilendirdiğini, istediğim zaman gidebileceğimi, arkadaşların bana her tür rehberlik ve lojistik desteği verecekleri bilgisini

ulaştırdı. Dilini, coğrafyasını, kùltürünü bilmediğim ùlkelerin; ùcra yerlerine kırsal kesimlerine, insanlarına, kimsenin gidemeyeceğini dűşündüđü yerlere bu sayede gidebilecektim. Bařka bir şekilde on yılda erişemeyeceğim neticeleri bir yıldan kısa bir zamanda kazanma imkanına sahiptim, Dr. Sumait'in desteğiyle.

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM...

Dr. Sumait'in tavsiyeleri üzerine çıktığım yol Kenya, Uganda, Tanzanya, Burkina Faso ve Nijeri güzergah edinmişti. Farklı zamanlarda Tanzanya hariç geriye kalan ùlkeleri gezip araştırmıştım. Bu ùlkelerde beni gah hüzne gah ümide salan nice yaşantı... İki seneden fazla süren, gündüz gece gittiğim uzun ince bir yolun anılarını ve yaşadıklarımı ileride yazabilmek ümidi ve duası yer etmişti gönlümde.

Neticede, gezdiğim bu ùlkelerin tümünde, şehir merkezleri ve ùlkenin en ùcra yerlerine kadar gitmeye çalışmış ve beni mutmain kılacak bir topluluğa rastlamamıştım. Gezdiğim ùlkelerin hiç birinde 'Zurasudan' sahiplerine ait bir iz bulamamıştım. Pes edecek değildim, önümde gezilip araştırılacak daha bir çok Afrika ùlkesi duruyordu.

Bunun üzerine yeniden bir planlama yaptım ve gidebileceğim yeni ùlkeleri belirledim. Bu kez, önce Çad'a sonra Mali veya Malavi'ye gitmeyi hedefliyordum. Çad, dűnyanın en fakir ùlkeleri arasında ilk sıralarda yer alması ve aynı zamanda iç savaş yaşayan bir bölge olması sebebiyle birinci tercihimdi. Kararımı vermiş ve Çad'a gitmek üzere hazırlıklarına başlamıştım...

Geç bulup erken yitirdiğim dűnya dostu Dr. Sumait, sağlık sorunları ve ileri düzeyde diyabet rahatsızlığı sebebiyle 2008 yılında aktif görevi bırakmak zorunda kaldı. 2013 yılının ağustos ayında hakkın rahmetine kavuştu. Büyük gönül ve mücadele adamı Sumait geride Afrika halkının yararlanacağı binlerce eser (9.500 Yetim sponsorluğu, 95,000 Öđrenciye burs, 200 Kadın Eđitim Merkezi, 860 Okul, 4 Üniversite, 9.500 Su kuyusu, 102 İslam Eđitim Merkezi, 5.700 Cami) bıraktı. Allah ondan razı olsun.

2007 yılının "Kurban" vakti geliyordu. Çad hazırlığım sürerken, Sudan'a "Kurban" götürmek için hazırlık yapıldığını ve gidecek ekibin bir kısmının da Darfur'a gideceğini öğrendiğimde; arkadaşlarıma beni unutmamalarını sıkı sıkı tembihledim. İçim cıvı cıvı ötüşen sorularla hem hazırlığımı yapıyor hem de haber bekliyordum. Acabalar alayına kervancı başı olmaya hiç niyetim yoktu. "Belgesel" eziyeti bildiğim için; olabileceklerin beni yıldırmasındansa, yol hazırlığıma devam ettim.

Çad için yol hazırlıklarım sürerken Darfur'a gidecek ekibe beni dahil ettikleri haberi geldiğinde çifte bayram sevinci yaşamıştım. Taşıyordum beden kafesimden. Aradığım bir adım ötedeydi artık. Bulabilecek miydim bilmiyorum fakat bu denli yaklaşmış olmak, orada olduğuna dair o güçlü sezgi... Oysa bu kez, sadece on gün sonra vize işlemleri tamamlanmış; Sudan vizesi alınmıştı. Nihayet 20 Aralık 2007 Perşembe günü Hartum'a ulaştık. 7-8 kişilik ekibimizin bir kısmı Darfur'a; bir kısmı Sudan'ın doğusuna Kesele bölgesine gidecekti. Bizim ekibin 3-4 kişi olacağını söylediler. İçlerinden yalnızca Turan'ı daha evvelden tanıyordum. Diğerleriyle ilk kez karşılaştım.

GİDİYORUM HEP GECEYE

Birkaç gün sonra, iç hatlarla eski bir Rus uçağıyla havalandığımızda, işlemlerin tamamlandığına elimdeki biletlere bakarken dahi inanmıyordum. Nyala Havaalanı'na indiğimizde Tadamun Yardım Derneği çalışanları bizi karşılayıp merkez ofise götürdüler. Elimiz, ayağımız olacak bu arkadaşlar, Nyala'da kurulmuş , yabancı yardım kurumlarına partnerlik yapan yerel bir yardım kurumunun çalışanlarıydı.

Nyala, bir milyona yakın nüfusunun neredeyse yarısının göçmenlerden oluştuğu; etrafı iç savaştan kaçanların kamplarıyla çevrili merkez vilayet. Büyük bir kent oluşuna dair hiçbir iz yoktu Nyala'da. Otel yok, ofiste kalacaktık; elektrik yok, belli yerlerdeki küçük jeneratörler de hayli maddi yük taşıdığından şehrin çoğu karanlık bir yaşam sürmekteydi; asfalt yok, bir caddenin yarım yamalak asfaltının dışında hiç asfalt görmemişlerdi. Bu ve benzeri birçok sebepten en büyük kentte olduğumuzu hissetmemiz güçtü.

Tadamun Derneği başkan yardımcısı Abdulmecit ile tanıştık. Tüm süre boyunca işlerimizde bize o mihmandarlık edecekti. Abdulmecit'ten planlamayla ilgili bilgi aldık.

Darfur'un muhtelif kamplarında yaşayan 2,5 milyon insanın neredeyse tamamı muhtaç durumdaydı. Kentlerde ve köylerde yaşayan insanların önemli bir kısmı ise çok yoksul olduğundan gerçek ihtiyaç sahiplerini ayırt etmek ve öncelikli aileleri tespit etmek oldukça zor bir işti. Dağıtılacak kurban miktarı ihtiyaca göre çok düşük olduğundan, haklı olarak en yakın bölgelerdeki insanlar tercih ediliyor, uzak yerlerde bulunan kamp ve yerleşim bölgelerine gidilemiyordu.

Kelme ve Drec kampları Nyala etrafındaki en büyük göçmen kamplarındandı. Her birinde en az 100 bin göçmenin yaşadığını ifade ettiler. Başlı başına bir şehir nüfusuna sahip bu kamplar, müdahale ve kontrol edilebilir durumda değildi. Kamplar çok kozmopolit ve içlerinde iç savaş sebebiyle ciddi travmalar yaşamış, acı ve ıstırap çekmiş, yakınlarını gözleri önünde kaybetmiş insanlar vardı. Bu kamplara rast gele girmek ve iç

yapıyı bilmeden hareket etmek hiç beklenmeyen sorunlara yol açabiliyordu. Bu nedenle kampların sorumlu kabile reisleri ve ileri gelenleriyle yakın ilişkilerin olması ve karşılıklı güvenin tesis edilmiş olması gerekiyordu. Aksi halde buralara girmek ve yardım yapmaya çalışmak; hatta bu kamplarda dengeleri gözetmeden yardım etmeyi denemek yarardan çok zarar verebiliyordu.

Kurban bayramı gelmeden Tadamun vakfı yetkilileri, kamplardaki ve muhtelif yerleşim bölgelerindeki sorumlu reislerle görüşüp *"Şu kadar aileye kurban eti dağıtımı yapılacak. En muhtaç ve zayıf durumda olanları tespit edip listesini çıkarın."* dediklerini; listeler çıkıp gerekli kontroller de yapıldıktan sonra dağıtım yapılacak yerin ve ailelerin belirlendiğini öğrendik. Etler dağıtıma hazır olduğunda, bölgenin reisi nezaretinde listede adı yazılı olanlar çağrılıp, payları teslim edilecekti. Dinlerken bu denli basit görünen akışın, bu kadar kolay gerçekleşmediğini; bazen ciddi ihtilaf ve sorunlar meydana geldiğini gördüğümde bölgedeki gerçekliğin vehametini daha da anladım.

Bayram namazı kılındıktan sonra kurban dağıtım hazırlıklarına başlandı. Sorumlu arkadaşlar program ve dağıtımla ilgilendiklerinden bana pek iş düşmüyor, sadece gerektiğinde yardımcı oluyordum. Kurbanların bir kısmı göçmen kamplarına bir kısmı Nyala yakınlarındaki bazı yerleşim bölgelerine dağıtılacaktı. Hepsi bir anda dağıtılamayacağından 2-3 günde dağıtımı yapma konusunda anlaşılır. Kurbanların dağıtılacak yere götürülmesi, kurban edilmeleri, tasnif ve dağıtım kolay bir iş değildi. Aynı yerde bazen 5-10 inek kesildiğinden, etlerin parçalanması ve tasnifi, sonra da düzenli bir şekilde gerçek ihtiyaç sahiplerine dağıtılması oldukça zaman alıyordu.

Kurban bayramının 2-3 gününü kamplarda ve Nyala etrafındaki yerleşim bölgelerini gezerek ve kurban dağıtımı işini yaparak geçirdik. Bu süre zarfında insanları ve etrafı gözlemliyor, insanlarla konuşuyor, olayları ve yaşananları sorguluyor; Darfur'u ve insanlarını anlamaya çalışıyordum. Kamplarda mazlum ve muhtaç birçok insanla karşılaştım. Evlerinden edilmiş yüzbinlerce insanın dönebilecekleri köy ve kasabaları artık yoktu.

Geniş ve düzlük bir alana kurulmuş kamplar, insani bir yaşam alanından ziyade, kamplarda yaşamaya mahkum insanlar için yapılmış açık hava hapishanesini andırıyordu. Kavurucu güneşin altında, pejmürde küçücük çadırlarda, ekecek arazileri, çalışacak bir işleri olmayan bu insanların gelecekte ümitleri olur mu? Darfur nüfusunun neredeyse yarısına yakını bu kamplarda yaşıyordu. Adalet ve merhamet görmeyen yüz binler zamanla kin, nefret, acımasızlık girdabına çok kolay sürüklenebilirdi. Darfur halkı, edepli, onurlu, inançlı, dürüst, çalışkan bir halktı. İç savaş bu değerlerin büyük bir bölümünü silindir gibi ezip geçmişken; evvelki i onurlu ve şerefli yaşamlarından bu güne

fazlaca bir şey kalmadığı görülüyordu. Çadır barakalarda yaşam mücadelesi veren bu insanlar her ay avuçlarını açarak kendilerine lütfedilen kısıtlı ianelerle yaşamlarını sürdürmeye çabalyordu. İhtiyaçları olan eğitim, beslenme ve gelirden yoksun; asi ve kimliksiz nesiller yetişiyordu oracıkta. Üstelik yakın gelecekte Darfur'un kaderine belki bu nesil hükmedecekti...

Dört gün boyunca, Nyala ve etrafındaki yerleşim birimlerinde ve özellikle kamplarda gördüğüm bunca sefalete, yoksulluğa rağmen aradığımın işaretler, kriterler bunlar mıydı karar veremiyordum. Gezdiğim ülkeler içinde, Darfur halkı kadar mazlum ve muhtacını görmedim. Diğer memleketlerde insanlar ekonomik adaletsizliğin, yönetim hatalarının, bölgesel ve kişisel sebepler yüzünden yoksul durumdaydı. Oysa Darfur halkı, (sanırım Güney Sudan halkı da benzer durumda), iç savaşın, can ve mal kayıplarının acı ve ıstırapıyla yoğrulmuş ; vatanlarından, köy ve kasabalarından uzak; umutsuz, çaresiz bir halde; sefil kamp hayatında yaşam mücadelesi veriyorlardı. Desteğe ve yardıma muhtaç acılı ve mahrum bir halk vardı gözlerimin önünde.

Aslında, Darfur'da aradığım kriterlere uyan birçok özelliğe rastladım. Darfur halkı bir iç savaş yaşamıştı ve bu iç savaşın etkisi ve şiddeti halen devam ediyordu. İç savaş sebebiyle mağdur durumda olan, kasaba ve köyleri yanmış, yok edilmiş binlerce insan vardı. Bölgede savaşan silahlı güçler Darfur'un her tarafında cirit atıyor; fırsat buldukça da sarsıcı eylemler yapıyordu. Şehirde, ellerinde ağır silahlarla dolaşan insanlara rastlamak olağan bir haldi. Ezen ve ezilen, saldıran ve saldırıya uğrayan insanlar, fiilen bölgede bulunuyorlardı. İnsanlar çaresiz ve zor durumdaydılar. Halkın tek ve ana besin kaynakları 'zura' idi, insanlar burada 'zura-darı' yiyorlardı.

Milyonlarca Müslüman... O döngüyü hatırladım bir an. Akıntının tersine yüzüp anafordan çıkmaya çabaladığım bunca zaman gördüklerim birbirinin katmer karası halleriydi kardeşlerimin. Bir güneş gibi sarabileceksen yeryüzünü; Müslüman kardeşlerini gecenin koynunda bırakmıştı milyonlar; ben de bırakmıştım.

Böyle bakınca, işte burası demem gereken yerle ilgili gönlümde tereddüt vardı. Komando çekirgeye benzer birileri olmalıydı ve bu silahlı güçler (komando çekirgeler), halka (zura) saldıran, zulmeden, mallarını yağmalayan özelliklerde olmalıydılar. Aradığım topluluk, çok zor ve çaresiz durumda kalmış olmalarına rağmen, haksızlığın karşısında eğilmeyen, Allah'tan gayrisına güvenmeyen insanlar olmalıydı. Bir şeyler eksikti burada.

Darfur'da bulamadığım o topluluğu belki de Güney Sudan'da bulacağım ümidini yeniden filizlendiriyordum. Bu ümit az da olsa beni panikten ve derin hayal kırıklığı yaşamaktan uzaklaştırıyordu. Yüreğimin bir tarafında da kendimi sorguluyor, bu kadar mazlum ve mahrum insan gördükten sonra arkamı dönüp gitmeyi de içime

sindiremiyordum. Bu ikircikli duygular içindeki gelgitlerim sonunda, burada kalmanın doğru olmayacağına karar verdim. Benim bir amacım vardı ve zaman kaybetmeden bu hedefe doğru yoğunlaşmam gerekiyordu.

Gel de Nasreddin Hoca'yı anma. Memleketimin nükteli kahramanı, Nasreddin Hoca...

Hoca bir gün eşeğini kaybeder ve onu aramaya başlar. Dere tepe, geze geze, nice bir vakit eşeğini arar. Hocayı neşeyle bir tepenin yamacında eşeğini ararken gören köylüler,

- Hocam hayırdır? Neşeyle, türküyle bu nasıl eşek aramaktır? diye sual ederler. Hoca bunun üzerine,
- Son, şurası kaldı; şu tepenin ardında bulacağımı ümid ediyorum. O tepenin ardında da eşeğimi bulamazsam siz o zaman görün bendeki feryadı!.. der.

Benimki de o hal işte. Son şurası kaldı. Güney Sudan'da bulacağımı ümid ediyorum. Orada da bulamazsam, görün bendeki feryadı!

Abdulgacit ve arkadaşları oldukça yorgun ve perişandı. Partnerlik yaptıkları birkaç farklı yardım kuruluşunun kurban programlarını zamanında ve hatasız yetiştirebilmek için gece geç yatıp, sabah erken kalktıklarından oldukça uykusuzlardı. Öyle ki Abdulgacit'in gözleri karşısında biri uzun konuştuğunda kapanıyor; konuşanı anlamakta ve ona cevap vermekte zorlanıyordu.

İki gün sonra yola çıkmamız gerekiyordu. Geri dönüş uçak biletlerimiz alınmış dönüş hazırlıklarına başlamıştık. Elim boş döneceğim için, hazin ve sıkıntılıydım. Halimi belli etmemeye çabılıyor ortama, konuşmalara kendimi zorlayarak katılıyordum.

ARAYI ARAYI BULDUM İZİNİ

Akşam yemeğimizi yedik çaylarımızı içtik. Gece saat 10 civarı avluda, ben, Turan bir başka arkadaş oturmuş sohbet ediyorduk. İçeri uzun ve zayıf biri girdi: Tadamon Derneğinin Başkanı Emir Hüseyin. Birlikte oturup sohbet etmeye başladık. Oldukça şen ve güler yüzlü olan Emir'e bu güne kadar neden görüşemediğimizi sorduk,

- Dernek olarak Katar,Türkiye ve Almanya'daki yardım kuruluşlarının partnerliğini yapıyoruz. Kurban programlarını yetiştirebilmek için iş bölümü yaptık. Ben diğer yardım kuruluşlarına baktığımdan bir türlü fırsat bulup geledim, kurban dağıtımını bu gün tamamlayınca fırsat bulup ancak gelebildim, dedi.

Emir'le bu şekilde tanıştık. Biz kendimizden ve Türkiye'den söz ettik; o da kendi geçmişinden ve Darfur'dan... Emir bize, 2006 yılında Katarlı bir hayırseverin bağışladığı su kuyusunu açmak için Batı Darfur'a olan ziyaretiyle ilgili bir anısını anlatmaya başladı.

Bölgeden o kadar sitayişle ve takdirle bahsediyordu ki ister istemez anlattıklarına daha fazla dikkat etmeye başladım.

- Ben Darfur'u çokça gezen ve bilen bir insan olarak ilk defa böyle bir beldeye rastladım. O beldenin ahlakından öylesine etkilendim ki döndüğümde hayatımda ilk defa bu seyahatime ve beldenin meziyetlerine ilişkin bir yazı yazdım.
- Belde beni öylesine etkilediki o seyahatimi ömür boyu unutamam. Biliyorsunuz iç savaş dolayısıyla birçok insan köylerini ve kasabalarını terkederek göç etmek zorunda kaldı. Oysa tüm Darfur'da yerli Afrika halkına ait ayakta kalabilen, yakılmayan, göç etmeyen tek bölge burası! Üstelik küçük bir yerleşim yeri de değil; çok kalabalık bir belde ve etrafında bir çok köy var.
- Buranın adı Umşalaya. Burayı yok olmaktan kurtaran insanların başında oranın kabile reisi Şeyh(*) Zekeriya geliyor. Şeyh Zekeriya, diğer kabile reisleri ve ileri gelenlerle birlikte ilginç bir strateji uygulayarak beldeyi yok olmaktan kurtarıyor.
- (*- Lider, Sayın, Bilge, anlamında kullanılıyor, tarikat şeyhi anlamında değil.)
- Buranın insanları barışsever ve çok hoş insanlar. Erkek, kadın veya çocuk, kimse selam vermeden geçmez. Bir iş yapığınızda size hayırla dua ederler, sevgi ve muhabbetle yaklaşırlar. Kötülüğe kötülükle değil iyilikle yaklaşmayı yeğlerler.
- Çok emniyetli ve çok huzurlu, hatta Darfur'un en emniyetli ve güvenli yeri olduğunu söyleyebilirim. Başka yerde asla halkın arasına karışmayan silahlı güçler (cancavidler) burada rahatça pazarlara gelip alışverişini yapar ve gider. Kimse onlara saldırmaz. Böyle bir manzaraya başka yerde rastlamak mümkün değil. İnsanlar bu bölge sınırları içinde silahsız rahatça geziyor, odun topluyor ve ziraatle meşgul oluyorlar.

Emir anlattıkça şaşkınlığım ve heyecanım artıyor. Sorduğum sorulara verdiği cevaplar beni daha da meraklandırıyor. Anlattıkları benim için gerçektende çok dikkate değerdi.

Umşalaya'nın kabile reisi Şeyh Zekeriya'nın iç savaşta belirlediği ve uygulamaya koyduğu mücadele stratejisini kısmen anlatınca belirsizlik girdabının karanlığından koptuğumu ta derinlerimde hissettim. İşte bu! Evet işte bunlar! dedim içimden. Eğer doğruysa belki de aradığım insanlar!... Aydınlığa doğru uçma vaktiydi belki de. İçimde kopan sevinç fırtınalarını bastırmakta zorlanıyordum. Bu duygular içinde dinlerken ve sorarken, ansızın içimde keskin bir kuşku baş gösterdi: Emir'in bölge ile ilgili anlattıkları ya mizansen ise? Bu şüphe ile birlikte tüm sevincimin ve heyecanımın üzerine kara bir gölge düşmüştü yine. Afrika'da bazı insanların, bir takım senaryo ve hikayeler uydurarak merhamet duygusunu kamçulamayı ve maddi destek almayı hedeflediklerini biliyordum. Mantıklı düşününce bunun da benzer bir senaryo olabileceğini düşünmem doğaldı. Emir'e,

- Bu anlattığın insanlar gerçekten yaşıyorlarsa neden destek verip yardım etmiyorsunuz? Diye sorarak vereceği cevaptan işin gerçekliğini anlamaya çalıştım. Emir,
- Ben oraya geçen sene bir arkadaşın tavsiye ve ricası üzerine bir hayırseverin bağışladığı bir su kuyusu açmaya gittim. Beldenin enteresan özelliklere sahip olduğunu görünce, ömrümde ilk kez bir belde için yazı yazdım. Faydası olabileceğini düşündüğüm herkese de o beldeyi ve beldenin özelliklerini anlattım. Ama bu güne kadar oraya ilgi duyan ve yardım etmek isteyen kimse çıkmadı, dedi.
- Peki ben yardım etmek istesem ve orayı görmek istesem bu mümkün mü?
- Orası çok uzak, Batı Darfur tarafında kalıyor. İç savaş dolayısıyla oraya ulaşmak en az 3-5 gün alır. Yollar ise hiç güvenli değil. Hele yabancılar için çok daha tehlikeli. BM askerleri bile konvoylar halinde gitmelerine rağmen çok güvende değiller ve bazen saldırıya uğruyorlar. Askeri korumalar olmadan bölgeye gitmek yabancılar için imkansız. Bu sebeple senin oraya gitmen pek kolay değil, dedi.

Bu ve buna benzer ne kadar soru sorduysam hepsinde benzer cevaplar veriyor ve oraya gitmeme pek sıcak bakmıyordu. Anlattıklarına inanmak istiyor fakat şüphelerimi giderecek cevapları bir türlü alamıyordum. Saat oldukça ilerlediği için Emir izin isteyip ayrıldı. Ben ise hayallerim ve şüphelerimle baş başa kalmıştım.

Darfur'daki en uzun gecelerimden biriydi. O gece, Kabe'de geçirdiğim son gece gibiydi. Onca soruyla baş başaydım yine. Ancak bu kez; o gün aradığım kapının eşiğindeydim. Ya adım atıp içeri girip bakacaktım ya da anlatılanları, uyarıları, tehlikeleri değerlendirip dönecektim. Sabah olduğunda kararımı verdim. Önce Emir'in o belde hakkında yazdığı yazıyı isteyecektim. Eğer yazıyı beni oyalamadan verirse, o zaman anlattıklarının gerçek olma ihtimalini göz önüne almak zorundaydım. Bu durumda arkadaşlarımla dönmeyecek, dönüş biletimi yakacak ve bu işi kesin olarak bir neticeye bağlamak için Emir'in anlattığı beldeye gitmek için ne gerekiyorsa yapacaktım. Gözlerimle görmeden ve kulaklarımla işitmeden o beldeyi elemeyi düşünmüyordum. Şayet anlattıkları doğru değilse mutmain olarak geri dönecek ve arayışıma devam edecektim. Ama gerçekse dünyanın en mesut ve bahtiyar insanlarından biri olacaktım. Aradığım kapının eşiğindeydim: Ya açılacak ya ardımı dönüp gidecektim.

Sabah, Emir gelir gelmez kendisinden o belde hakkında yazdığı yazıyı göstermesini istedim. İçerdeki bilgisayarın başına geçti ve yazıyı açıp gösterdi. Kalem belleğime yazıyı kopyaladıktan sonra, okuduklarım gece anlatılanların yazılı haliydi. Gerçekliğin bu kuvvetli kanıtına kayıtsız kalamazdım. Kararımı ekibe ilettim:

- Arkadaşlar, uzun zamandır bir topluluğu arıyorum. Bu amaçla daha önce 6 ülke gezdim ve oralarda bu insanlara ait izler aradım. Bu güne değin hiç bu kadar güçlü bir ize rastlamadım. Emir'i dinleyince, aradığım insanları orada bulabileceğime dair içimde kuvvetli bir ümit oluştu. Bu nedenle sizinle gelmem imkansız. Benim o bölgeye gidip anlatılanların doğruluğundan emin olmam gerekiyor.

Bu mevzuyla ilgili, geçmişime vakıf olmadıklarından, kendileri açısından böylesine delice ve saçma bir kararı anlamalarını beklemiyordum. Nitekim söylediklerimden hoşlanmamışlardı.

- Buraya birlikte geldik ve normal olarak birlikte dönmemiz gerekiyor. Emir oraya gitmenin hiç de kolay olmadığını söyledi zaten. Döndükten sonra Emir araştırır sen de hazırlık yapar ve tekrar gelersin, dediler
- Döndükten sonra tekrar gelme fırsatı elde edebileceğimden emin değilim. Buraya gelmişken, bu fırsatı elde etmişken ve bu anlatılanları duymuşken geri dönmem mümkün değil. Döndükten sonra buraya tekrar gelebilecek miyim? Kimse bunu garanti edemez. Burada kalmak ve buradayken oraya gidiş imkanlarını zorlamak daha makul benim için.
- Dönüş biletlerin yanacak. Burada kalmak için aldığımız izin süresi de bitecek. Daha ciddi sorunlarla karşılaşabilirsin. Bu nedenle bizimle birlikte dönmeni istiyoruz. Dediler.

Tüm ısrarlarına rağmen kararlı olduğumu, bu beldeyi görüp anlatılanların doğruluğundan emin olmadan dönmeyeceğimi ve her şeye hazır olduğumu, benim için endişelenmemeleri gerektiğini söyledim. Zurasudanların davetiyle, ziyarete bunca yaklaşmışken dönmeyecektim.

Emir ve Abdulmecit yan tarafta ofiste oturuyorlardı. Yanlarına gidip

- Emir kardeş, dün gece bana anlattığın beldenin hikayesi beni çok etkiledi. Oraya gitmek istiyorum. Arkadaşlarla konuştum, onlarla birlikte Türkiye'ye dönmeyi düşünmüyorum. Burada kalıp seninle veya başka biriyle o beldeye gitmek ve o insanları tanımak istiyorum. dedim.

İkisi de şaşırmişti, birbirlerinin gözlerine bir süre bakakaldılar, ne diyeceklerini bilemediler bir süre... Emir,

- İnşallah ilerde münasip bir zamanda gideriz. Şu an için gitmemiz çok zor, dedi.
- Kolay olmayacağını biliyorum. Yine de her şeye hazır olduğumu bilmeni isterim, dedim. Emir,

- Senin Darfur'a iznin belli bir zaman aralığıyla sınırlı. Sanırım 2-3 gün sonra bitiyor ve bu izni buradan uzatmamız çok zor. Ayrıca bu izin Batı Darfur'a gitmek için geçerli değil, Nyala ve etrafındaki yakın yerler için geçerli sadece. Batı Darfur için ayrı izin çıkartmak gerekiyor o da ayrıca zor.
- Biliyorum. Zor ama imkansız da değil. En azından uğraşalım izin çıkartmak için. Sizden rica ediyorum, bu konuda elinizden geleni yapın lütfen. Gidersem bir daha buraya gelme fırsatı bulamayabilirim.
- İzin alsak bile gitmemiz mümkün olmayabilir. Batı Darfur yolu hiç güvenli değil. Hele yabancılar için bu yollar çok daha tehlikeli. Bir yabancıнын normal yollardan o bölgeye gitmesi inan çok riskli. UNAMID bile ciddi sayıda askeri konvoy oluşturarak gidebiliyor. Ciddi bir silahlı koruma olmadan o bölgelerde yabancılar seyahat edemezken biz seni nasıl götürebiliriz ki?
- Ne kadar zor ve riskli olursa olsun yine de gitmek istiyorum. Şimdi vazgeçersem, ilerde bu fırsatı bir daha bulamazsam ne olacak? Bunu riske atamam. Elimizden gelen her şeyi yapalım ve mümkün olabilecek tüm tedbirlerimizi alalım; buna rağmen gidemezsek veya başımıza bir iş gelirse kaderime razı olurum. Ama hiç bir şey yapmadan, öylece çekip gitmek olmaz, dedim.

Ertesi gün dönüş günümüzdü ve Emir benimde bir ihtimal döneceğime inanıyordu. Bu nedenle daha fazla ısrar etmeyip:

- Peki, bakalım. Yarına Allah Kerim...

Ertesi sabah arkadaşlar hazırlandı, birlikte dönmemiz için tekrar ısrar ettiler. Bu işi çözmeden gelemeyeceğimi, kusura bakmamalarını tekrar söyledim. Beni geride bırakmanın hüznü vardı hepsinde. Bu duygularla havaalanında vedalaşıp ayrıldık.

Emir ve Abdulmecit ile baş başaydık.

- Artık arkadaşlar gittiğine ve burada kaldığıma göre benden kurtulmanız için tek bir yol kaldı: Bir an önce beni Batı Darfur'a götürmek! Ne kadar erken götürürseniz benden o kadar erken kurtulursunuz, dedim, gülerek. Her ikisi de tebessüm ettiler:
- İnşallah, bakalım, dediler...

Hiç böyle bir durumla karşılaşmadıklarından; şaşkın, tedirgin ve tepkisizlerdi. Kim bilir bu sıra dışı durum için neler düşünüyorlardı.

Benim içimde ne bir korku ne de bir endişe vardı. O beldeye gitmek ve anlatılanların gerçek olup olmadığını öğrenme arzusu her şeyin önündeydi. Hiçbir şey umurumda değildi; sanki dünya yansa dönüp bakmayacaktım.

Havaalanından sonra beni Nyala'daki eve bırakıp gittiler. O gün Emir pek ortalarda görünmedi. Ertesi gün ara sıra bir araya gelip konuştuğumuzda da Nyala'da kaldığım bir kaç gün boyunca da bana hep aynı şeyleri söyledi: Batı Darfur yolu güvenli değil. Bir yabancıнын turistik seyahat eder gibi oralara gitmesi imkansız. Askeri konvoy olmadan gidilmez... gibi birçok sebep ileri sürmeye devam etti. Ben de her seferinde her tür tehlike ve sonuca hazır olduğumu ve oraya gitmek için ne gerekiyorsa yapmalarını rica etmeye devam ettim. Hatta, ileri sürülen engelleri aşmak için helikopter kiralanabilirse kiralayalım veya oraya hangi yolla gitmemiz uygun ise araştıralım diye teklifte bulundum. Bunların tümüne madden ve manen hazırdım çünkü.

Vazgeçeceğimi, pes edeceğimi düşünüyorlardı. Çözüm yolları için bu yüzden acele etmiyorlardı. Beni caydırmak için sürekli telkinde bulunup işi yokuşa sürdüler. Oysa ısrar ve kararlılığımı, gitme arzum olduğunu görünce, mecburen çözüm yolları aramaya başladılar.

Bölgeye gidebilmemiz için öncelikle Darfur izninin uzatılması ve Batı Darfur'a gidiş izninin çıkarılması gerekiyordu. Yollar çok tehlikeli olduğundan güvenlik konvoyu olmadan seyahat etmemin doğru olmadığını düşünen yetkili makamlar, bana izin vermek istemiyorlardı. Benim başıma herhangi bir olay gelse dezenformasyon olacak ve bir şekilde onları da etkileyecekti. Hem Emir hem Abdulmecit tanıdıkları yetkili makamlara defalarca rica ettiler, izin vermeleri için güvendikleri yetkili insanları aracı koydular. Benimle ilgili gerekli güvenceleri ve referansları verdiler. Başlangıçta pes etmemi bekleyip işi yavaştan alırken; bu kez gerçekten de meseleyi sonuçlandırmak için çok uğraştılar.

Yaklaşık bir hafta sonra Emir yanıma uğrayıp müjdeyi verdi:

- Batı Darfur'a gidiş izinlerimizi nihayet aldık. İkimizin işlemleri, evrakları tamam, inşallah ikimiz birlikte gideceğiz, istediğimiz zaman yola çıkabiliriz, dedi.

Bir bayram sevinci yaşıyordum. Gerçek şu ki, böylesi kısa bir sürede sonuç alacaklarını beklemiyordum. Gelişmeleri her gün yakından takip ettiğimden karşılaştıkları zorlukları ve buranın bürokratik engellerini biliyordum. Yetkililer, bir işi yapmak istemediklerinde onları ikna etmek çok zaman aldığı halde, pes etmediler ve izin alabilmek için bürokratik ve güvenlikle ilgili tüm engelleri aşmaya gayret ettiler. Bu kararlılıkları ve bu gayretleri için Emir'e gönülden şükranlarımı ilettim. Güzergahımızı merak ediyordum. Emir:

- Gideceğimiz yol hattının bu ara çok tehlikeli olduğunu biliyorsun. Özel araçla gitmemiz mümkün görünmüyor. Askeri konvoy gibi bir imkan da maalesef yok. Bu şartlarda bölgeye toplu taşıma araçları, otobüslerle gitmemiz en doğrusu. Benim

açımdan sorun yok, biz her yere seyahat edebiliriz. Fakat sen yabancı olduğundan zorluğumuz var. Batı Darfur'a giden otobüslerle gitmemiz daha uygun. Otobüste varlığın pek dikkat çekmez, seyahat esnasında, riskli yerlerde otobüsten inmezsin. Ben zaten yanında olacağım. Bu şekilde gitmemiz daha az riskli, dedi.

- Buranın şartlarını siz daha iyi bilirsiniz, benim açımdan sakınca yok, dedim
- Yalnız bu otobüsler, zorlu yol şartlarına dayanabilmeleri için kamyonlardan çevrilme otobüsler. Çoğu eski ve hiç konforlu değil. Yolculuk da en az 2,3 gün sürecek. Bu yolculuğa katlanabilecek misin peki? diye sorunca,
- Tamam, katlanırım, merak etme. Sen nasıl uygun görürsen öyle hareket et. Otobüs, kamyon, at, deve, benim açımdan pek fark etmez. Oraya bir an önce gidelim de. Şayet otobüslerin daha güvenli olduğunu düşünüyorsan hiçbir sakıncası yok. Zorluk ve sıkıntılar önemli değil. Allah'ın izniyle yol şartlarına katlanabileceğimi zannediyorum, dedim.
- Tamam o zaman, ben gerekli hazırlıklara başlayacağım, dedi.

4

ÜMİDİN KIYISINA VARİŞ

'İsfahan ile Şirâz arasında bir su çıkar ki, Hakk Teâlâ'nın şaşılacak san'atlarından. Sığırçık suyu ismiyle meşhurdur. Mahsulleri yiyen çekirge saldırısına uğrayan bir yere, bir kimse o sudan bir damacana doldurup arkasına bakmadan ve yere koymadan getirirse, o suya çok sayıda zerrûr (sığırçık) gelip çekirgeleri öldürdüklerini tevâtür ile nakl ederler.'

Maarifetnâme /

Erzurumlu İbrahim Hakkı, sf.235

YOL BAŞI

İç savaş dolayısıyla şehirler arası yolculuk çok tehlikeliydi. Nyala'dan hareket edecek kamyon ve otobüsler belli bir meydanda toplanıyor en az 20-50 araç sayısına ulaşıncaya hep birlikte hareket ediyorlardı. Her kamyon ve otobüste en az 2 silahlı koruma oluyordu. Tüm araçlar peşpeşe hareket ediyor; bütün gün küçük molalar hariç durmaksızın ilerliyor; gece olmadan en yakın yerleşim bölgesine ulaşıp orada sabahı bekliyor ve gece kesinlikle seyahat etmiyorlardı.

Hartum'dan Darfur'a genellikle malzeme yüklü kamyonlar gittiğinden saldırı tehdidi daha çoktu. Mesafe de çok daha uzun olduğundan konvoyun en önünde ve en arkasında bir kaç araçlık silahlı birlik ve her araçta en az 2 silahlı koruma olacak şekilde, bazen 300-500 araçlık dev konvoylar oluşturuluyordu. Araçlar bazen bu konvoyun oluşması için 10-15 gün meydanda bekliyor, herkes hazır olduğunda hep birlikte hareket ediyorlardı. Tabii tüm bunların, silahlı birliklerin, korumaların bir maliyeti vardı. Hedefe ulaşıncaya kadar ara güvenlik noktalarına yapılan ödemelerde ciddi bir maliyet oluşturuyordu. Hasıl-ı kelim,

2-3 günlük yol bazen 1 ayda alınıyor ve bu masraflar malzeme maliyetlerine ister istemez yansiyordu. Hatta Hartum'da 10 sd olan ürün Darfur'da 20-30 sd ye çıkabiliyordu.

Ben ise, bir an önce aradığım yeri bulmak dışında hiçbir şeye takılmıyordum; şartların zorluğuna; tehlikeye, oluruna olmazına aldırıyordum bile. Seneler sonra Emir ve Abdulmecit o günlerde bu seyahati hiç istemedikleri halde ısrarım karşısında mecbur kaldıklarını anlattılar bana, bunu bilmiyordum

Sabah güneşi ortalığı ısıtmadan otobüs ve kamyonların beklediği geniş meydana gittik. Hava puslu ve serindi. Kadınlar her köşe başına kurdukları çayhanelerinin ahşaptan imal edilmiş taburelerini açmaya ve ocaklarını tutuşturmaya hazırlanıyorlardı. Bir metrelik sacdan imal edilmiş eğri büğrü kademeli masalarına çay, kahve, yerel baharatlarla dolu kavanozlarını yerleştirmişlerdi. Sahanların içinde yığılı çay bardakları, yeni bir güne hazırlanmak için kömür karası iki küçük el tarafından yıkanıyordu.

Sabah süt içmek isteyenlere sunmak için süt tozu alüminyum tencerede eritilmiş, ateşin üzerine konmayı bekliyordu. Taşların arasına yerleştirilen çalı çırpıların üzerine konan odun kömürleri, ateşi görmenin sevinciyle çatırdayarak adeta havai fişek gösterisi sunuyordu.

Sabahın ısırcı serinliği bedenlerimizi yoklarken, Emir de ben de bir anda kendimizi ateşin dayanılmaz cazibesi karşısında ellerimizi ovuşturur bulduk. Ocağın sıcak alevlerine süt tozu tenceresi ve içi su dolu büyük alüminyum çay demliği de dayanamadı. Meydanın erkenci sıcak ve renkli kafeteryasına 3-5 pervane daha gelmişti. Sıcak bir sohbet ortamı içinde kendimize ve onlara çay ve süt ısmarladık. Güneş ısıtmaya başladığında en az 5 ayrı noktadaki çayhanenin ocakları yakılmış onlarca insan sağa sola koşturmaya koyulmuştu bile.

Kamyonların önemli kısmının yükleri daha önceden tamamlanmış, konvoyun hareketi bekleniyordu. Yarı yüklü ya da yüklenmemiş otobüs ve kamyonlar büyük bir telaş ve karmaşa içinde hazırlanıyordu. Kamyonlar ne kadar alabilirse yükleniyor, birim başına maliyetin düşmesi için, eşyalar gökyüzüne doğru yükselebildikleri kadar yükseliyorlardı. İlk bakışta, iki kamyon üst üste bindirilmiş zannedebilirdi insan.

Otobüslere de kamyonlar gibi yolcu haricinde, alabileceği kadar eşya yükleniyordu. Otobüslerin üzerine en az bir-iki metre irtifaya kadar malzeme istifleniyor; bu yığın yolda dağılmasın diye de sıkıca bağlanıyordu.

Otobüsün içi de maksimum verimlilikte değerlendiriliyor, yolcular için nefes alacak bir yer bırakıldıktan sonra; koridorlar, koltuk altları ve kalan boş alanların tamamı yolcu eşyaları ve yüklerle dolduruluyordu.

Her şey yüklendikten sonra tüm kamyon ve otobüslerin en ön ve en üst tarafına iki silahlı koruma yerleştiriliyordu. Daha sonra da tam ücret ödeyemeyen yaşlı, kadın ve çocuklar; yarı fiyata, otobüs ve kamyonların üst kısmında, eşyaların dağılmaması için bağlanan halatlara tutunarak, şiddetli güneşin altında, tozun ve kavurucu rüzgarın merhametine sığınarak günlerce bu halde seyahat etmek için yerleşiyordu.

Bizim otobüsümüz de eşya ve insanla iyice doldurulduktan sonra sefere hazır hale gelmişti. Güneş gökyüzünde 45 derece açığa geldiğinde hareket etmiştik. Emir, sefer duasını herkesin duyabileceği şekilde sesli olarak okudu. Ardından yolcuların önemli bir kısmı yolun tehlikelerine karşı dualar mırıldanmaya ve birbirlerine selamet dilemeye başladı.

Yolcuların üzerinde ciddi bir endişe ve hafif bir korku olduğu seziliyordu. Ağır bir iç savaş yaşanmış ve onbinlerce insan ölmüştü. Dağlarda ve kırsal bölgelerin çoğunda silahlı insanlar yol keserek yağmacılık yapıyor ve insanlara güvenli bir seyahat fırsatı tanımıyordu. Birçok aracın yolda saldırıya uğradığı, can ve mal kayıplarının yaşandığı biliniyordu. Bazen teftiş amaçlı olarak yolu kesen bazı silahlı güçlerin her yolcudan 3-5 sd (1-2 usd) talep ettiği, vermeyenlerin veya veremeyenlerin şiddet görüp ve otobüsten aşağı atıldığı anlatılıyordu. Bu vakalarda ister istemez bir arbede yaşanıyor ve hatta diğer yolcular bedeli onların yerine ödemek isteseler de bazen kabul edilmiyordu. Bu durumu bilen yolcular kaç gün süreceği belli olmayan bu yolculuk sebebiyle can ve mallarından endişeliydiler. Söylediklerine göre, her şey yolunda giderse 2-3 günden önce varmamız mümkün değildi. Araçların arızalanması, yolda herhangi bir tehdit olması veya yollarda herhangi bir engel çıkması durumunda, yolculuğumuz 1 hafta ile 15 gün arası sürebilirdi. Hal böyle olunca da insanların endişe ve tedirginlik içinde olması gayet doğaldı.

HOŞÇA KAL NYALA...

Nyala'yı, otobüsün ardında hale hale yayılan toz bulutu kümelerinin gerisinde, acılarıyla başbaşa bırakarak; sarsıla sarsıla, çukurlara bata çıka, umutlarıma doğru yol alıyordum. Eşya ve insan dolu otobüsün içinde, havasızlıktan ve sıcaktan nefes almakta zorluk çekiyor, daracık koltukların arasına sıkışan bacaklarımı rahatlatmak için mola anını dört gözle bekliyordum. Mide bulantımı bastırmak için, hiçbir şey düşünmemeye çabılıyor, zihnimi Emir'in anlattıklarıyla meşgul ediyordum.

Nyala'dan hareket ettikten bir süre sonra batı sınır kontrol noktasında durdurulduk. Nyala dışına seyahat edeceklerin evrakları kontrol ediliyor, evrakları eksiksiz olanların çıkışına izin veriliyordu. Nyala'daki kontrolden geçtikten sonra neredeyse her 5-10

kilometrede bir, yola yerleştirilen uzun ağaç dalları ve birkaç eski araba lastiği ile yolumuz kesiliyor ve geçişimize izin verilmiyordu. Otobüsümüz mecburen durmak zorunda kalıyor ve şoförümüz, yol kenarında, bazen açıkta ağaç dibinde, bazen çadır içinde bekleyen silahlı güçlerin yanına uğrayıp geldikten sonra yola devam edebiliyorduk. Bu olay birkaç kez daha tekrar edince Emir'e,

- Birileri iki odun koyup yolu kesiyor, sonra da şoför yol kenarında bekleyen bu silahlı insanların yanına gidip geliyor ve ondan sonra yola devam edebiliyoruz. Bu ne demek oluyor? Dedim. Emir,
- Bunlar muhtelif kontrol noktaları. Belli aralıklarla buradan geçen araçları kontrol ediyor ve şoförden belli bir harç alıyorlar, dedi.

Sonradan iyice öğrenecektim, bunlar resmi asker değil, "Cancevid" dedikleri, silahlı grupların kontrol noktalarıydı. Bu insanlar iç savaş ortamında, otorite boşluğundan istifade ile kendilerine geçim kaynakları oluşturmuştu. Durdurdukları araçlardan, aracın büyüklüğüne göre 5-10-20 Sd haraç alıyorlardı. Her araç bu bedeli ödemek zorundaydı, aksi halde geçemezdi. Daha sonra yol boyunca belki de en az 40-50 kontrol noktasından geçerken bu manzaraya alışacaktık.

Cancevidler, yine bir başka Cancevid tarafından korunan araçlara saldırmadığından her araçta en az iki silahlı korumanın Cancevid olmasına dikkat ediliyordu. Gizli bir anlaşmanın akışında görece güvende oluyordu konvoylar. Yine de Darfur'daki kaos ortamında işler istendiği gibi gitmiyor; bu genel düzene! uymayan haydut ruhlu insanlar çıkıveriyordu yol kesmeye. Sığamadığım koltuğa ironi edercesine kelle koltukta gidiyorduk işte.

Kelle koltukta ya da hep tetikte olmak Darfur halkı için yeni bir şey değildi. Uzun zamandır kan, ölüm, yakma, yıkma, yağma, sürgün gibi bir çok belayı görüp geçirdiklerinden, hiç kimse kendini güvende hissetmiyordu. Ailesinin değilse bile ya akrabası ya komşusu ya da bildiği birilerinin başına mutlaka birçok hal gelmişti. Üstelik insanlar o kadar çok olay anlatıyorlar ki, anlatılanların da etkisiyle herkes her an alesta! Bense anlatılan korkunç hikayelerin hepsine kulaklarımı tıkamış, kendi hülya denizimde yelken açmış, yol alıyordum.

Kontrol eksikliğinin oluşturduğu kontrol noktaları da kontrolsüzdü. Bazılarında gördüğüm aksi, kavgacı ve insanca muameleyi bilmeyen huysuz tipler, en ufak bir didişme veya sataşma durumunda ellerindeki ağır silahları kullanmaktan imtina etmeyecek gibi görünüyordu. Bu nedenle gerek şoför gerekse yolcular, tartışmaya yol açabilecek tüm davranışlardan kaçınmaya; istenenleri yerine getirmeye ve karşıdakine

çok da itiraz etmemeye gayret ediyordu. Belaya bulaşmadan, bir an evvel onlardan uzaklaşmaya bakıyordu insanlar.

YIL BOYU ÖZLEYECEKSİN

Bir süredir ilerlediğimiz seyrek ağaçlı yollardan bol ağaçlık ve serin bir ortama girince daldığım hayallerden uyanıp bu kez gördüklerim karşısında şaşkındım. Coğrafya dersinden kalma hatıralardan tanıdık geniş yapraklı ağaçların oluşturduğu ormanlık bir bölgedeydik. Çok geçmeden orman içinde tezgahlarında narenciye satan insanları görünce mola için durdu otobüs. Emir'e burayı sordum:

- Burası Cebel Merra, Darfur'un en yeşil bölgesi; diyor gülererek ardından bana burayla ilgili bir tekerleme söylüyor,
- *Lev şifte marra Cebel Merra, yuevdik hinin tulussinin.(Cebel Merra'yı bir kez görersen, yıl boyu özlem duyarsın)*

Gerçekten de Nyala ve yol boyu gördüğüm arazi yapısından sonra, burayı gören gözlerin özlem duymaması mümkün değil.

Cebel Merra... Bir zamanlar Sudan'ın her yerinden insanların sıcak yaz aylarında "yazlık" ya da günü birlik kamp ve piknik yapmaya geldikleri sayfiye yeri. Ormanlık ve dağlık olmasının yanında, serinliğini besleyen tatlı su kaynakları onu böylesi cazibe merkezi yapmış. Bu cazibenin süs taşları da bölgede yetişen narenciye ve diğer meyveler. İlman iklimin de etkisiyle bereket akmış Cebel Merra'dan. Oysa şimdi, ormanlık ve dağlık bölge olması Cebel Merra'nın isyancıların sığınma ve barınma mekanlarından biri olmasına; yukarı bölgelerinde isyancılar için büyük eğitim alanları yapılmasına sebep olmuş. Bu sebeple de buranın büyük bölümünü isyancılar kontrol ediyormuş.

Son yıllarda yediğim en lezzetli narenciyelerin, konvoyu bekleyen çocukların ellerindeki narenciye torbalarında olduğunu bilmiyordum. Yol yorgunluğu ya da susuzluktan mı, yediğim portakal ve greyfurtların lezzeti başkaydı. Uzun bir mola veremedem ayrılıyorduk. Sanırım korumalarımız şoförü uyarılmış ve tehlikelerden ötürü bir an önce Cebel Merra'yı terk etmemiz gerektiğini söylemişti.

Gerçek bir vahayı bir serap gibi bulur bulmaz kaybediyorduk Cebel Merra'yı ardımızda bırakırken narenciyelerin tadı damağımızda, ay yüzeyi gibi kraterli yolda ilerlemeye devam ediyorduk. Dinlenme ve mola mekanlarımız, yolda rastladığımız yerleşimlerin kenarlarına kurulu pazardan bozma tezgahların olduğu yerlerdi. Alışılmışın dışında bir yol ve yolculuk olduğundan mola yerlerine rastlamış olmak tuhaf değildi; rast gelmek doğal akıştı bu yolla birlikte. Beni en çok zorlayan tuvalet meselesi oldu. İlk kez karşılaştığım etrafı sazla çevrili olsa da sanki açıktaymış hissi veren tuvaletleri kullanmakta, kısıtlı su

ile ve pek temiz olmayan bir yerde tuvalete gitmekte çok zorlanıyordum. Bu sıkıntıyı azaltabilmek için, az yiyor ve az su içiyordum ki çok çok zorda kalmadıkça bu sıkıntıyla yüzleşmeyeyim.

Uzak diyarları ziyaret eden herkesin dert yandığı yemek, yiyebilmek mevzuunda daha rahattım. Hemen her yerde küçük pideler satılıyordu. Pidenin yanına, çoğunlukla seçim yapma şansım oluyor, bazen domates bazen karper peyniri bazen soğanla kavrulmuş et, bazen bakla yemeği... Yerel yemeklerin tek menü olduğu; seçme şansımın olmadığı durumlarda geliştirdiğim bir taktiği uyguluyordum: "İnsanın yaşadığı her yerde sen de yaşarsın." Bu bakış açısıyla, yerel yiyecekleri 'aside' yi ve 'mulah' ı (sulu yemek) yemeğe gayret ediyordum. Beni rahatsız edecek bir şey olduğunda görmemeye ve düşünmemeye çalışıyor, düşüncelerimi rahatsız olduğum konuya değil başka tarafa yönlendirmeye çabalıyordum. Yine de beni çok zorlayacağını düşündüğüm bir şey olursa ya yemiyor veya çok az yiyip bırakıyordum.

Birkaç şüpheli durumdaki beklemeler hariç yolumuza devam ediyorduk. Emir'in söylediğine göre geceyi Zalenci denen bir yerde geçirecektik. Zalenci girişinde rastladığım mangolar, oldukça büyük, haşmetli ve güzeldi. Gövdelerinin 2-3 metrelik çap genişliğinden eski ağaçlar oldukları belliydi. Buralarda çok daha fazla ve yoğun mango ağaçları varmış. Zamanla kesilmiş, kurumuş. Azalmış olmasına rağmen mevcut haliyle bile büyüleyiciydi.

Zalenci'nin, Darfur'un orta kısmında yer alan , 150-200 bin nüfuslu, daha çok isyancıların barındığı bir kent olduğunu söylediler. Kontrolün isyancılarda olmadığı ama halkın içinde isyancıları destekleyen; bazı isyancıların kabile ve aileleri de burada ikamet ettiği bir şehirdi. Hal böyleyken, Cancevidler kendilerini burada emniyette hissetmiyorlar. İsyancıların da bir eylemi yok. Saldırı ve kente ciddi bir zarar verilirse; her yandan çok büyük güçlerin toplanıp onları ve kenti imha edebileceği ihtimali vardı. Belki de öfke ve kinlerini içlerine gömmüş, sakin ve sessiz öylece durmalarının sebebi buydu.

Cancevidlerin üzerindeki renkler ve desenleri ilk gördüğümde; komando çekirgemi andırdıklarını fark etmiştim fakat emin olamamıştım. Bu düşüncelerimi hatırladığımda dahi bulduğum şeyden emin değildim.

Afrika'nın birçok yerinde bu kılıkta nice silahlı insan vardı. Çekirgemin işaret ettiği yer Afrika'ydı ama burası mıydı bilmiyordum. Bu düşünceler ve sorgulamalarla bozuk patikalarda sabahtan almaya başladığımız yolda ilerliyorduk. Elimdeki sembolün tam karşılığını bulmam ve resimdeki boş kareleri doldurmam gerekiyordu. İşimi ve kararımı ihtimallere dayandıramazdım. Bunun yanında, görüp dinlediklerim yabana atılacak türden

şeyler değildi. Bu nedenle yol boyunca çok dikkatli olmam ve çok iyi gözlem yapmam gerekiyordu.

İnsanlar yolculukta sohbet etmeyi sever. Belki de onun için insan yolda tanınır derler. Yol, sırları da döker. Arapça bildiğim için burada insanlarla çok iyi sohbet imkânı buluyor ve bunu değerlendiriyordum. Yolculardan dinlediğim bir olay, işaret taşlarımdan oldu. Sohbet ettiğim köylü;

- Yaşadığımız köyü yaktılar, biz de kaçıp kampa yerleştik, dedi.
- Neden köyünüzü yaktılar, nasıl oldu bu iş? Diye sordum merakla.
- Köyümüzü önce bombaladılar, canını kurtarabilenler kaçtı. Sonra da köyü tamamen yaktılar. Yanımıza doğru dürüst hiçbir şey alamadık bile. Ben de ailemle zor bela kaçtım, senelerdir kampta yaşıyorum, dedi.
- Çok ilginç! İnsanların iç savaş yüzünden köylerini terk edip kamplara göç ettiğini ve boş kalan köylerin de zamanla harap olduğunu, bazılarının da yakılıp-yıkıldığını duymuştum. Senin anlattığını olayı ise ilk defa duyuyorum. Köyü neden bombaladılar ki, dedim sorgulayıcı ve inanmamış bir edayla.
- İç savaş birçok evladımızı, kasaba ve köyümüzü ziyan etti. Bazı insanlar dağlara çıkıp savaştılar. Biz savaşa karışmadık, köyümüzde ziraatımızla, işlerimizle uğraşıyorduk. Bir gün Cancevidler geldi ve köyde isyancılara destek veren insanların olduğunu bunları kendilerine teslim etmemizi istediler. İhbar almışlar ve köyden bazı insanların isyancılara malzeme taşıdıklarını ve isyancılarla irtibatlı insanların köyde bulunduğunu söylediler. Reisimiz, "yok böyle bir şey, burada isyancılara destek veren hiç kimse yok, biz kendi halinde insanlarız" dediyse de ikna olmadılar. Gelenler silahlı oldukları için hiç kimse onlara müdahale edemiyordu. Cancevidler reisimize ve insanlarımıza kötü davranınca, bazı gençler onlara karşı çıktı. Çıkan tartışma kavgaya dönüştü. Sinirlenen Cancevidler, bu kargaşada silahlarını ateşlediler, köylülerimizden yaralanan ve ölen bir kaç kişi oldu. Bu olayın üzerine çileden çıktılar ve hepimizin isyancılara destek verdiğini, bunu yanımıza bırakmayacaklarını, köyü hemen boşaltmamızı, eğer boşaltmazsak köyü yakacakları tehdidini savurarak gittiler.
- Böyle şey nasıl olabilir, yaşlılar, kadınlar, çocuklar var. Bu insanlar delirmiş mi? Dedim.
- Bilmiyorum, biz aslında hepimiz delirdik galiba. Bu insanların şaka yapmadıklarını herkes biliyor, köyü boşaltmaktan başka çaremiz kalmamıştı.
- Allah Allah, bu işe dur diyecek, aracı olacak kimseler yok muydu?
- Biz ve Allah'ımız dışında hiç kimsemiz yok. Ne yapacağımızı bilmiyorduk. Çok geç olmadan köyü boşaltmamız gerekiyordu. İnsanlar da yanlarında taşıyabileceği kadar eşyalarını hazırlamaya başlamışlardı. Gök gürültüsü gibi sesler duyunca ne oluyor diye etrafa bakındık. Üzerimize doğru gelen uçak köye bomba atmaya başladı. Herkes kaçışmaya başladı. Her şeyimizi bırakarak eşlerimizi ve çocuklarımızı alıp köy dışına kaçtık. Birçok insan da bizim gibi kaçtı.

Akrabalarımızdan ve köyümüzden çok insan öldü. Bizler de kamplara yerleştik. Sonra da köyümüzü yaktılar.

Anlattıkları karşısında donup kalmıştım. İnanayım mı, inanmayayım mı bilmiyordum. Adamı tanımıyor, söylediğinin doğru olup olmadığından emin olamıyordum. Bildiğim, ne olursa olsun, adamın çektiği acı yüzünden okunuyordu.

- Size köyü boşaltın deyip gitmişlerdi, siz de boşaltacaktınız zaten. Uçağın gelip köyü bombalaması biraz tuhaf değil mi? İşin doğrusu bu işe bir anlam veremedim?
- Köyümüzdeki gençlerimizin bazıları onlara diklenip tartışma yaşanınca çok sinirlenmişler ve köyümüzde silahlı isyancı güçlerin bulunduğunu ihbar ederek acilen buraya bombardıman yapılmazsa kaçacaklarını söylemişler. Bunların ihbarına güvenip köyümüze saldırdılar.
- Böyle bir şey nasıl olabilir, dedim hayretle,
- Birçok insanın öleceğini bile bile bir insan nasıl yapar bunu, dedim.
- Biz de bilmiyoruz. Ama bu insanların hepsi normal değil, içlerinde uyuşturucu kullanan, içki içen, mal düşkünü insanlar var. Kızdıkları zaman dünyayı bile yakarlar, dedi ve devam etti;
- İşin eğrisine doğrusuna zaten kim bakacak. Yarın öbür gün birileri belki doğruyu öğrenecek ama hata oldu diyecekler o kadar. Bizler yine başımıza gelenle baş başa kalacağız.

Duyduklarım, Mekke'deki otel odasına, bilgisayar başına götürdü beni. Zuralar, Afrika kulübelerine; çekirge de komando uçağına, helikopterine dönüşerek bu kulubelere sanki saldırıyor, bombalıyordu. Fotoğraf konuştu az evvel dinlediğim adamın söylediklerinde. Anlattıkları doğruysa, burada yaşananların boyutu bildiğimden ve düşündüğümünden daha vahimdi. Bu bilgilerin doğruluğunu test etmek için daha da dikkat kesildim.

Çekirgemin mukalliti insanlara yolda sıkça rastladım. Ağır silahlarla donanmış at sırtında ya da cruiser jeeplerde giderken ya da yol boyunda dinlenirken... Bunlar bir iç savaşın ilginç olsa da tipik manzaralarıydı sadece; ta ki Maara'yı görene dek...

Gördüklerim, fotoğrafını çektiğim yansının gerçekleştiği cinnet merkeziydi. Zuraların üzerine çullanan komando çekirgeler! Gözlerim yuvasından fırlayacaktı. Şimdi yakılmış, yıkılmış ve terk edilmiş çok büyük bir yerleşim yeri olduğu anlaşılan Maara'dan geçerken; harabeler anlatıyordu her şeyi. Cancevidlerin ağır silah ve bombardımanı altında kalan kentin camiisi dahi bu cinnetten nasibini almıştı. Hayatta kalabilenlerin terk ettiği şeyde geriye kalan yalnız harabeler değil onlarca can olmuştu. Anlatılanları dinliyordum; bildiğim bir hikayeyi kelime kelime tekrar ederek sanki. Hayretimin kasılmasından ve gerilimden ancak korkunç bir baş ağrısıyla kendime gelebildim. Ağrıya rağmen içimin hafiflediğini hissediyordum.

Çekirgeleri buldum! Evet, zuralara musallat olan çekirgelerin Darfur'da olduğundan artık emindim.

Çekirgeler burada olduğuna göre, aradığım insanlar da buralarda bir yerde olmalıydı. Artık onları bulmalı ve orayı mekan edinmeliydim. Emir'in anlattıkları doğru çıkarsa; fotoğrafın son karelerini de dolduracak yeni bir hayata adım atacaktım. Bu kez doğru yöne ilerlediğimi hissediyordum. Ümidim daha da kuvvetlendi; aradığım insanları bulacaktım.

Bundan sonra gördüğüm Cancevidlere "Çekirge" diyebilirdim. Üstelik bu sembolik tanım, sohbetlerimi de kolaylaştıracaktı. Cancevid gördüğümde, Emir'e:

- Bunlar çekirge mi? dedim. Emir pek anlamayınca,
- Yani Cancevid mi demek istedim. Ben Cancevidlere çekirge diyorum da, dedim gülerek. Emir de gülmüştü:
- Evet bunlar çekirge, dedi. Galiba bu deyim onun da hoşuna gitmişti.

Sorularımın bir kısmının cevabını bulmuş olmanın keyfiyle kendi dünyama çekilmiş, mırıldanıyordum:

Çekirge, çekirge!

Bir zıplarsın, iki zıplarsın çekirge!

Üçüncü de hop diye yakalanırsın çekirge! Diye, kendi kendime gülüyordum.

Küçük bir kent olan Morni'ye vardığımızda akşam oluyordu. Etrafta üzerleri ve yanları sazla kaplı, ön tarafları açık, onlarca barakadan oluşan otogar gibi bir yere indik. Her barakanın önünde, içecek ve yemek yapmak için bir tezgah; etraflarında tabureler, küçük plastik sehpa, içerde demirden ve ahşaptan yapılmış somyalar vardı. Burası otel kafeterya-lokanta diye geçiyordu. Belki de dünyanın en ucuz otel ve kafeteryaları Darfur'da bulunuyordu. 1\$'dan az bir paraya bir somya kiralayıp yıldızları seyrederek otelde konaklayabiliyordunuz!..

Emir'in buraya bir önceki gelişinde tanıştığı bir mekana yerleştik. Yol boyu, bu ve buna benzer mekanları, çay tezgahlarını işletenlerin genelde kadınlar olduğunu gözlemlerdim. Burayı da Meryem isminde bir kadın işletiyordu. Küçük bebeği yanında olduğu halde hem işlerini yapıyor, hem gelenlere hizmet ediyor hem de fırsat buldukça çocuğuyla ilgileniyordu. Bölgede kadınların hayatın içinde çok aktif olduğunu görüyordum. Sosyal iletişimleri, erkek ve kadın arasındaki ilişkileri daha serbest ve rahatı.

Açık havada somyanın üzerinde uyumaya çalışıyordum. Aralık ve ocak ayı buranın kış mevsimi sayıldığından; gündüz 35-40 dereceye varan yakıcı sıcak, geceleri ise 10-15 dereceye düşen soğuk bir havaya dönüyordu. Bu denli ısı farkına yazlık ve ince elbiseler gece yetmiyordu. Oysa benim kalın ve mevsimlik hiçbir elbisem yoktu. Emir'le Nyala'da iken yolda lazım olur diye satın aldığımız ince, şal gibi örtüyü üzerime sarınıp örtmeme rağmen gece üşümekten uyuyamıyordum.

Bu mevsimde, geceleri hava bulutlu olduğunda, bulutlar bir yorgan gibi yeryüzünü örtüyor ve daha ılık bir gece geçiriyorduk. Bu gece ise, gökyüzü inadına açık, inadına ayaz bir geceydi. Hiç bu kadar can acıtan bir soğuk beklemiyordum. Gece geç saatte yatmış olmama, yorgunluğuma rağmen; bütün gece sağa sola dönüp, soğuktan bir türlü uyuyamayınca; mecburen kalktım. Şala sarınıp, meydanda volta atmaya başladım.

Birçok insan battaniye ile burnunu bile dışarıda bırakmadan güzelce sarınmış, horul horul; kimi kamyonun kenarında yerde, kimi açıkta somya üzerinde uyuyordu. Etrafta ara sıra anıran eşeklerin sesinden ve gece böceklerinin vızıltılarından başka bir ses işitilmiyordu.

Isınmak için meydanda volta atarken, kafama geçirdiğim şal ile bir hayaleti andırdığımı farkındaydım. Birden arkamdan bir el omuzuma dokundu. İrkildim. Döndüğümde karanlığı delerek geçen bana sert sert bakan iki kırmızı gözü gördüm.

Göz gözeydik ve ben onu yukardan aşağı süzerken o da beni süzüyordu. Silahsız ve yabancı olduğumu fark etti. Üzerinde Alman gestapoların yeşil paltosuna benzer, yere kadar inen yeşil, eski ve yırtık bir palto; sağ elinde bir G-3, belinde fişekler, ayağında yırtık bir postal vardı. Benden en az 20 cm daha uzundu. Benim yabancı olduğumu anladığında hitabından ve ses tonundan daha da endişelendiği belliydi.

Yüzü pek belli olmayacak şekilde üzerine şal atmış bir yabancının, buralarda bu saatte yalnız bulunması pek olağan bir durum değildi. Sudan halkının ve Cancevidlerin önemli bir kısmı yabancıların isyancıları desteklediğine inanıyordu. Bu sebeple yabancılar bu önyargı ile yaklaşıyorlardı.

Karşımda duran heyula da bu histeri ve biraz da neyle karşılaşacağını tahmin edememenin endişesiyle, sert hitaplarla beni sorguluyordu. İyi ki Arapça biliyordum. Şu an bu hali daha da çıkmaza sürüklemeyi engelleyen tek şey buydu.

Adamı rahatlatmak için Nyala'dan yola çıktığımı ve burada geceledikten sonra sabah Umşalaya'ya gideceğimi söyledim. Üzerimi kontrol edip silah olmadığını anlayınca biraz rahatladı ve kendisini takip etmemi istedi. Biraz ilerde buranın güvenliğinden sorumlu askerlerin ofisine geçtik. Bir kaç silahlı asker daha vardı. Oranın komutanı,

- Nerelisin? dedi,
- Türkiyeliyim. İstanbul'da yaşıyorum, dedim.
- Ne için geldin buraya?
- Umşalaya diye bir yer var oraya gidiyorum, dedim.
- Neden Umşalaya'ya gitmek istiyorsun?
- Nyala'da Tadamun Vakfı var. Onlar bana bu beldeden söz ettiler ve vakfın başkanı Emir Hüseyin ile bu beldeye gidiyoruz.
- Buraya giriş izinlerin var mı? Belgelerin nerede?
- Evraklarım birlikte geldiğimiz Emir'in yanında, şu an ilerde uyuyor, dedim.

Biraz sert ve sanki bir suçluyu yakalamış gibi süren bu diyalogdan sonra ofisten sorumlu kişi, beni buraya getiren adama hitap ederek,

- Yanına bir kişiyi daha al ve git kontrol et, dikkatli olun, dedi.

Birlikte gidip Emir'i uyandırdık. Emir beni yanımda bir askerle görünce rüya mı gerçek mi olduğunu anlayamadı. Mahmur vaziyetiyle, askerin sorularını işitince, rüyada olmadığını anlayıp kalktı. Kendine geldikten sonra, beni getiren askerle biraz konuşup, evrakları yanına aldı,

- Sen burada bekle ben gidip onlarla görüşüp durumu izah ederim, dedi.

Emir yaklaşık 10-15 dakika sonra gelip bir sorun kalmadığını ve evrakları görünce ikna olduklarını anlattı. O an için rahatladıysam da kendimi tamamen bırakmadım. Hala buradaydık.

Sabah aydınlanmaya başladığında çay ve bulduğumuz bisküvi ile kahvaltımızı yaptık. Emir, Umşalaya'ya gidecek bir araç bulabilmek için etrafa sormaya gitti. Geldiğinde,

- Maalesef, ikindiden önce gidecek bir araç bulamadım, dedi. Üstelik onun da gideceği kesin değil. Yeterli yolcu bulamazsa gitmeyebilir, dedi.
- Burada boşuna bir gece daha geçirmeyelim, bir an önce gitmemiz daha uygun olur, başka bir yol yok mu, yapabileceğimiz bir şeyler yok mu? diye sordum. Dün gece olanlardan sonra burada kalmak istemiyordum.
- Oraya açık kasa jeepler yolcu ve yük taşıyorlar. Bu araçların sahipleri, yolcu ve yüklerini tamamlayıp öyle yola çıkıyorlar. Şayet kendilerine bir seferde topladıkları parayı ödemeyi teklif edersek belki kabul ederler. Ama.. Ama çok pahalı, dedi,
- Tamam, olsun, ben razıyım, pahalı olsun. Teklifimizi yapalım ve bir an önce buradan gidelim, dedim.
- Olur. O zaman ben gidip tekrar konuşayım, dedi.

Bir süre sonra arkası açık, eski ve döküntü bir jeeple geldi; şoförü razı etmişti. Gidecektik. Emir'e silahlı koruma kiralayıp kiralamayacağını sorduğumda, Umşalaya yolunun güvenli olduğunu ve bölgede genellikle bir sorun yaşanmadığını, bu sebeple silahlı korumalara artık gerek kalmadığını söyledi.

Bir şeye ulaşma ümidiyle yaşayan insan, karşılaştığı tüm zorluk ve sıkıntılara rağmen; bu ümitle, hep diri kalır. Fakat, bunca yaklaşmışken, aslında yanlış hedefe vardığını veya yanlış bir yerde olduğunu fark etmek, insanı büyük bir hayal kırıklığına ve yeise sürükler. Birçok insan bu tip hayal kırıklıkları yaşadıkdan sonra, tekrar doğrulup hedefine yeniden yol alamaz. Bu enkazın altında kalır.

Buna benzer kaygılar içindeydim. Varacağım yerde hayal kırıklığı yaşarsam o girdaptan nasıl çıkarım diye düşünmekten alıkoyamıyordum kendimi. İçimdeki tarifi zor sıcaklığın sebebi de korku ve endişeydi. Gerçeklerle yüzleşme zamanım gelmişti işte. Uzun süren arayışın, ümit, endişe ve belirsizliğin kıyısında'yım. Bu kıyıdan ya uçarak geçecektim ya da kıyıdan dibe çöküp boğulacaktım.

Uçurumun Kenarında'yım !

Korku ve ümit arasında bir duygu yoğunluğu içinde çırpınırken, Umşalaya'ya hareket etmiştik bile!..

Morni'den hareket ettikten yaklaşık 4-5 saat sonra Umşalaya bölgesine girmiştik. Umşalaya bölgesinde refahın ilk sesi kuş sesleriydi. Uçan kuşları görürsünüz elbet; ancak öterek uçuş hali kuşlar için güvenin, huzurun işaretidir; burada bunu görüyordum. Bitki örtüsünün gittikçe artan renk yoğunluğunu, muhtelif kuş türlerinin havada özgürce şakıyarak uçuşunu izliyordum.

Yerleşim yerlerinden oldukça uzak yerlerde bile, insanların tarımla uğraştıklarını; kadın ve çocukların yaya veya eşek sırtında rahatça dolaştıklarını görebiliyordum. Ortalıkta silahlı insanlar, yol kesenler, kaos, belirsizlik yoktu. Herkes normal hayatına devam ediyor; yol boyu geçtiğimiz yerlerde, şehirlerde hissetmediğim güveni buralarda hissediyordum.

Umşalaya'ya yaklaştıkça hem yeşillik hem hareketlilik artıyordu. İnsanlar arazilerinde aileleriyle güven içinde çalışıyorlardı. Eşeklerin sırtına yükledikleri eşyalarla Umşalaya'ya doğru giden ve oradan gelen birçok insan vardı. Bildiğimiz, yaya trafiği başlamıştı, bu çok yaklaştık demektir.

Geniş ve kumlu bir vadiden geçer geçmez karşıda Umşalaya'nın saz kulübeleri görünmeye başladı. İlk vadiyi geçtikten kısa bir süre sonra ikinci bir vadiden geçip Umşalaya'ya batı tarafından girdiğimizde vakit ikindiye epeyce geçmişti. Sağda ve solda etrafı sazla ve dikenli çalılarla çevrili kulübelerin arasından hafif yokuş çıkarak Umşalaya çarşısının en üst ve başlangıç noktasına vardık.

Aracımız, üzeri oluklu sacı kaplı, tuğladan yapılmış dört köşe dükkanların arasından aşağı salınarak iniyordu. Çarşıdaki dükkanların bir kısmı kapalıydı. Tarım zamanı ya da akşamüzeri olduğundan mı bilmiyorum, çarşıda az insan vardı. Ortalıkta ne bir telaş ne de hissedilir bir hareketlilik yoktu.

Onlar için sıradan bir gün olabilirdi, benim için ise tarihi bir gündü... Uzun zaman evvel verilmiş bir randevuya yetişiyordum şimdi. Beklediğim, aradığım, dua ettiğimle buluşacağım yere geliyordum. Yüreğimin dilimden taşmayan merhabasını duyuyordu bence Umşalaya. Çok bekletmedim değil mi?

Beyaz fistanlı insanların diyarı... Kadınların bir tür basma elbise üzerine başlarından dolayarak kullandıkları örtüleriyle desenler oluşturdukları beyaz diyar... Araçtan indiğimizden beri gördüğümüz ve karşılaştığımız herkes, hem bize selam veriyor hem sağ salim ulaştığımız için şükrederek hal hatır soruyorlardı. İçimden sesleniyordum yine, Umşalaya, çok bekletmedim değil mi?

İndiğimiz yerde bulunan meydana yakın bir çay bahçesine oturduk. Hasır çatının altındaki ahşap alçak tabureler üzerinde, hem yorgunluğumuzu atıyor hem ne yapacağımızı müşavere ederek çayımızı yudumluyorduk. Kahvehanede karşılaştığım insanlara belde ile ilgili sorular sordum. Aldığım benzer cevaplardı. Bölgenin en emniyetli yerlerinden biri olduğunu, burada çatışma ve düşmanlıkların olmadığını, insanların yıkıcı değil yapıcı, mülayim ve ahlaklı olduğunu, kötülükle akıl ve hikmetle mücadele ettiklerini, sabrettiklerini, Şeyh Zekeriya'ya hürmet ettiklerini, onun rehberliğinde bu beladan kurtulduklarını anlatıyorlardı. Emir'in anlattıklarının bir kısmını burada yaşayanlardan duymaya başladığımda içimi bir ferahlık kaplıyordu.

Verdiğim sözü tutmuş; randevu yerine gelmişim nihayet: Umşalaya! Şimdi beklediğim, dua ettiğim, ardına düştüğüm buluşmayı gerçekleştirmek için beklemek istemiyordum. Bir an evvel Umşalaya'nın kabile reisi şeyh Zekeriya'yı ziyaret etmek ve kendi ağzından hikayeyi dinlemek istiyordum.

Emir, akşam olmak üzere olduğundan; kendisini yarın ziyaret etmemizin daha uygun olacağını söylediğinde, payıma yine sabır düştüğünü anladım.

Daha evvelki gelişinde Emir vergi tahsildarlığı yapan Ali el Zeka'nın evinde kalmış. Ali'yi sordu. Umşalaya dışında olduğunu söylediler. Bunun üzerine Emir, Şeyh Zekeriya'nın evine gitmeye karar verdi. Payıma düşen sabrın meyvelerine doğru yürüyordum o an.

Çarşığı arkamıza alıp, doğu yönüne atılan birkaç adımdan sonra sağa, güneye döndük ve devam ettik. Onca ülkede aldığım yol şu an bana çok daha kısa geliyordu. Yaklaşık 200-300 metre kadar gittikten sonra sola döner dönmez köşede kalan etrafı çevrili evin kapısında durduğumuzda, kalbimin durduğunu sandım. Emir kapıyı bir kaç kez çaldı, duyulacak şekilde selam verdi ve

- Şeyh evde mi? Misafirleri var. Dedi.

Kapıyı açan genç, selamlarımızı aldıktan sonra bizi içeri davet etti ve,

- Babam evde değil şu an. Kardeşimi(Arapçada ağabey ifadesi yok)çağırayım, dedi.

Biraz sonra şeyh Zekeriya'nın büyük oğlu Abdullatif geldi. Bize selam verip, hoş geldiniz dedikten sonra, babasının Mardukka'daki evde olduğunu söyledi. Hal hatır sorduktan sonra Emir, ziyaret sebebimizi kısaca anlattı. Abdullatif,

- Yoldan geldiniz, bu gece burada kalın, dinlenin, sabah gidirsiniz, dedi. Emir bu öneriye muvafakat etti ve
- bu gün burada dinlenelim, yarın sabah gideriz inşallah, dedi.

Avlunun iç tarafında, duvarları 1,5 metre civarı kırmızı harman tuğla ile örülü, üzeri sazla kaplı, zemini kum döşeli yuvarlak bir Afrika kulübesinde kalacaktık. İçerde iki demir somya ve bir küçük sehpa vardı. Sehpanın üzerinde bir el kremi, diş fırçaları ve koku şişesi vardı. Eski bir çanta, birkaç defter ve kitap somyanın kenarında, yerde duruyordu. Tavanda, orta kalınlıkta ağaç dalları, aralıklı olarak daire biçiminde duvar üzerine yerleştirilip, çatının merkez orta noktasında birleştirilerek bağlanmıştı. Üstüne saz demetleri bu ağaçlara kademeli olarak bağlanmış ve çatı tamamlanmıştı. Tavandaki sazların arasından çok az güneş sızıyordu ve kulübenin içi dışarıya nazaran daha serindi.

Kulübedeki gecem çok uzun sürdü. Sabah bir türlü gelmek bilmiyordu. Zuraları bulduğum günden bu güne kadar geçen yılları ve yaşadıklarım geçiyordu gözümün önünden. Dünyanın ücra bir köşesinde, hiç tanımadığım, bilmediğim, duymadığım insanların peşine düştüm. Şimdi onların evindeki bir kulübede uyuyordum. Hayal ile gerçek arası bir ruh hali içindeydim. Rüya gibi bir gerçeği yaşıyordum. Evet, şu an yaşadıklarım gerçektir.

Emir'in anlattıkları doğrulanmıştı ve ben fotoğrafın son karesini tamamlayacağım sorunun cevabı merak ediyordum. Yol boyu gördüğüm, gözlemediğimle yetinmek istemiyordum; kesin cevabımı duymak bu bekleyişi neticelendirecekti.

Zihnimde konuşmamızı planlıyordum. Tanıştıktan sonra, ne yediğini soracaktım Şeyh Zekeriya'ya. Eğer 'zura yiyoruz' derse yedikleri zuraları görmek isteyecektim. Bana göstereceği zuralar, Kabe'de topladığım zuralara benziyorlarsa, aradığım yerin burası olduğuna kanaat getirecek ve tam olarak mutmain olacaktım. Böylece, resmimin son karesini tamamlayacak ve kendimi dünyanın en bahtiyar insanı addedecektim.

Şayet sorduğum soruya 'zura yiyoruz' demez de başka bir gıda adı söylerse, şüphe içinde kalacaktım belki ama hemen bir karar vermeyecektim. Bu durumda, benim için müphemlik devam edecekti. Oysa benim %100 emin olmam gerekiyordu.

Bu kadar niteliği olan bir beldeyi de silip atamazdım doğrusu. Nasıl yapacak; nasıl bir yol izleyecek ve verdiği kararın doğruluğundan nasıl emin olacaktım? İstediğim cevabı alamazsam ve bana göstereceği zuralar bendeki zuralara benzemezse; Umşalaya'yı seçenekler arasında tutacak ve vuslatımı Darfur'da aramaya devam edecektim. Tüm Darfur'u taradıktan sonra bu özelliklerde bir belde bulamazsam, hiç bir seçeneğim kalmamış olacak ve ancak o zaman, buranın aradığım yer olduğuna kanaat getirecektim. İşte o zaman verdiği kararın doğruluğundan tam olarak emin olabilirdim. Tüm soruları çevirip, olasılıklara göre eylemler, adımlar planlarken sabah olmuştu.

Nasıl biriyle, neyle, nasıl bir sonuçla karşılaşacağımı bilmiyordum. Sorularına istediğim cevabı alamazsam, aradığımı bulamazsam, ne yapacağımı nasıl davranacağımı kestiremiyordum. Buralara o kadar yol teperek ve risk alarak gelmişken; onlara nasıl bir açıklama yapacaktım. "Sizi gördüm, memnun oldum." deyip "Eyvallah gidiyorum." mu diyecektim! Ya da, "Öyle mi? İyi, güzel falan filan..." deyip yeniden bir mechule mi sürüklenecektim.

Ya sorularımın doğru cevaplarını bulursam! "Tamam işte aradığım yer burasıymış!.." diye karar verirsem... Asıl işte o zaman, burada nasıl kalacak, nasıl yaşayacak, neyi, nasıl yapacaktım? Daha önce tüm bunları planlamama rağmen, sınava girecek bir çocuğun heyecanı ile, Şeyh Zekeriya'nın Mardukka'daki evinin kapısını çaldık. Kalbimin sesinden, kapının sesini duymuyordum bile.

Sacdan imal edilmiş yeşil boyalı kapı gıcırdayarak açıldı. Genç bir çocuk belirdi. Selam verdikten sonra,

- Şeyh Zekeriya'yı görmeye geldik, kendisine haber verir misin, dedi Emir.

Çocuk selamımızın ardından "Hoş geldiniz." Deyip, bizi içeri aldı. Kapıdan içeri girdiğimizde zemini kumla kaplı temiz bir avluya girdik. Orta yerinde bir kulübe vardı. Sol arka çaprazda, karşıda ve sağ tarafta hasır ile bölünmüş avlunun arka taraflarında, başka kulübeler de yer alıyordu. Geniş bir aileye ait olduğu anlaşılan bir yerleşim yeriymiş sanki.

Sabah saatleri olduğundan ortalıkta fazla insan göremedik. Yalnızca hasırla bölünmüş duvarların ardındaki çocukların sesleri işitiliyordu. Biz etrafa bakınırken elinde bastonu ve aksak yürüyüşü ile Şeyh Zekeriya belirdi. Oldukça samimi ve sıcak bir şekilde karşıladı bizi. Avlunun orta yerinde bulunan kulübenin dış kapıya bakan ön tarafına oturduk.

Emir bizi tanıştırdı. Türkiye'li olduğumu, Umşalaya'yı ziyaret etmeyi çok istediğimi anlattı. Sonra sözü bana bıraktığında, Umşalaya hakkında çok güzel şeyler duyduğumu, duyduklarımın gerçek olup olmadığını gözlerimle görmek, kulaklarımla işitmek için buraya geldiğimi, ayrıca kendisini tanımak ve ağzından bazı gerçekleri işitmeyi arzu ettiğimi söyledim. Umşalaya'nın hikayesini ve mücadelesini kısaca kendi ağzından dinledim.

Bu kısa ön girişten sonra can alıcı sorumu sormak için son bir çabayla bastırdım kalbimi ve heyecanımı:

- Bir şeyi merak ediyorum, dedim.
- Buyur, dedi şeyh Zekeriya,
- Ne yiyorsunuz? Dedim.

O an yeryüzü dondu adeta, ne dünya dönüyordu, ne bir kuş uçuyor, ne bir yaprak kıvıldıyordu. Hiçbir şey hareket etmiyor gibiydi. Sanki kainat öylece hareketsiz ve sessiz verilecek cevaba kitlenmişti. Bir ben beklemiyordum bu cevabı. Bana şahitlik eden alemin her zerresi bekleyişteydi. Uzayın sonsuz ve ürkütücü derinliğini andıran sessizliğini, Şeyh Zekeriya'nın gök gürlmesini andıran rezonanslı sesi bozdu;

- Zura yiyiyoruz, dedi, ne bir kelime fazla, ne bir kelime eksik! "Zura yiyoruz." Dedi sadece.

Bir kelime yetmişti, dünyayı tekrar döndürmeye. Kuşlar ötmeye, çiçekler açmaya, damarlarımdaki kan ve hayat tekrar akmaya başlamıştı bir kelimeyle: "Zura." Utanmasam haykıracak, sevinçten oynayacaktım.

- Görebilir miyim? Dedim,
- Elbette!.. Zuralar arka tarafta, dedi.

Kalktık arka tarafa zuraların olduğu yere geçtik. Şeyh Zekeriya, çuvalı açtı, zuraları avucuna aldı, bana doğru uzattı. Kabe’de topladığım ve uzun zamandır yana yakıla aradığım zuralar karşımda, Şeyh Zekeriya’nın avucunda öylece duruyordu.

Kul darda kalınca sabır da onun anahtarı olup yetişiyor imdada. Kulunu dara salan da genişleten de Allah. Bir tanenin peşinde aldığım onca yol ve yıl... Geciktim belki ama geç hiçten yeğdir demek istiyordum o an zuralara. Çağırdın, davetini aldığım günden beri peşindeyim “Zurasudan-Sudan’ı ziyaret et.” Geldim işte. Allah’ım sana şükür. Önüme serdiğin o taneleri görmese, bir tane peşinde sürüklenmese idim bu hicret başlamayacaktı. Gözümü açıp; gönlüme göz verdiğin için şükürler olsun...

5

UMŞALAYA DESTANI

“Sinelerdeki kini açığa çıkarırsan, şehirleri harap edersin.”

Darfur Atasözü

MAHZUN, MAĞRUR, UMŞALAYA

Umşalaya halkının mücadelesini duyduğumda inanamıştım. Bu çağda ve böyle bir coğrafyada umduğumun ötesinde bir gerçeklikle karşı karşıyaydım. Evet ben mazlum ve çaresiz, ahlaklı ve dürüst bir topluluk arıyordum ama bu denli erdemli bir hikaye yaşadıklarını asla tahmin etmiyordum.

Yeryüzünün terkedilmiş, unutulmuş ve horlanmış bir bölgesinde, insanlık için ibret ve örnek olacak bir topluluğa şahit oluyordum. Öyle bir topluluk ki, maddiyatın azametinden ve haşmetinden hiç nasipleri olmamıştı. Elektriğin, iletişimin, yolun olmadığı bir dünyada yaşıyorlar.

Büyük ve gelişmiş üniversitelere, ciltler dolusu kitaplara sahip değillerdi. Bulabildikleri çok az kitapla bir hayat inşa etmeye çalışmış, gerçekçi, hakikatli bir yaşam kurmuşlar!.. Buna gözlerimle ve yüreğimle şahit olmuştum, evet, şahit oldum. Nasıl mı?

Yaşı oldukça ilerlemiş bilgece konuşan ihtiyar söz alıp anlatmaya başladı;

- Bir zamanlar, Afrika’nın sahra altı bir bölgesinde mutlu, yardımsever ve cömert insanlar olarak yaşadık. Yüreğlerimiz nura açıktı. Karanlık, bu beldeden uzaktı. Misafire ikram eder, akrabayı gözetirdik. Yolu bu tarafa düşen, buralara uğrayan kim olursa olsun yedirir içirir, hürmetle ve saygıyla uğurlardık.

Her yıl, çeşit çeşit ürünleri özenle toplar; onlarca, belki yüzlerce güzel deveye yükleyip, hiç bir karşılık beklemeden, tüm hacıların faydalanması için Hicaza gönderirdik. Kendi ellerimizle toprağı işler, Rabbimizin verdiği nimetin bereketi ile müreffeh ve bolluk içinde yaşadık. Etrafta güzel ve alımlı develer, inekler, koyunlar, keçiler güvenle otlar, sahiplerine bol bol süt, tereyağı ve kaymak verirlerdi.

Çok bol ya da çok çeşitli olmasa da Rabbin keremiyle kadınlarımız, neşeyle türlü türlü yemekler yapar, doymayan kimse kalmazdı. Her zaman herkese açık sofralarımız 3 kişiye yeterken, misafirle 5 kişi olunca artardı. Erkekler çalışır, kadınlar didinir, çocuklar yetişirdi. Yaşlılar çocukları sevgiyle kucaklayıp, büyütürdü.

Bayram gelmeden bir hafta önce telaş başlar, babalar en güzel elbiseleri çocuklarına ve eşlerine özenle hazırlarlardı. Hiceyr'den bembeyaz kireç taşları getirilir etraf boyanır, her yer temizlenir ve en güzel yemekler o barış ve sevgi günü için hazırlanırdı.

Tüm hazırlıklar tamamlandığında çocuklar bayramlıklarını kucaklayarak çabucak sabah olsun diye erkenden mışıl mışıl uyurlardı. Sabah ezanı ile insanlar yavaşça geniş bir meydana toplaşmaya başladılar. En büyükler en önde, hemen yanı başlarında ve arkalarında yetişkinler, çocuklar yerlerini alır ve kadınlar asla unutulmazdı.

Bayram namazı, güneşin ısıtıcı ve kuşatıcı aydınlığı altında kılınır ve herkes pür dikkat hutbeyi dinlerdi. Sonra herkes, uzun zamandan beri ilk defa görüşmüş gibi kucaklaşır, bayramlaşır; ne dargınlık, ne düşmanlık kalırdı. Etrafa dağılan çocukların neşeli cıvıltıları, bülbül seslerine karışıp gökyüzüne yükselir, sonra Rabbin rahmeti üzerimize sağanak sağanak yağardı...

Sonra o güzel günlerin yavaş yavaş bizden uzaklaştığına tanık olduk. Etraf dumanlanmaya, karanlık ağır ağır üstümüze çökmeye başladı. Neşenin yerini hüznün, paylaşmanın yerini bencillik, kanaatin yerini hırs, bereketin yerini yokluk, müsamahanın yerini bağnazlık, umudun yerini endişe, barışın yerini şiddet aldı. Uzun zaman çaresiz bekleyen iblis nihayet burayı da ifsat etmenin bir yolunu keşfetmişti.

2003 yılında, hak, adalet ve hizmet bekleyenler umduklarını bulamadılar. Seslerini daha gür yükselteceklerine, ellerini yükselttiler. "ebedilik veya mutlak saadet" vadeden iblise inandılar. Yüreklerinin seslerini duyamadan patlayan fişeklerin sesleriyle ancak uyandılar.

Bir ademi öldüren alemi öldürmüş gibidir. Artık bir olmuş bin olmuş ne fark eder. Kanlar döküldü, barklar yakıldı. Dişe kan değdi bir kere!..

Alev alev yanan köy ve kasabalar, talan edilen mallar, telef olan kadınlar, çocuklar ve yaşlılar. Yaşananlar oyun değil; gerçek bir dram... Halklarımıza ait binlerce köy ve kasaba yok oldu. On binlerce masum insan öldü. Binlercesi göç yollarında telef oldu. Tüm malları yağmalandı. 6 milyon insanımızın 2,5 milyonu evinden barkından oldu.

İnsanlarımız çaresizce toplama kamplarına mahkum oldular. Ne ekecek arazimiz kaldı ne otlatacak hayvanımız. Ne çocuklarımızı okutacak okullarımız, ne paramız, ne de onurumuz...

Erkeklerimizin ve gençlerimizin bazıları dağa çekildi. Erkek olarak, güçlü ve yiğitçe silahlara sarıldılar; vatanlarını kurtaracaklardı. Halkımıza "saadet" getireceklerdi. Daha çok insan öldü, daha çok ocak söndü, daha çok "bedbaht" olduk.

Aylar ayları, yıllar yılları kovaladı...Yıl 2008, aradan 5 sene geçti. Ülkemize "ebedilik ve mutlak saadet" gelmedi. Kamplardaki sefalet hala bitmedi. Halkımız, köksüz, eğitimsiz, sağlıksız, hırçın ve müsamahasız oldu. Görmeden inanılamayacak bir perişanlık ve yoksulluk içinde yaşamaktalar. Dağlarda savaşanlar ise onlardan daha iyi durumda değiller.

Yakılan, yıkılan kasaba ve köyler oldu esatirü'l evvelin. Otlaklarda çakalların sesi yankılanıyor, çekirgeler vahşice zura avlıyor, kurtlar acı acı uluyup duruyor. Korkunun egemen olduğu bir yaşam hüküm sürüyor burada. Ne kanun var ne nizam! Kurtlar kanunu bile bir kanun; burada o da yok!..

- Peki nasıl oldu da bu hale geldi buralar? Diye sordum. Bu soruyu o an dünyaya haykırmak istiyordum. Bu kadar güzellik nasıl yok olup gitti? Orada bulunanlardan üniversite okumuş, öğretmenlik yapan 30 yaşlarındaki genç söz aldı;
- 2003 yılında Darfur'da olaylar patlak verdiğinde olayların bu raddeye geleceğini kimse tahmin etmemişti. O zamanlar kimin ne yapacağı, neyin nasıl olacağı belli değildi. Bir toz duman altında doğru, eğri, yalan, yanlış iç içe geçmişti. Daha önce böyle bir şey hiç yaşamamıştık çünkü.

Halkımızdan bazıları, Darfur'un imarı ve daha insani bir yaşam için, ülke kaynaklarından biraz pay talep ettiler. Bunlar insani ve haklı taleplerdi. Hak istemekle, isyan aynı şeydi, sert cevap aldılar. Her yerde ahmak insanlar olur. Bizde de bazı ahmaklar sorunu akılla ve hikmetle çözmeyi denemediler. Böylece, kenarda pusu kurmuş bazı tilkilere fırsat doğmuş, bahane avuçlarına konuvermişti. Buna rağmen anlaşma yolu daha kapanmamış, kılıç kınından

çıkamıyordu. Her iki taraf da şartları zorlamadı, sorunu çözmek için emek harcamadılar. İşi iyice yokuşa sürdüler, sarp bir yokuşa.

Halkımızın içinden bazı insanlar, nasıl olduysa, nerden bulduysalar hemen silaha sarılıp ilk kurşunu attılar. İlk kurşunu atan ilk günahı da yükledi ve fitili ateşledi. İsyân karşılıksız kalamazdı. Haliyle, şiddetin karşılığında şiddet gördüler. Bu sefer Toraboralar (isyancılar-şişman kurtlar) daha çok şiddete başvurdular.

Yangın Darfur'da büyümeye başlayınca, eğitim ve merhametten yoksun bazı göçebelerin ellerine silahlar verildi: Cancevidler... At ve deve sırtında silahlı cinler!... Geceleri görünüp gündüzleri kaybolan insan ve mal avcıları...

Yerli halklara ait köy ve kasabaları seçime zorlamaya başladılar. Halk şaşkın ve çaresizdi. Ya hükümet ya da isyancılar, bir tarafta olma zamanıydı. Hükümete yakın olanları isyancılar-Toraboralar-, dışlıyor, sıkıştırıyor; isyancılara yakın olanları ise Cancevidler yakıp yağmalyordu. İki ateş arasında kalmıştı herkes.

İnsanlarımızın çoğu, bu işin çıkmaz sokak olduğunu düşündü. Hangi tarafa yaklaşırsa yanacaktı. Halkımızın büyük çoğunluğu çareyi, canlarını kurtarmak için alabildikleri kadar taşınabilir mallarını alıp göç etmekte buldu. Arkalarında terk edilmiş, yanmış, yıkılmış vatanlarını at ve deve sırtındaki silahlı insanlara terk ettiler. Develeri, inekleri, sürüleri ve malları talan edildi. Günlerce, haftalarca yollarda sersefil oldular. Kimileri öldü, kimileri sakat kaldı. Sürünerek ulaştıkları uçsuz bucaksız toplama kamplarında bedbaht bir yaşama demir attılar!

- Evet, haklısınız, çok acı olayların yaşandığını okudum daha önce. Bölgede yaşayan insanların neredeyse yarısı göçmen kamplarına mahkum olmuş durumdalar. Darfur, dünyanın insani kriz yaşayan en sorunlu bölgelerinden biri olarak kabul ediliyor şu an. Herkesin yeterince ölüm, kan, gözyaşı, acı çektiğine eminim. Artık bu acılara son verme vaktinin geldiğini düşünmüyorlar mı? Hiç umut ışığı yok mu? Anlattığınız o günler geri gelecek mi peki? dedim. Bu kez ihtiyar sözü aldı,
- Ah evlat, dedi, ümidimizi nasıl yitiririz! Elbette kolay olmayacak, eski günlerin geri geldiğini belki ben görmeyeceğim. Ama Allah bizi en güzel şekilde yaratmış, akıl vermiş ve şeytana üstün kılmışken, nasıl şeytanın tuzağının bize üstün geleceğine inanabiliriz ki? Biz onun hilelerine karşı mücadele edecek er veya geç Allah'ın izniyle ona galip geleceğiz, dedi.

"Kalpler ancak Allah'ın zikriyle huzur bulur." (Rad, 28.) Acısını anlatırken bile dilinden Allah düşmüyordu bu insanların.

İşte bu! dedim o zaman içimden... İşte burası!.. Yitirdiğimiz, belki ümidimizin yeşereceği yerdir burası... Bir zamanların mutlu ve cömert insanların beldesi!.. Darfur!..

ANAKUCAĞI, UMŞALAYA!

Yürekli ve bilge insanları görmek çok güzel bir duygu; insan olmanın hazzını yaşıyor ve üzerinizdeki karamsarlığı söküp atmayı kolaylaştırıyor. İster istemez sizi diriltiyor. Herkesin teslim olduğu yenilgiyi, arızı, zaferin başlangıcı olarak görebilen çok az insan vardır; inanın.

Umşalaya'yı tanımaya çalıştıkça güzelliklerine şahit olmaya devam ediyordum. Darfur'un Güney Doğu Bölgesi'nde Algenaina'ya bağlı, 15-20 bin civarında insanın yaşadığı bir belde Umshalaya!.. Etrafında kendisine bağlı yaklaşık 20 köyle birlikte nüfus, yaklaşık 40-50 bin civarına ulaşıyor.

Umşalaya'nın geçmişi çok eski değil. Yakın zamanda muhtelif kabileler göç edip yerleşmişler. Burada halen 32 den fazla kabile, Arap, Tema, Gemir, Masalit, Fur, Dacu, Mararit, Evlatcunup, Evlatnecah, Evlatercam, Evlatbenihalbe, Benihüseyn, Uturiyye, Mahadi, Mısıriyyecelebel v.b kabileleri yaşamakta.

Umşalaya'nın adı da daha önce 'Vadi Duvey' imiş. Beldede, kendisine bağlı köylerde ve göçebelerin yaşadığı muhtelif yerleşim yerlerinde çok farklı ve çok sayıda kabile bir arada yaşadığından buranın adını değiştirmeyi düşünmüşler. Bölgede yaşayan kabile reisleri ve ileri gelen yaşlılar, bu ismin yerine uygun bir isim arayışına girişmişler. Uzun müşavere ve tartışmalardan sonra buraya 'UMŞALAYA' adının yakışacağına hükmetmişler.

Umşalaya'nın anlamını merak edip sorduğumda, ihitayar bilge bana anlamını açıklarken inanın kendimi rüyada sandım. Çünkü, "Bu kadar da olmaz!" dedirtecek bir açıklama yapmıştı bana. Ancak bir masal kitabından sıyrılmış olmalıydı anlatılanlar.

"Um" Arapçada **"ana"**; **şalaya** ise anlam olarak **"içermek, içine almak"** demek. Türkçeye de geçen "şamil olmak" yani "kapsamak" bu anlamda bir kelime. Dolayısıyla **Umşalaya**; **"herkesi barındıran ana"** demek. Farklı kabile, cins, milliyet, fikir ve dinden insanı bağrına basan, içine alan, barındıran ana demek!.. Umşalaya, herkesi bağrına basan içine alan ANAKUCAĞI...

Yeryüzünde ismi ile müsemma çok az yer vardır herhalde. İşte Umşalaya gerçekten de bu isme layık, bu ismin anlamını yaşayan ve yaşatan bir belde. Kırka yakın farklı kableden insanın kavgasız ve barış içinde yaşayabildiği Darfur'daki tek belde.

Herkesi tahammülle, iyilikle terbiye eden belde... Her kabile ve ırkı bir ana şefkatiyle kucaklayan bir selam beldesi:Umshalaya!..

Sizce de masalsı bir anlam değil mi? Umşalaya Destanını henüz okumadığınızdan bu anlam, size benim kadar çarpıcı gelmeyebilir. Okudukça bana hak vereceğinize eminim.

Reis Seçimi

Umşalaya'yı tanıdıktan sonra, Umşalaya'nın Reisi Zekeriya'yı da tanımak istiyordum. Umşalaya'nın reisi kimdir? Diye sordum,

- Şeyh Zekeriya'dır dediler.

Onun hakkında yaptığım araştırmanın sonucu da, en az Umşalaya kadar etkileyiciydi.

Olaylar başladığında, Umshalaya'nın başındaki kabile reisi hikmet ehli bir lider, Şeyh Zekeriya imiş. Bundan 30 sene önce hem ziraat ve hem zirai ürün ticaretiyle meşgul olan Zekeriya, işi sebebiyle sık sık şehir dışına çıkar ve diğer şehirlerde bir süre kalırmış.

Umşalaya halkının, daha olaylar başlamadan çok önce, 1996 yılında, güvenilir, güçlü, dirayetli, adalet ve liderlik vasıflarına haiz yerleşik bir kabile reisi, lider arayışları varmış. Birkaç alternatif olsa da bir türlü bir isim üzerinde uzlaşamamışlar.

Reis adaylarında 30'a yakın meziyet ararlarmış. Hangi adayda bu özellikler daha çok bulunuyorsa ibre ona doğru kayarmış. Bu özelliklerin ne olduğunu sorduğumda, bu özelliklerin başlıcalarını şöyle sıraladılar;

- 1- **Dindar ve dini doğru yaşayan biri olacak:** Gösteriştan uzak, dinin gereklerini yerine getiren, helali ve haramı bilen ve hep doğru, helalin peşinde olan ve öyle yaşayan bir dindar olacak.
- 2- **Hikmet ehli olacak:** Kararlarında isabet ve ileri görüş olacak.
- 3- **Adaletli olacak:** Kabile içi ve kabileler arasındaki ihtilaflarda haklının yanında olacak. Karar verirken adil olacak, asla zulmetmeyecek.
- 4- **Cömert olacak:** Halkı için bu güne kadar cömertliğini ispatlamış; halkı için harcayan, fedakarlık yapan biri olacak.
- 5- **Tahammülkar olacak:** Farklı insan ve mizaçlara ve her tür zorluk ve meşakkate tahammülkar, sabırlı ve dirayetli olacak.

- 6- **Halkın yanında ve onların hizmetinde olacak :** Halkın sorunlarını çözmek için uğraşacak. Rengi, ırkı, kabilesi ne olursa olsun fark gözetmeden halkına hizmet edecek.
- 7- **Müşavereci olacak:** Çoğunluğu ilgilendiren kararlarda danışmayı bilecek ve müşavere etmeden karar vermeyecek.
- 8- **Ehil olacak:** İdare etme kabiliyetine ahip, gerektiğinde risk alabilecek ve beldeyi ileriye taşıyabilecek meziyetlere sahip olacak.

Doğrusu, bu meziyetleri duyunca, halkın kararsız kalmasına şaşırmadım. Böylesine güzel meziyetlere sahip bir insan bulmak hiç de kolay değildi.

Umşalaya halkı, aradığı bu meziyetleri Zekeriya'dan başkasında bulamadığından; Zekeriya'yı gıyabında reis seçerler. O sırada Zekeriya, olan bitenden habersiz Nyala'da ticaretle meşguldür. Umşalaya halkı, Zekeriya'nın teklifi kabul etmeyeceğini bildiğinden, hep birlikte baskı kurmaya karar verirler.

Zekeriya'ya haber gönderip, önemli bir mesele için Umşalaya'ya gelmesini isterler. Zekeriya gelince, Umşalaya'nın ileri gelen kabile reisleri, gıyabında kendisini "kabile reisi" olarak seçtiklerini ve bu kararı kabul etmesini isterler. Tahmin ettikleri gibi, Zekeriya maddi ve manevi sorumluluğu yüksek böyle bir seçimi kabul etmek istemez. Adaleti tam uygulayamayacağından, maddi ve manevi sorumluluğunun altından kalkamayacağından söz eder ama nafiye. Kendisine hiç bir seçenek bırakmazlar. Sonunda Zekeriya, liderliği kabul etmek zorunda kalır ve Umşalaya'nın lideri olur. Artık o "Şeyh Zekeriya" dır!..

Umşalaya'da reis seçimle iş başına gelirmiş. Bunu öğrendiğimde bilinçaltımın Afrika ile ilgili bazı önyargılarından utandım. Seçilmiş bir reisin varlığı benim için ayrı bir güzellikti.

Şeyh Zekeriya reis seçildiği 1996 yılından 2003 yılına kadar hikmet ve adaletle yönetir Umşalaya'yı. Öz malından halka harcayan, hakka riayet eden, adaleti gözeten, bilgiye değer veren, barışı ve merhameti düstur edinmiş hikmet ehli bir liderdir. Halkın kendisine ve sözüne olan güveni tamdır.

Kendisi için değil, halkı için çalışan bir halk lideridir Şeyh Zekeriya!..

Stratejinin destanı: Umşalaya!

Sıra Umşalaya'nın stratejisini anlamaktaydı. Her yer yangın yerine döndüğü halde Umşalaya nasıl bu yangından, bu felaketten kurtulabilmişti. Emir Nyala'da iken kısmen

anlatmış ve daha sonra Umşalaya'ya birlikte geldiğimizde buradaki insanlardan da bir şeyler dinlemiştim. Ama Umşalaya'yı ikinci ziyaretimde bilge ihtiyarın anlattıkları muhteşemdi.

Umşalaya'yı 2008 yılı temmuz ayında ziyaret ettiğimde birçok insanla tanışmaya çalıştım. Düşüncelerini, yaşantılarını, kültürlerini, acılarını, sevinçlerini, mücadelelerini öğrenmeye çabaladım.

Birkaç yaşlı ve birkaç gencin olduğu bir mecliste oturmuş sohbet ediyorduk. Söz Umşalaya'ya ve nasıl bir barış ve güven beldesi haline geldiğine ilişkin merakıma geldi. Birkaç soru cevap sonunda, başında beyaz sarığı, beyaz fistanı, uzun boyu, insanda saygı uyandıran vakur duruşu, yüzünün kırışıklığından 70 yaşlarında olduğunu tahmin ettiğim, derin bakışlı, ağır ağır konuşan ihtiyar bilge söze şöyle başladı;

"2003 yılında olaylar başladıktan sonra iç savaş her tarafa yayılmaya başlamıştı. Duyduğumuza göre Toraborlar, Şeyh Zekeriya'ya gelmişler; kendilerine destek vermesini, direnişe katılmasını teklif etmişler. Şeyh Zekeriya buna karşı çıkmış ve

- Ben bir Müslüman'a karşı savaşarak kardeş kanı dökmektense ölmeyi yeğlerim, demiş. Bunun üzerine onlar,
- Tarafını seçmen gerekiyor. Aksi halde, senin ve Umşalaya'nın başına gelebilecek belalardan sizi kimse koruyamaz, diye hatırlatmada bulunmuşlar. Bunun üzerine Şeyh Zekeriya,
- Görüşüm bu şekildedir. Kesinlikle kardeş kanı dökmekten yana değilim. Bunun yanı sıra tek karar makamı değilim; kabile reislerine durumu iletceğim ve kararımı vereceğim, demiş.

Umşalaya'nın ileri gelenleri, kardeş kanı dökülmesine sebep olabilecek böyle bir girişime destek vermeyi istemezler. İsyancılara destek vermemenin, onlara karşı çıkmanın da riskleri vardı. Bu riskin de ayrıca hesap edilmesi gerekiyordu. Buna rağmen yapılan görüşme ve tartışmalar sonucunda kararlarını verirler ve isyana destek vermeyi reddederler. İsyancılar, Umşalaya'nın aldığı karardan pek hoşlanmasalar da, kabullenmek dışında bir çareleri yoktur.

Diğer tarafta daha büyük bir tehlike yanı başlarında beklemekteydi; Cancevidler!.. Halk için ciddi bir tehdit arz eden ve ağırlıkla göçebe Arap kabilelerden oluşan Cancevidler, isyancılara karşı silahlanmış ve isyanı bastırma görevini üstlenmişlerdi. Bu nedenle, isyancıların destek alacağını düşündükleri köyler, kasabalar ve kentler tehdit altındaydı. İsyana destek versin, vermesin hepsi, lojistik destek noktaları olarak görüldüğünden, çok ciddi biçimde baskı altına alınacaklardı. Umşalaya'da o kentlerden biriydi.

Darfur'da olayların patlak vermesinden ve etrafa sıçramasından kısa bir süre sonra Şeyh Zekeriya, Umşalaya kabile reislerini toplantıya çağırır. Umshalaya ve civardaki 20 köyde bulunan, Mesalit, Zegava, Fur, Tema, Arap ve diğer 22 kadar ayrı kabile lideri bir araya gelir. Şeyh Zekeriya toplantıda onlara der ki;

- Ey halkım! Etrafımızdaki yangından hepinizin az çok haberi vardır. Her gün bir veya birkaç köyün yakılıp yıkıldığından, yağmalandığından veya göç edip kaçtıklarından haberiniz olmuştur.

Bizler şimdilik bu beladan uzakta bulunuyoruz. Fakat bu bela her geçen gün bize de yaklaşmaktadır. Şu sıralar hem Cancevidler hem de Torabalar tarafından gözaltındayız.

Şimdi bizler önümüze çıkan bu yeni durumda ne yapmalıyız nasıl bir yol izlemeliyiz? Bu konuda herkes düşünce ve kanaatini söylesin. Sizi birlikte düşünelim ve çözüm üretelim diye topladım, deyince kabile reisleri:

- Madem bizi topladın ve görüşümüzü sordun, gerçekte biz de vatanımızın harap olmasını istemeyiz, dediler. Bunun üzerine Şeyh Zekeriya,
- Harap olmasını istemiyorsanız görüşünüz nedir, ne yapmalıyız, nasıl bir yol izlemeliyiz o zaman? diye sorar onlara.

Yaşlı bilge derin bir iç çekti ve ayağa kalktı. O günleri yaşıyor gibiydi. Yüzündeki kırışıklığın her katmanının ayrı bir acı ve ıstırapla yoğrulduğu belliydi. Kimbillir, neler kaybetmiş, hangi acıları tazelenmişti.

Oldukça ciddi ve sorumluluk gerektiren böylesi bir konuda kararın çok zor olduğunu tahmin edebiliyordum. Alınacak yanlış bir karar Umşalaya'nın, etrafındaki 20 köyün ve yaklaşık 50 bin insanın helak olmasına sebep olabilirdi. Bu nedenle herkes durumun hassasiyetinin farkındaydı.

Yaşlı bilge kendine gelip yerine oturduğunda göz pınarlarından akan gözyaşlarının izleri henüz silinmemişti. Durumunu fark eden diğer yaşlı reis sözü aldı,

Kabile reisleri olarak sağlıklı bir çözüm ortaya koyamadık o zaman. isyancılara destek verip mücadele etmek veya büyük kentlere, askeri bölgelere yakın olan yerlere göç edip tarafsız kalmak ve buralardan uzaklaşmak dışında fazla bir seçeneğimiz yoktu. Uzun süren müşavere ve tartışmalarımızda ortak bir karara varamadık. Bunun üzerine Şeyh Zekeriya,

- Herkes kabilesine, köyüne dönsün; düşünüp, müşavere etsin. Bir sonraki toplantıda son kararımızı verelim, der.

Yaşlı bilge kendine gelmiş ve yeniden anlatmaya başlamıştı;

Çok kısa bir süre sonra reisler karar vermek üzere tekrar toplandılar. Şeyh Zekeriya her kabile reisinin görüşünü açıkça ifade etmesini ve bu kararın dayanaklarını açıklamasını istedi. Ortak bir kanaat olmasa da müşaverede ortaya çıkan en güçlü ve çoğunluğun kabul ettiği görüş şu idi:

- Evlerimiz yakılıp yıkılmadan, çocuklarımız, kadın ve yaşlılarımız zarar görmeden önce buraları terk edip gitmeliyiz, diyorlardı.

Ben de aynı görüşteydim o zaman, dedi yaşlı bilge. Çünkü vatanımızda kalmamız halinde iki taraftan birini tercih etmemiz gerekecekti; biz hangi tarafa ılımlı davransak diğer taraf buna rıza göstermeyecek ve hıyanet olarak kabul edilecekti. Bu sebeple en mantıklı görünen yol, bu seçime mecbur kalmadan önce buralardan uzaklaşmaktı.

Bu kanaatlerimizin dayanakları da çoktu. Birçok köy ve kasaba, bu yolu tercih edip göç etmişti. Göç etmeyip tercih mecburiyetinde kalanların başına gelenleri de hepimiz biliyorduk.

Diğer yaşlı reis söze girdi:

“Evet... Yaşananları hepimiz biliyorduk. Dağlara çıkıp savaşmaya, bir meçhule yuvarlanmaya, kardeş kanı dökmeye alet olmayı hiçbirimiz istemedik. Yakınlarımız, aynı kabileden insanlarımızın bir kısmı bizi ayıplayabilir, suçlayabilir, hatta bize eziyet de verebilirlerdi. Ama olsun, yine de kardeş kavgasına alet olmayı istemedik. Hepimiz topluca bu görüşü reddettik. Geriye, göç etmek dışında bir seçeneğimiz kalmamıştı.”

Yaşlı bilge sözü tekrar alıp, anlatmaya başladı:

“Ortak kanaatimiz böyle idi ama Şeyh Zekeriya bu görüşe muvafakat etmedi. Bu tepkisine hepimiz şaşırarak doğrusu. Kardeş kanı dökmeye başından beri karşı olduğunu biliyorduk. O halde neden itiraz etmişti? İsyana etmeye taraftar değilken; son çare olan göç etmeye neden karşı çıkmaktaydı? Bizim için hiç de anlaşılır bir durum değildi işin doğrusu.” Şeyh Zekeriya;

- Biz ne suç işledik ki, vatanımızı terkedip gitmek zorunda kalalım? diye söze başladı,

Bize dışarıdan bir düşman saldırırsa ve vatanımızı işgal etmiş olsa buna hangimiz razı olabilir ve nasıl kabullenebiliriz? Hiç şüphesiz böyle bir durumda herkes vatanını savunmak için gözünü kırpmadan silaha sarılır ve yaşlısı, genci, kadını, erkeği her türlü zorluk ve sıkıntıya seve seve katlanırdı.

Fakat, kendi vatanımızda, kendi kardeşlerimize karşı silah kullanmaya, kardeş kanı dökmeye nasıl razı olabiliriz? Nitekim sizler de bu görüşte ittifak ettiniz.

Hepimiz kardeş kanı dökülmesine mani olmak için gayret etmeliyiz. Sorunlarımızı anlatarak, konuşarak, iyilikle mücadele ederek çözmeliyiz diyorum.

Bizler burada doğduk, burada yaşadık. Tüm hayat damarlarımız burada atıyor. Burayı terk edip de nereye gidebiliriz?

Hadi göç edeceğimiz bir yer belirledik diyelim, göç yollarında hem kendimiz hem ailemiz telef olmayacak mı? Göç yollarında veya gittiğimiz yerlerde perişan olmayacak mıyız?

Gittiğimizi farz edelim, başımıza nelerin geleceğini kim bilebilir? Barınağımız olmadan, elimizde malımız olmadan, toprağımız olmadan nasıl yaşayacağız? Yaşadığımızı farz edelim bu nasıl bir yaşam olacak? Neden korkuyoruz? Bizi öldürmesinler diye her şeyimizi terk ederek bir bilinmeze mi gidelim?

Hiç şüphesiz ölümden kaçış yoktur. Nereye kaçarsak kaçalım ölüm er geç bizi yakalayacaktır. Eğer Allah bize ölümü yazmışsa nereye gidersek gidelim, muhkem kalelerde bile olsak elbet yakalanacağız. Bize Allah'ın yazdığından fazlası isabet etmez. O halde göç ederek ölümden kaçıp kurtulamayız.

Toplantıda bulunan kabile reisleri,

- Başka bir yol yok ki? Diye itiraz ederler. Şeyh Zekeriya,
- Evet var, der ve;

"Allah'ın bize verdiği bir canı kaybetmekten korkmuyorum. Fakat kendimizi, ailemizi, hepimizi ve her şeyimizi kaybetmekten korkuyorum.

Varlığımızı, insanlığımızı, imanımızı kaybetmekten korkuyorum. Olaylara ve musibetlere kolayca teslim olmak veya çaresizce beklemek de istemiyorum.

Allah bize akıl ihsan etmiş ve bize yolunu göstermişken neden akıntıya kapılıp gidelim?" der ve devamla;

"Ey halkım, Rabbimiz diyor ki; " Ölümden istediğiniz kadar kaçın, mutlaka size ulaşacaktır." Dolayısıyla kaçıp gitseniz de kurtulamazsınız.

Ve yine Rabbimiz diyor ki; " Bir toplum kendi halini değiştirmedikçe Allah da o toplumun halini değiştirmez." O halde önce kendinizi değiştirin.

Bizler kimseye haset etmeyiz, kimseye düşmanlık etmeyiz, kimseye kabilecilik yapmayız. Babalarımız nasıl barış içinde birlikte yaşadıysa bizler de beldemizi öyle yaşatabiliriz."

Şeyh Zekeriya kabile reislerinin meraklı ve şaşkın bakışlarının ardından mücadele stratejisini açıklamaya başlar:

1. Adım: Bela Kalkıncaya Kadar Dua!

“Ey halkım!

Başımıza gelen bu sıkıntıyı, bu musibeti bir bela olarak kabul etmemiz lazım. Bu milletin başına gelen bir bela! Yalnız şunu asla unutmayalım, Allah’ın ilmi ve bilgisinde olan bir bela.

Bu bela milletimizin üzerine ve bizim üstümüze çökmüştür. Bizi yaratan bu belayı görmekte ve bilmektedir. Bu bela bizim yapıp ettiklerimizden veya kusurlarımızdan meydana gelmiş veya Allah’ın bizi sınavı da olabilir. Bunu biz tam olarak bilemeyiz.

O halde, bize düşen öncelikle Allah’tan bu belanın üzerimizden kalkması için dua etmektir. her şeyi işiten ve gören Rabbimiz bize bir çıkış yolu gösterebilir ve bu belayı üzerimizden def etsin.

Bunun için din bilginlerimiz, hafızlarımız, kendilerini Allah’a adayan dindarlarımız Kur’an okusunlar ve belayı üzerimizden defetmesi için sürekli dua etsinler. Hepimiz, halkımız da aynı şekilde bela üzerimizden kalkıncaya kadar dua edelim. Hiç şüphesiz, duaları işiten ve icabet eden O’dur. ”

2. Adım: Hikmetle Hareket!

“Ey halkım!

Bizler Allah’a dayanacağız ve ona dua edeceğiz. Elbette sadece dua etmek yetmeyecektir. Bizler insan olarak üzerimize düşeni yapmak zorundayız.

Allah’ın bize verdiği akli kullanmalıyız. Allah, “Kime hikmet verilmişse ona çok büyük hayır-lütuf verilmiştir.” demektedir. Bu sebeple hikmetle hareket etmeli, aklımızı ve tüm imkanlarımızı kullanarak bu belayı def etmeye gayret etmeliyiz.

Üzerimize düşen tüm sorumlulukları yerine getirdikten sonra tevekkül etmeliyiz. Hiç şüphesiz en güzel vekil ve tek yardımcı O’dur.

Şimdi düşünelim ve bakalım. Bize kim saldırıp zarar verebilir? Bize saldıranlar ne amaçla ne sebeple saldıracaklar? Toraboralar(isyancılar) mı? Cancevidler mi?

İsyancılar bize büyük zarar vermezler. Bizden destek ve yardım talep ediyorlar. Bizleri az çok tanırlar, niyetlerimizi ve duruşumuzu bilirler. Kendilerinin yanında yer almadığımızı, diğer tarafa da destek vermeyeceğimizi bilirler. Kan dökmeye bir sonuca varılamayacağını ve bu yolu desteklemeyeceğimizi

kendilerine söyledik. Buna rağmen, kendilerini desteklemedik diye bize zarar verecek olsalar bile bunun çok sınırlı ve lokal düzeyde olacağını düşünüyorum.

Bize asıl zarar, etrafımızda cereyan eden olaylarda olduğu gibi Cancevidler'den gelecektir. Şimdi bu Cancevidler kimlerdir? Bu insanların derdi nedir? Ne istemektedirler? Ne yapmaktalar ona bakalım?

Bunlara baktığımızda şunu görüyoruz; göçebe kabilelerden oluşmaktalar. Göçebe olduklarından ağırlıkla eğitimsizdirler. At ve deve sırtında topluca hareket etmektedirler. Onlara, "Afrika kökenli Darfur'lular baş kaldırdılar, bağımsız bir devlet olmak istiyorlar ve devlet kurduklarında, size hayat hakkı vermeyecekler, hepimizi öldürüp sürecekleler." denmiş. Bu sebeple onların gözünde, aramızda Arap kökenliler bulunsa da, isyancıların doğal müttefikleri olarak görülüyoruz.

Peki bu Cancevidler nasıl davranıyorlar ona bakalım? Girdikleri kasaba ve köyleri göçe zorluyorlar. Tehlike gördüklerinde veya istekleri gerçekleşmeyince, bazen önlerine gelen her şeyi ezip geçiyor, hatta bazen acımasızca insanları öldürebiliyorlar. Hayvan sürülerine, halkın mallarına tamah ediyorlar. Bu sebeple isyancılara destek vereceğimiz, isyan edeceğimiz bahanesi onlara bu iş için fırsat vermiş oluyor.

O halde ne yapmalıyız ona bakalım?

Ey halkım!

Size diyorum ki elinde malı olanlar, mallarını getirsin hazırlasınlar. Sürüleri, hayvanları olanlar getirsin. Bunların derdi mal ise alın işte mallarımız diyelim. Onlar istemeden önlerine koyalım. İyi niyetimizden böylece emin olsunlar ve yüreklerindeki kini yumuşatalım.

Bize bu malları veren Allah, bizlere daha iyisini vermeye kadirdir. Biz bu malları vererek belayı def edelim.

Ey halkım!

O halde onlar bizlere geldiklerinde "Ne istiyorsunuz?" Diyelim. "Develer istiyorsanız işte develer, atlar istiyorsanız işte atlar, inek, koyun sürüleri istiyorsanız işte sürüler, başka mallar istiyorsanız işte mallarımız..." Her ne istiyorlarsa verelim."

3. Adım: Düşmanlarınıza Yardım Edin

"Ey halkım!

Bunun çok kolay olmadığını biliyorum. Allah bize 'kötülüğü en iyi biçimde sav' diyor. Kötülüğü kötülükle yok edemeyiz.

Biri evinize saldırır da yatağınızı veya battaniyenizi veya herhangi bir Őeyinizi gasp etmek isterse sakın sorun çıkarmayın, ekiŐmeyin. Senin hakkını gasp ettiyse, sen Allah'tan iste.

Allah katında hakkın asla kaybolmaz. Allah iki dünya yarattı, burada kaybettiğini orada bulursun.

Hatta eğer, birimize düşmanlık yaparlarsa, malımızı gasp ederlerse, biz Darfur halkı; "Dünya malını çaldı! Allah iki dünya yarattı, inşallah mazlum olan yakında, öteki dünyada hakkını bulacaktır." demiyor muyuz?

Ve yine birinin malı alınıp da kötülük yapmak istediğinde, "Malın alındı, aklın alınmadı ya?" demiyor muyuz?

O halde ey halkım!

Mallarınızı almaya geldiklerinde onlarla ekiŐip Şiddete sebebiyet vermeyin. Hatta onların malları alıp gitmelerine yardım edin. Eğer yatağınızı alırlarsa, "Sandalye lazımsa onu da vereyim." deyin. Tencerenizi almak isterlerse, "Tabak lazımsa vereyim." deyin.

Her ne almak isterlerse onları asla engellemeyin. Onlara zorluk çıkarmayın. Onlara kötü söz söylemeyin. İstediklerini alıp gitmelerine müsaade edin. Hatta malları taŐımalarına ve götürmelerine yardım edin!"

4. Adım: Bir Evladın lmesi Bir Beldenin Harap Olmasından Evladır

"Ey halkım!

Biz bunların hepsini yapsak da yetmeyecektir. Geldiklerinde mal da versek, ne verirsek verelim belki yeterli olmayacaktır. Bizleri buradan çıkarmak için taciz edecekler, hatta bir kısmımızı ve belki hepimizi öldürecekler. Bizi kötülüğün, Şeytanın tuzağına düŐürmek isteyecekler. Ama bizler onlara asla mukabele etmeyeceğiz. Bizleri ldrseler bile onlara karşılık vermeyeceğiz.

Ey halkım!

Belki bizi değil canımızdan daha çok sevdiğimiz evlatlarımızı gözümüzün önünde öldürecekler. Buna dayanamayacağımızı ve karşı koyacağımızı düŐünecekler. Hepiniz, "Böyle bir Şeyi nasıl kabullenebiliriz?" diyebilirsiniz. Karşılık vermek hakkınız olduğu halde buna sabretmeyi doğru grmeyebilirsiniz.

Şunu unutmayalım atalarımızın bir sözü var "*Katll veled vela harab el beled*" (bir evladın ölmesi bir beldenin harap olmasından evladır!). Kendimiz

fedakarlık etmez ve intikam peşinde koşarsak, beldemiz harap, halkımız helak olacak.

Ey halkım!

O halde, ne kadar zor olursa olsun, ne kadar acı olursa olsun, onlara asla karşılık vermeyeceğiz. Yavrumuzu alıp sessizce gömeceğiz. Hiç kimseye de şikayette bulunmayacağız.

Tüm şikayetimiz Allah'a, sadece ve sadece O'na olacak... Bizler katil olmaktansa, maktul olalım. Zalim olmaktansa, mazlum olalım. Bizler bu dünyada onlara hiçbir şey yapmayacağız. Ama, ahiret günü elbet gelecek! İşte o zaman yakalarına yapışacağız!"

5. Adım: Tevekkül ve sabır:

"Ey halkım!

Atalarımız der ki; *"Sinelerdeki kini açığa çıkarırsan, şehirleri harap edersin."*

Ben de diyorum ki, biri sana kötülük eder de, sen de ona kötülükle karşılık vereceğim dersen, beldeni harap edersin.

Diyorum ki: Yapmayın! Sinelerinizdeki kini açığa çıkarmayın. Durumunuzu Allaha vekil kılın. Kim affeder ve ıslah ederse onun mükafatı Allah'a aittir."

Ey halkım!

Öfkeyle hareket eden ve kinlerini açığa çıkaran insanlar bu gün vatanlarını telef ettiler. Ve yine sizlere diyorum ki:

Sabredin, durumunuzu Allah'a havale edin, O her şeyden haberdardır ve dimağlarımızdan geçeni bilir. Biz bu gün bize düşmanlık edenlere, hiçbir kimseye kin gütmeyelim, zarar vermeyelim; kimseden nefret etmeyelim. Durumumuzu sadece ve sadece Allah'a arz edelim!..

Şimdi bunu tahammül edemeyecekler varsa, gidebilirler. Ama kabul edenler, tahammül göstereceklerini ve sabredeceklerini vaad etmiş olacaklar.

Bizler bu topraklarda doğduk, bu topraklarda büyüdük, gerekirse bu topraklarda ölürüz. Bize Allah'ın yazdığından ne bir fazlası ne bir eksikliği isabet etmez. Allah bizim yardımcımız ve vekilimizdir." der Şeyh Zekeriya.

Yaşlı bilgenin veciz ve sürükleyici anlatımı karşısında adeta büyüledim. Bu nasıl bir algılayış, bu nasıl bir yürekti Allah'ım!.. İnsan olmanın onurunu, hazzını iliklerime kadar hissettim. Fedakarlığın, diğergamlığın, iyiliğin, güzel ahlakın, saflığın, imanın, azmin, hikmetin, akletmenin, mücadelenin, sabrın tezahürüne şahit olmak ne muhteşem bir duygu!..

Ülkeleri yakıp yıkan, insanları birbirine kırdıran, herkesi acımasızca yok eden iç savaş vahşetinden bu yolla kurtulabilecekler miydi?

Kabile reisleri, göç edip beladan uzaklaşmak ile yurtlarında kalıp böylesine zor ve riskli bir yolu tercih etme kararını hemen veremezler. Müşavere etmek ve son kararlarını vermek üzere dağılırlar.

Aradan çok kısa bir zaman geçtikten sonra, Umşalaya'ya bağlı yirmi köyden sadece dört tanesi, Silbo, Burtu, Bura ve Cuguma köyleri bu kararı kabul etmez ve göç ederler. Geriye kalan 16 köy ve Umşalaya halkı kalıp, direnme yolunu seçerler.

Umşalaya halkı çağımızın en güzide destanlarından birini yazmaya hazırdır artık!..

6.BÖLÜM

Grinin Tonlarında Gezinti!

"Kimde yoksa Guru, düşer kuyu(ya) "

Darfur Atazözü

Umşalaya, ölüm ve sürgün arasındaki iki tercihin dışında, çok az insanın tahayyül edebileceği üçüncü bir tercihi ortaya çıkarmıştı. Belki de bu sayede İnsanoğlunun, iki mutlak sayı arasında, sonsuz sayılar olduğunu hatırlamasına vesile olacaktı. Kriz ve çatışma içindeki insanlar, mutlak iki tercihin dışında, kendilerine ve şartlarına uygun olan sayılardan birini tercih edebilirlerdi.

Aslında bir krizde veya bir olayda mutlak beyaz ve mutlak siyah dışında gri tonlar olduğunu bu sonsuz ton içinden herhangi bir tonu tercih edebileceğimizi ve bu tonun da pekala bir renk sayılabileceğini ve bunun toplumsal bazda, siyasal ve sosyal olaylarda da geçerli bir yasa olduğunu örneklemiş oldular.

İnsanlığın yüzyıllardır yaşadığı derin krizler ve olaylar baz alındığında mutlak taraftarlık dışında ara taraftarlığın veya ara tarafsızlığın kabul edilebilir, ciddiye alınabilir, düşünülp tartışılabilir bir zemin ve ortam oluşturduğunu ve pekala bir çözüm üretebildiğini kabul etmek ve üzerinde düşünmek zorundayız.

Siyahın ve beyazın aynı renk tonunda kalmada ısrarcı olmaları durumunda gri ton ortaya çıkmaz. Siyah renk beyaza, beyaz renk siyaha yaklaştıkça grilik ortaya çıkar. Grinin içinde hem siyah hem beyaz renk vardır. Hangi renk baskınsa renk tonu baskın olan rengin tarafına doğru koyulaşır veya açılır.

Genelde insanlar buldukları noktayı mutlak doğru, karşı tarafı mutlak haksız görme eğilimdedirler. Çatışma da işte tam buradan beslenir. Hiç kimse bulunduğu mutlak

noktadan ileriye adım atmak istemez. Bu nedenle çatışma ve şiddet uzun yıllara yayılır, sayısız acı ve dramlara sebep olur.

Oysa, er veya geç her renk sonunda şunu fark edecektir. Siyah, beyazı yok ederse sürekli siyah kalmaya; beyaz, siyahı tamamen yok ederse sürekli beyaz kalmaya mahkum olacak. İşte o zaman tek rengin bayağılık ve sıradanlığını fark edecek, gri tonların, ara renklerin güzelliğine ne kadar ihtiyaç olduğunu anlayacak.

Aleni ve gayri meşru dış tehdit dışında, ülke içinde eline silah alan insanlar, kimle, ne ile, ne için, ne uğruna savaştıklarına yeniden bakmaları ve harabeye dönmüş on binlerce kentin, kaybolan milyonlarca masum hayatın, telef olan milyonlarca ailenin ardından yeniden düşünmek zorundadırlar.

İnsanı yaşatmak, hayatı inşa etmek, hakkı kaim kılmak gayesiyle çileye ve ölüme razı olan insanların, telef olan milyonlarca hayatın üzerine medeniyet inşa etmelerinin nasıl mümkün olabileceğini de sorgulamaları gerekiyor.

O halde çatışan taraflar buldukları mutlak noktayı terk etmelerine gerek kalmadan, buldukları mutlak noktadan karşı tarafa doğru adım atarak ara tonlarda buluşabilir ve halkın acılarına son vermeyi deneyerek hatalarını telafi etme yolunu tercih edebilirler.

Bu pratikte çok zor ve meşakkatli olsa da imkansız değildir. Devlet bizatihi, halk içindir; halk, devlet için değil... Halk için mücadele ettiğini iddia edenler; devlet, isyancılar, milisler, hangi taraf olursa olsun, yüz binlerce, hatta milyonlarca insanın hayatına mal olan bu krizleri, iç savaşları sona erdirme konusunda inisiyatif alma ve bedel ödemeyi kabullenmelidirler. Hiç şüphesiz milyonlarca masum insanın yaşam güvenliğini sağlayacak böylesine yüce bir girişim, geri adım atma, korkaklık değil, tarih boyu takdir edilecek kahramanca bir eylemdir.

Bu nedenle öldüren ve ölümden medet uman insanları ve hareketleri değil, yaşatan ve yaşamdan medet uman hayatları ve mücadeleleri dikkate almak durumundayız. Herkes, veya en azından yeryüzünde barışı arayan insanlar, kötüyü değil, iyiyi örnek almak ve barışı çoğaltmak için çalışmalıdırlar.

0-Gri Ton

Darfur'un tamamına yakınında isyanlar artmış, silahlı milislerin sayısı her geçen gün artmaya başlamıştı. Dağlarda ve kontrol edilmeyen kırsal bölgelerde isyancı milislere destek verme ihtimali olan tüm köy ve kasabalar büyük risk altına girmişti.

Sivil nitelikte, en büyük ve organize güç olan Cancevidler köy ve kasabaların isyancılara desek vermelerini engellemek ve kontrolü sağlayabilmek gayesiyle yerleşim birimleri üzerinde baskı kurmaya başlamışlardı.

Başlangıçta belki vatansever gayelerle ve iyi niyetle başlayan bu baskı ve kontrol zamanla kontrolden çıkmıştı. Güvenlik sebebiyle boşaltılan köylerden elde edilen ganimetler bir süre sonra, içlerindeki saldırgan ve yağmacı ruhlu insanların daha aktif ve etkin rol üstlenmeleriyle, nahoş bir çok olayın yaşanmasına sebebiyet vermişti. Hatta bazı köylerin sudan bahanelerle saldırıya uğrayıp yağmalandıkları haberleri duyuluyordu. Her ne kadar buna muvafakat etmeyen, hatta bu saldırıları engellemeye çalışan insanlar bulunsa da silahı ve gücü ellerinde tutan bu grupları engellemek kolay bir iş değildi elbette.

Umşalaya'nın etrafındaki Arap kabilelerin büyük bir çoğunluğu silahlanmış, diğer kabileler ise silahlanmamış, öylece beklemekteydiler. Şeyh Zekeriya, bu toplantılarda Arap kökenli kabileler ile de müşavere etmiş ve onların da görüşünü sormuştu. Şeyh Zekeriya Arap kabileler ile yaptığı toplantıda şöyle seslenmişti,

"Hepinizin bildiği gibi iç savaş patladı ve çok yakında bize ulaşacak. Bu yangının alevi bize ulaşmadan ne yapacağımıza karar vermeliyiz. Atalarımız burada tüm kabilelerle birlikte barış içinde yaşadılar. Buradaki herkesin bu barışın devam etmesini içtenlikle istediğine inanıyorum. O halde gelin hep birlikte, babalarımız bize nasıl barış ve huzurla yaşayacağımız bir belde bıraktıysa, bizler de çocuklarımıza öyle bırakalım.

Kardeşlerim! Birbirine zulmeden, birbirine kötülük edenler yaptıklarının cezasını mutlaka çekecekler. Birbirlerine hak ve adaletle davrananlar ve iyilik yapanlar da mutlaka mükafatlarını alacaklar. Bizler ya şeytanın izini takip edecek veya Rahman'ın yolundan gideceğiz. Sonuçta kazançlı çıkacak kimdir iyi düşünelim!

Kardeşlerim! Beyazın siyaha, Arap'ın Acem'e, kuzeylinin güneyliye bir üstünlüğü yoktur. Herkes tarağın dişleri gibi eşittir. Allah ırkçılığı, kavmiyetçiliği, kabileciliği yasaklamıştır. Allah katında üstün olanlar ancak doğruluğun ve iyiliğin yanında olanlardır.

Atalarımız, babalarımız, burada kardeş olarak yaşadılar. Bizler de uzun zamandır hep birlikte kardeşlik içinde yaşıyoruz. Aramızda bazı cahiller fitne ateşini yaktılar ve kardeşlerimizi birbirlerine düşürdüler. Dikkatli ve uyanık olmalıyız. Bizler bu fitnenin içine düşmemeli, aksine bu fitneyi engellemeye çalışmalıyız.

Ben size diyorum ki, biz kimseye haset etmeyiz, kimseye düşmanlık etmeyiz, kabilecilik yapmayız. Babalarımız nasıl barış içinde yaşadıysa bizler de öylece barış içinde yaşayalım!.."

Şeyh Zekeriya'nın sözlerini dinleyen Arap kabile reisleri,

"Evet, biz olası tehlikelere karşı silahlandık. Halkımızın büyük bir kısmı gelebilecek saldırı ve tehditlere karşı hazırlandı. Ama sen mademki bizimle müşavere ettin, görüşümüzü sordun ve hep birlikte barış içinde yaşayabilmenin yollarını aradın. O halde bizler de beldemizi harap olmasına müsaade etmeyeceğiz. Barış içinde yaşamak için elimizden gelen tüm desteği verecek ve beldenin koruyucuları olacağız" dediler.

Bunun üzerine Şeyh Zekeriya ve ileri gelen diğer kabile reisleri,

"Bu desteğiniz ve barışı yaşatma iradeniz hiç şüphesiz her türlü takdirin üstündedir. O halde, biz de buradaki yerleşik kabileler olarak, sizin koruyuculuğunuz ve atlarınız için gerekli olacak ihtiyaçlarınızı hazırlamayı taahhüt ederiz." Dediler.

Arap kökenli kabilelerin yerli halkın yanında yer alması ve gerektiğinde sorumluluk alabileceklerini deklere etmeleri, Umşalaya için çok büyük bir avantaj sağlayacaktı. Bu birliktelik, Cancevidler için caydırıcı bir etki oluşturacak ve aynı zamanda, iç savaşta bahane olarak kullanılan yerli halk-Arap kökenli etnik ayrım bahanesini bertaraf etmiş olacaktı.

Umşalaya halkı, başlarına nelerin geleceğini ve iç savaşın nasıl sonuçlanacağını kestiremiyorlardı. Onlar muhtemel tehlikeleri göz önüne alarak gelecekle ilgili öngörülerde bulunmuş ve bir tercih yapmışlardı. Doğru karar aldıklarını düşünüyor ve kötülüğü iyilikle savabileceklerine inanıyorlardı. Hiç şüphesiz fedakarlık denizinden çok su taşımaları, tahammül koridorlarında sayısız acılara katlanmaları gerekecekti daha.

Umşalaya belki de bu karanlık ve tehlikeli dehlizden çıkamayacak kardeşlerinin düştüğü duruma hatta daha da beterine maruz kalacaktı. Bunu Allah'tan başka kimse bilemezdi...

1. Gri Ton: Haraç

Cancevidler için mal ve ganimet çok önemliydi. Bu can alıcı husus tespit edilmiş, Umşalaya'nın kabile reisleri hem psikolojik hem stratejik olarak hazırlanmışlardı.

Beklenen Cancevid kafilesi bir zaman sonra Umşalaya'ya girer. Beldenin meydanına gelip toplanan Cancevidleri Umşalaya'nın önde gelenleri karşılarlar.

- "Bizden ne istiyorsunuz?", diye sorarlar.
- "Ülkemizi bölmek isteyen isyancılar sizden ve size bağlı olan diğer köylerden destek alıyorlar. İsyancılar, kendi hakimiyetlerini kurmak istiyor, bunun için

silaha sarılmış savaşıyorlar. Ülkeyi böldüklerinde kendi kabilelerini iş başına getirip bizi yok edecekler. Biz buna müsaade etmeyiz. Onlara destek veren kim olursa olsun savaşacağız.

Sizler de onlardansınız. Şimdilik buraları terk edip gitmenize müsaade edeceğiz. Başınıza büyük bir bela gelmeden buraları terk edip gidin!”, derler.

Gözleri kızıla dönmüş, karşılarında duran insanların kendi kardeşleri olduğunu unutan, intikam ve hırs ateşiyle kavrulmuş bu koca topluluğu ikna etmek zor olacaktı.

İşin doğrusu bu çok çetin bir karşılaşmaydı. Umşalaya'nın kaderi bu karşılaşmanın nasıl sonuçlanacağına bağlıydı. Cancevideleri ikna edemezlerse, kan ve gözyaşı ile yıkanacaktı Umşalaya. Ama ikna etmeyi başarırlarsa, büyük bir destanın ilk adımı atılmış olacaktı.

Kabile reisleri ve sözü dinlenir yaşlılar söz aldılar,

“Neden bize böyle davranıyorsunuz? Bizleri tanıyorsunuz, bizi tanımayanınız varsa bile içlerinizde bizi ve halkımızı mutlaka tanıyan kimseler vardır, onlara sorun.

Biz ne kendimize ne de başkalarına kötülük etmeyen insanlarız. Ne sizinle ne de diğerleriyle savaşmayız. Kardeş kanı dökülmesini, insanların yurtlarından evlerinden edilmesini istemiyoruz. Bizim sizinle bir meselemiz olmadığına göre sizin de bizimle bir meselenizin olmaması lazım.

Bizler, birçok farklı kableden insanla bir arada yaşıyoruz, bunu biliyorsunuz. Fur, Arap, Mesalit, Zegava, Tema hepimiz buradayız ve size aynı şeyi söylüyoruz. Biz kardeş kanı dökülmesine karşıyız.” Derler.

Daha sonra şeyh Zekeriya sözü alır, (Daha sonra şöyle devam ederler;)

“Şunu bilin ki bizler topraklarımızı terk etmeyeceğiz. Bizler burada doğduk, burada büyüdük ve burada öleceğiz. Evlerimiz, tarlalarımız, ailemiz, geçmişimiz, her şeyimiz burada. Hayat damarlarımız burada atıyor. Bizler ne sizlere ne de başkalarına bir kötülük yapmayız, yapacak da değiliz.

Bizler kendi vatanımızda, topraklarımızda insanca ve barış içinde yaşamak istiyoruz. İşte bütün kabilelerin ileri gelenleri burada, Araplar, Fur, Zağava, Tema ve diğer kabilelerin ileri gelenleri burada. Bizler hepimiz burada barış içinde yaşıyoruz ve hepimiz aynı görüşteyiz.

Biz çatışmanın ve savaşın hiç bir tarafında değiliz. İyi niyetimizin bir göstergesi olarak bizden eğer deve istiyorsanız işte develerimiz; at istiyorsanız işte atlarımız; büyük, küçük baş hayvan sürüleri istiyorsanız, işte sürülerimiz onları verelim. Zura, şeker, yağ, veya başka mallar istiyorsanız söyleyin onları da verelim. ”

Bu kararlı ve kendinden emin duruş karşısında şaşkına dönen Cancevidler, kendi aralarında münakaşaya başlar. Bir kısmı reislerin sözlerini dinlemenin doğru olmadığını, bunların hepsinin isyancı olduğunu, yarın öbür gün sorun olabileceklerini söylerken; bir kısmı, acele etmemek gerektiğini, bu insanların isyana destek verecek bir görüntü sergilemediklerini, şimdilik malları alıp gitmenin daha uygun olduğunu, herhangi bir hata yaparlarsa zaten kendi kontrollerinde bulunduğunu ve gerektiği zaman buraya müdahale edebileceklerini söylüyordu.

Liderleri, kendi aralarındaki münakaşayı bitirip, kararını verdikten sonra dönüp:

“Bu sefer size dokunmayacağız. Size zarar vermeden çıkıp gideceğiz ama, en ufak bir hatanızı görürsek sizi affetmeyeceğimizi bilin!” diyordu.

Kendi elleriyle ve gönül rızasıyla mallarını ikram eden insanlarla ilk defa karşılaşmışlardı. Üstelik en ufak bir şiddet ve karşılık dahi görmemişlerdi. İnsanca muamele görmüşler ve makul, anlaşılır gerekçeler dinlemişlerdi. Karşılarında yaptığından emin, korkmayan, dimdik, akli başında, ne dediğini bilen, sözü dinlenir reisleri dikkatle dinlemiş ve etkilenmişlerdi.

Bu kuşatıcı ve hikmetli tavır karşısında blokaja uğrayan Cancevidlerin ilk gelişlerindeki kızgınlık ve düşmanlık kırılmıştı. Gerçekte bu insanlardan etkilenmişler ve tavırları karşısında ezilmişlerdi. Psikolojik üstünlük Umşalaya halkına geçmişti.

Umşalaya stratejik adımının ilk sonucunu vermişti. Onlara hiç beklemedikleri şekilde yaklaşmış ve onların zaaflarından yararlanmışlardı. Düşmandan büyük darbe alacakken aslında en büyük darbeyi kendileri indirmiş ve kurulu oyunu bozmuşlardı.

Son kararlarını verdiklerini duyar duymaz, Şeyh Zekeriya hiç vakit kaybetmez. Daha önceden diğer kabile reisleri ve Umşalaya'nın ileri gelenleriyle kararlaştırdıkları gibi hazırladıkları malları getirmelerini ister. Kendisi ve Umşalaya'nın ileri gelenleri, develeri, atları ve sürüleri, zura ve şeker çuvallarını getirirler. Toplanan malları Cancevidlere teslim ederler.

İlk ve en büyük tehlike böylece atlatılmış olur. Ama bu durum, tehdit ve tehlikenin bittiği anlamına gelmiyordu. Cancevidlerin şaşkınlığı geçtikten sonra nasıl bir tavır takınacakları kestirilemezdi. Gösterilen müsamahaya sıcak bakmayan ve yanlış olduğun

düşünen bazı Cancevidler, bağımsız hareket ederek beldeye çok büyük zarar verebilirlerdi. Bu nedenle Umşalaya halkı her zaman uyanık ve dikkatli olmalıydı. 2003 yılında başlayan bu saldırıların arkası gelecek ve 2 yıl aralıksız devam edecekti.

2. Gri Ton: Taciz ve Caydırma

Umshalaya'nın kuzey taraflarında Cancevidler bir karargah oluşturmuş, bazen binlerce Cancevid bu karargahta toplanmaya başlamıştı. Batı Darfur'un en önemli Cancevid karargahlarından birini haline gelen bu karargah oldukça hareketli bir yer haline gelmişti. Bazen at ve deve sırtında yüzlerce Cancevid akınlar yapmak üzere karargahtan hareket eder, yol üzerinde bulunan Umşalaya ve köylerinin üzerinden geçip giderlerdi.

Umşalaya halkı da Darfur halkının büyük çoğunluğu gibi tarım ve hayvancılıkla geçinmekteydi. İç savaş başladıktan sonra hayvancılık geçim kaynağı olmaktan çıkmış bela ve musibet kaynağı haline gelmişti.

Cancevidlerin önemli bir kısmı göçebeydi ve hayvancılıkla geçimlerini sağlamaktaydı. Hayvancılık, onların tek geçim kaynağı olduğundan büyük ve küçük baş hayvan sürülerine karşı bir zafiyetleri vardı. Terk edilen, sürülen ve yağmalanan köy ve kasabalardan ciddi miktarda hayvan sürüleri edinmişlerdi.

Darfur halkı bu nedenlerle hayvancılıktan uzak durmaya başlamıştı. Elllerinde kalan az sayıdaki sürüleri de tehlike altındaydı. Sık sık bu sürülerin yağmalandığı haberleri duyulurdu. Hal böyle olunca hayvancılık, geçinmek için bir kapı olmaktan çok, belayı davet eden bir araç haline gelmişti.

Bu sebeple halkın büyük bir kısmı geçinebilmek için tarıma yönelmek zorundaydı. Darfur halkının ana gıdası 'zura' dır. Bizim ülkemiz için buğday, Uzak Doğulu'lar için piring nasıl hayati öneme haiz ise, burada da 'zura' aynı işleve sahipti.

Gıda olarak tüketimi genelde şu usulde olurdu; beyaz darı olarak adlandırabileceğimiz zuralar, öğütülüp un haline getirildikten sonra ateş üzerine konan bir tencerede su ile karıştırılarak lapa-hamur haline getiriliyor. Ayrı bir kapta ise mevcut imkanlara göre et, bamya, bakla veya muhtelif otlardan sulu yemek hazırlanıyor.

Hazırlanan zura lapası bir kaba, sulu yemek başka bir kaba konuyor. Daha sonra, kaşık kullanmadan el ile, zura lapasından bir parça koparılıp sulu yemeğe batırılıyor. Zura lokmasına sıvanan sulu yemeğin verdiği tadın etkisiyle ancak yenilebilir hale geliyor. Sulu bir yemekle yendiğinde yutulabilen ve ekme yerine yenen bu lapa-hamuru, tek başına yemek neredeyse imkansız. Yapışkan ve tek başına yutulması zor bir tada sahip bu hamurun adı 'aside'. Sulu yemeğe de 'mulah' deniyor.

Umşalaya halkının büyük çoğunluğu senede bir kez ürün hasad ederler. Haziran ayında başlayan yağmurları müteakkip tarlaları ekmeye başlarlar. Temmuz, ağustos ve eylül ayları yağmur mevsimidir. Bu mevsimde kimileri zura, kimileri duhun(bir çeşit darı), kimileri yer fıstığı eker. Kasım, aralık ayı geldiğinde ise hasad başlar. Herkes ihtiyacı kadarını kendine ayırdıktan sonra, kalanını çarşıda, pazarda satar. Eline geçen parayla şeker, yağ ve diğer ihtiyaçlarını karşılar. Ortalama 4-5 kişilik bir ailenin eline geçecek para yıllık 100-300 dolar civarındadır. Kazanılan bu para ile ailenin yaşamını sürdürmesi gerçektende çok zordur.

Çoğunlukla kazanılan bu para yetmez. Çünkü İhtiyaçlar sadece karın doyurmaktan ibaret değildir. Giyim kuşam, kap kacak, ev eşyası, hele çocuklar okula gidiyorsa, daha çok para gereklidir. Bu nedenle bir darı tanesi dahi önemlidir Umşalaya halkı için.

Karargahta konuşlanan yüzlerce Canncevid herhangi bir yere gidecekleri zaman, hem su kaynaklarına yakın olmak hem de hayvanlarını doyurabilmek için çoğunlukla Umşalaya ve köylerinin yerleşim yerleri ve ekin tarlalarının üzerinden geçerlerdi. Bu geçişler esnasında yüzlerce dönüm ekili arazi telef olurdu. Halk bu duruma itiraz edecek bir merci bulamadığından sessizce durumu kabullenip kalan mahsulle idare etmeye çalışırdı.

İş sadece bu kadarla kalmazdı. Etrafta bulunan Cancevidlere ait binlerce büyük ve küçükbaş hayvan sürüsü, Umşalaya ve köylerinin etrafında otlarken çoğu zaman ekin tarlalarına girerler ve hiç kimse buna itiraz edemezdi. Hayvanlarını sulamak için su kaynaklarına doğru sürülerini güden çobanlar geçtikleri yerdeki ekin tarlalarına ihtiram etmez keza aynı şekilde yüzlerce dönüm ekini çiğnemekten haya etmezlerdi.

Umşalaya halkının tek hayat damarı olan tarlalar, at ve develerin, inek ve koyun sürülerinin ayakları altında çiğnenirdi çoğu zaman. Bir yıl boyunca mahsul almak için bekledikleri tarlalar öylesine telef olup zarar görürdü ki, durumu hiç bilmeyen biri bu tarlaları gördüğünde çekirge istilasına uğramış zannederdi. İnsanların bu duruma ne itiraz edecek halleri vardı ne kabullenecek mecalleri. Sabretmekten ve tarlada kalanları ayıklamaktan, kurtarabildikleri kadarı ile yaşama tutunmaktan başka çareleri yoktu.

İki sene bu şekilde çok zor geçti Umşalaya için... Öyle ki, 'mulah' bir yana 'aside' bile bulmakta zorlandılar. Yutulması zor 'aside'yi bile bulamaz oldular. Elinde 'zura' olanlar olmayanlara verdi. İmkânı olanlar, olmayanlarla paylaştı.

Acı da ortaktı, sevinçte. Zafer de ortak olacaktı. Hep birlikte dayanışma içinde olmalıydılar ve yılmamalıydılar. Nitekim öyle de oldu...

3. Gri Ton: Yağma ve Bozgun

Bir ülkede bir iç savaş yaşanıyorsa, güvenliği sağlayacak bir devlet otoritesi de yoksa; hangi taraftan oldukları fak etmez, ellerinde silah bulunduran güçler var oldukları müddetçe, zulmün, haksızlığın, yağma ve bozgunun önüne geçmek genelde imkansızdır. Otorite boşluğunda, yüzlerce hatta binlerce silahlı insanı kontrol etmek imkansızdır.

Bu silahlı insanlar başta belki masum gerekçelerle şiddet kullanmak zorunda kalabilirler. Fakat çok geçmeden silahın ve şiddetin şehvetine kapılarak masumiyetten uzaklaşır ve birçoğu zamanla asıl hedefi unutmaya başlayarak kendilerini bölgenin mutlak hakimi ve sahibi gibi görmeye başlarlar

Bu silahlı insanlar aslında, rahatlarını ve canlarını tehlikeye atarak bölgede rol üstlenmişler. Birçok insan da bu görev uğruna ya ölmüş veya sakat kalmıştı. Bu insanların hiçbiri bir makine değildi; ve yerleşik insanlara nazaran paraya daha çok ihtiyaçları vardı. Çoğunun geçindirmekte olduğu aileleri, sorumluluğunu üstlendikleri insanlar vardı. Evlerinden, sıcak aile ortamından uzakta, kamplarda veya açık arazide, tehlike altında geçen hayatlarının bir bedeli, bir karşılığı olmalıydı elbette.

Yemek için, çay veya sigara içmek için, eğlenmek için, arabalara benzin koymak için, silah için, ailelerine göndermek ve muhtelif ihtiyaçlar için paraya ihtiyaçları vardı. Bunu kim karşılayacak, kim ödeyecekti. Basit ve küçük paralarla bu ihtiyaçların karşılanması mümkün değildi. Kısa süren bir kaos ortamında, bu detaylar tam idrak edilmeden, ihtiyaçlar çok belirgin hale gelmeden ve kimse ne olduğunu anlayamadan savaşçılar evlerine dönebilse, bu bedeller unutulup gider, kimse kar-zarar hesabı yapmazdı. Ama uzun süren ve yıllara yayılan iç savaş ortamında bedeller ve ihtiyaçlar çok büyük önem arz etmeye başlar. Bu riskin ve bu emeğin bedelini alacak bir merci bulamayan savaşçılar, çoğu zaman kişisel olarak tahsil etme yoluna gitmek zorunda kalırlar ve zamanla da bunu hak olarak görmeye başlarlar.

Savaşçılar, emeklerinin karşılığını kendileri tahsil etme yoluna gittikleri anda kaos derinleşmeye başlar. Üstlendikleri veya inandıkları 'görev' in yerini, 'sorumluluk' alır. Sorumlu olduklarına inandıktan sonra bu sorumluluğun gereğini yerine getirmek gerektiğine inanmaya başlarlar. İşte o kırılma noktasından itibaren birçok haram helal olmaya başlar. Kendilerini hem asker, hem polis, hem memur, kısacası devlet olarak görmeye başladıklarında; devlete, haklı veya haksız olsa da nasıl itaat ediliyorsa, kendilerine de aynı itaatin gösterilmesini isterler. Devlet nasıl yeri geldiğinde ceberrut olabiliyorsa onlarda aynı hüviyete bürünmeye başlarlar.

Bu tip iç savaş ortamlarında savaşçıların ihtiyaçları ve emeklerinin karşılığı genelde halk tarafından karşılanır. Savaşçılar kendi tahsilatlarını yapacak; halka rağmen halk için, halkın mallarından, kendi haklarını alacaklardır. Bu noktaya gelmiş olan hiçbir

savaşçı makul davranamaz ve halk da mallarını kolay kolay vermek istemez. Bu durum zorunlu olarak çatışmaları ve ölümleri çoğaltacak ve işin daha çok düğümlenmesine yol açacaktır.

İşte bu sebeplerden dolayı Darfur'da, hangi tarafta yer alırsa alsın, mevcut tüm silahlı güçler, maalesef hep halkın aleyhine sonuçlanan adımlar atmak zorunda kalıyordu. Halkın üzerinde tepinerek, halk adına birbirlerini kırıyor; iç savaşın maddi ve manevi bedelini farkında olmadan ve zamanla belki de farkında kalarak halka ödetiyorlardı. Birçok örnekten yalnızca birini aktarıyorum:

Bazı kontrolsüz Cancevidler yol keserek ele geçirdikleri araçları ve malları dağlarda savaşıyan isyancılara(Tora Bora) satıyorlar. İsyancılar, halkın kurtuluşu için savaştıklarını iddia etmelerine rağmen, bile bile, halkın yağmalanan mallarını bedel ödeyerek satın alıyorlar. Yağmalayanın da, satın alanın da kendine göre haklı gerekçeleri vardır muhakkak ama sonuçta mağdur olan ve zarar gören yine yeniden halk oluyor. Tüm bu çelişkilere rağmen her iki taraf da halk adına savaştıklarını iddia etmeye devam ediyorlar.

Bu ve buna benzer durumlarla çokça karşılaşır Umşalaya. Cancevidlerin girdiği başka yerleşim bölgelerinde çoğu zaman ciddi çatışmalar yaşanıyor ve halk, mallarını, sürülerini kolay kolay teslim etmek istemiyordu. Bu çatışma ve mücadeleler bazen köylerin tamamen imhasına kadar varıyordu. Zaten plan dahilinde olan köy ve kasabaların boşaltılması fikri, bu olayların daha sık yaşanmasına dolaylı zemin oluşturunuyordu.

Cancevidler, aynı gaye ve hedefle sık sık Umşalaya ve köyelerine rastgele giriyor, kendileri ve hayvanları için gerekli malzemeleri alıp yola devam ediyorlardı. Halk, silahlı ve gruplar halinde gelen bu insanların istediklerini hiç direnmeden veriyordu.

İlk zamanlar bu durumun geçici olduğunu düşündüler. İnsanların bir süre sonra tahammül göstermeyeceğini ve tepki vereceklerini zannediyorlardı. Bu insanlar başta tehlikeyi savmış olabilirlerdi ama onların da kaderleri diğerlerine benzeyecek; sonunda buraları terk edip gitmek zorunda kalacaklardı. Cancevidler bundan emin gibiydiler.

Aradan aylar geçmiş ve Umşalaya halkından en ufak bir tepki görmemişlerdi. Cancevidlerin bir kısmı saldırılarının ve yağmanın dozunu artırmaya başladı. Sadece ekinleri ve arazileri çığnemekle kalmıyor, evlere rastgele giriyor ve evleri yağmalıyorlardı. Lokal ve sınırlı birkaç olay dışında hiç kimse pek tepki vermiyordu.

Kabile reislerinin ittifakla aldıkları kararı halk genellikle uyguluyor, saldırganların istedikleri malları evden almalarına müsaade ediyor, hatta bazı insanlar götürmelerine yardım bile ediyorlardı.

4. Gri Ton: Öldürme

Umşalaya halkından kimse öldürülmemişti.

O güne kadar nice zulüm görmüşler; sürülerinin önemli bir kısmı yağmalanmış, malların ve varlıklarının büyük çoğunluğu telef olmuş, iyice fakirleşmişlerdi. Ama yine de kamplarda yaşamaya mahkum olmamışlar, vatanlarında ve evlerinde kalmışlardı.

Hiçbir evde can kaybı yaşanmamıştı. Çok büyük zorluk ve sıkıntılar içinde yaşıyor olsalar da topraklarından hala sürülmemişler ve geleceğe dair bir umut taşıyorlardı.

Cancevidlerin içinde, bu durumdan hoşlanmayan ve hala pes etmedikleri için hırslananlar vardı. Bu kişiler, liderlerinin kararlarına karşı çıkamıyor, ama bu sonucu da hazmedemiyorlardı. Umşalaya'nın bir süre sonra taciz, caydırma, yağma ve bozgundan yılacağını ve topraklarını terk edeceklerini düşünmüşlerdi. Oysa Umşalaya pes etmemiş ve her şeye rağmen direnmeye devam ediyordu. Bir çare bulmalıydılar. Dozu artırmanın ve onları pes ettirmenin zamanı gelip geçmişti bile.

Mallarına zarar vermek, mallarını almak, halkı taciz etmek, yıldırmaya çalışmak fayda etmediğine göre artık onları öldürmeye başlamalı ve yüreklerine iyice korku salmalıydılar. Bu işi topyekün yapmak kararları çığnemek demektir. O halde ara ara saldırılar düzenleyip ve bahaneler oluşturarak bazılarını öldürmek mümkündür. "Bunları öldürmeye başlamadığımız takdirde bu insanların göç edip gideceği yok!", diyorlardı.

Gece gündüz ayırt etmeden, artık evlere rastgele girilecek, insanlar tahrik edilecek ve en ufak bir tepki bahane edilip insanlar öldürülecekti. İçlerinden 5-10 kişiyi öldürdükten sonra diğerleri, sıranın kendilerine geleceğini düşünecek ve kaçmaya başlayacaklardı.

Umşalaya yeni bir güne hazırlanıyordu. Evin cefakar annesi Emine, aside yapmak için ateşi yakmış, çuvalın dibinden ayıkladığı zuraları öğüttükten sonra, eğri büğrü, isten simsiyah olmuş alüminyum tencereye boşaltmış, üzerine suyunu ilave etmiş, karıştırıyordu. Aside'ye katık yapmak için, çevredeki arazilerden topladığı otları ayıklamış, asideyi pişirdikten sonra aynı tencerede mulah yapmaya hazırlanıyordu. Genç kız, evin avlusunun bir köşesindeki leğende çamaşır yıkarken, evin küçük çocuğu kumda oynuyordu.

Evin erkeği Ahmet, atını ve geriye kalan iki cılız keçiyi yemlemekle meşguldü. Atların nal seslerini işittiğinde her şeyden habersiz, çarşıya varmak için acele eden deli gençlerin patırtısı zannetti, oralı olmadı bile.

Bu gençler de bazen çok uçarı oluyor, etrafta yaşlı ve hastaların olduğunu hiç düşünemiyorlar. Biz de gençliğimizde öyleydik, çok fazla düşünmezdik. O an aklımıza eseni hemen yapmak isterdik, diyordu gülerek. Hanımı,

- Evet, gençlik ile delilik kardeşmiş derler. Her gün acı haber duymaktan oyun bile oynayamaz oldular. Bırak öyle olsun, görüyorsun onlar da gençliklerini yaşayamıyorlar. Hem mahallemizde rahatsız olacak kimse de yok, deyince
- Sen zaten, mahalleyi yıksalar onlara ne yaptınız demezsin. Bu kadar tavizkar olma çocuklara. Zor bir dönemden geçiyoruz, yarın ne olacağını kimse bilemez. Çocuklar erken büyümek, olgunlaşmak zorundalar. Yoksa başımıza bir şey gelirse yıkılır kalırlar," diyerek tatlı bir sitem etti eşine.

Sözünü henüz bitirmişti ki, ellerinde silahlarıyla Cancevidler mahmuzladıkları atlarını evin avlusuna sürmüştü. Kadın can havliyle geriye irkilirken aside tencerisini devirmiş; küçük çocuk ağlayarak annesine doğru koşmaya başladığında kız da önündeki çamaşır leğenini fırlattığı gibi annesine yönelmişti.

Ahmed, şaşkınlıkla Cancevidlerin yanına gittiğinde, biri onu iteklerken diğeri evden alınacak mal olup olmadığını kolaçan etmeye başlamıştı. Diğeri ata yönelmişti. Ahmet'in atı güzel ve bakımlıydı. İç savaş başlamadan önce kazancından hatırı sayılır bir kısmını ayırıp satın almıştı. Her işini atıyla görür; tarlaya, çarşıya her yere, gezmeye dahi, atı arabaya koşup ailece gider olmuşlardı. Atı onun eli, ayağı, ekmek teknesi, sevgilisi, her şeyiydi.

Ahmet, Cancevidin atına yöneldiğini görünce gayri ihtiyari bir atak yapmış bu sırada sırtından sert bir darbe alıp yere düşmüştü. Eşi, kocasının yere düştüğünü görünce ona doğru hamle yaptıysa da engellenmişti. Eşi ve çocukları korku dolu gözlerle ona bakakalmıştı. Yere düşünce ilk andaki öfkesi ve heyecanı yatışan Ahmet'in aklına kabile reislerinin kararı gelmiş,

- Ben ne yapıyorum, ailemi ve Umşalaya'yı tehlikeye atıyorum, sabretmem gerekli, diye geçirmişti içinden.

Diğer yandan, atına da kıyamayıp, bir hamle daha yapmış, bu kez kafasına ağır bir darbe almıştı. Ahmet'in başından akan kanı gören eşi ve çocukları ağlamaya başlamıştı. Atın bağına bir türlü çözemeyen Cancevid, bağı çözememiş olmanın mahcubiyetinden mi, bağı çözememiş olmanın öfkesinden mi bilinmez, hırsla ayağa kalkmış ve silahındaki jarjörü atın üzerine boşlatmıştı.

Ahmet'in ceylan gibi güzel atı, biraz sendeledikten sonra, koca gövdesiyle bir anda yere yığılmıştı. Kurşunlanan atı değil, sanki kendi bedeni gibi gelmişti Ahmet'e. Can havliyle ayağa fırlamaya çalıştı ama ayaklarının bağı çözülmüştü, kendinde değildi. Kafasından akan kan, gözlerinden süzülen gözyaşına karışmış bir halde, atına doğru sürünerek ilerlerken bir yandan da bağırmağa başlamıştı,

- Neden vurdun, neden vurdun ha, söyleseydin ben bağıni çözer atı sana verirdim. Yazık değil mi? Böylesine güzel bir ata nasıl kıydın? Söyleseydin ben bağıni çözer sana verirdim, diye sayıklamayla karışmıştı Ahmet'in sözleri.

Diğer Canncevidin soğukkanlılıkla Ahmet'e yaklaşp, silahını Ahmet'e doğrulttuğunu fark eden Emine ona doğru fırlamıştı ama aynı anda duyulan gök gürültüsüne eş seslerle, Ahmet de atı gibi olduğu yere yığılırken Cancevidler atlarına binip gözden kaybolmuştu bile...

Sadece Şeyh Zekeriya'nın damadı Ahmet'i öldürmekle kalmadılar. Muhtelif zamanlarda ve yerlerde farklı sebeplerle 40-50 den fazla insan öldürdüler. Hiç birinde ne bir taşkınlık ne bir mukabele ne de bir isyan yaşanmadı. Umşalaya halkı ne katillerin peşine düştü ne intikam naraları attı. Evlatlarını alıp sessizce gömdüler.

Bu olay sadece bir defa, on defa yaşanmadı, onlarca defa evlatları katledildiği halde, cenazelerini alıp sessizce gömdüler ve aynı stratejiyi izlemeye devam ettiler.

Umşalaya halkını öldürerek yıldırımayacaklarını artık anlamışlardı. Ya hepsini yok edeceklerdi ya da yenilgilerini kabul edeceklerdi...

5. Gri Ton: Çaresizlik

İç savaşın başladığı 2003 yılından beri, taciz, yıldırma, öldürme yağma aralıksız sürmüştü. İki yıl boyunca sürdürülen bunca eziyete rağmen Umşalaya halkı göç etmiyordu. Topraklarını terk edip gideceklerine dair en ufak bir belirti dahi yoktu. Başlarına gelen her şeye tahammül ediyor, bunca kötülüğe hiç bir karşılık vermiyor, açlık, yokluk sıkıntı ve her türlü belaya topluca sabrediyorlardı. Cancevidler için çıldırmamak elde değildi, onları yıldırma için olabilecek her yol denenmesine rağmen kararlarında en ufak bir tereddüt göstermiyorlardı.

Şeyh Zekeriya'ya

- Bunca zulüm ve eziyete karşı şikayet etmediniz mi? diye sormuştum.
- Kime şikayet edelim? Şikayetimiz Allah'a, biz onları Allah'a şikayet ediyoruz, demişti.

- Peki, hiç direnen olmadı mı? herkes bu eziyetlere nasıl tahammül edebildi? dediğimde
- Hamdolsun Allah'a ki halkımın büyük çoğunluğu sabretti. Allah bizlerin yüreğini teskin etmeseydi, biz de dayanamazdık. İnsanlar, düşmanlarını, evlatlarının katillerini çarşıda, pazarda gördüğü zaman bile bir kötülük yapmaya yeltenmedi. Bazı yerlerde aileleri sebebiyle nefsi müdafaa hakkını kullananlar dışında kimse mukabelede bulunmadı, demişti.

Umşalaya'nın kolay kolay pes etmeyeceği anlaşılmıştı. Geriye tek bir yol kalmıştı Cancevidler için: Umşalaya halkına toptan saldırmak! Bu durumda, kaçabilen kaçacak, kaçmayıp kalanlar ise öldürülecekti. Ancak bir sıkıntı vardı Cancevidler için, kalanların hepsini öldürebilmek neredeyse imkansızdı.

Umşalaya halkı tek bir kabileden müteşekkil değildi. En az 20-30 farklı kabileden insanlar burada bir arada yaşıyordu. Yerli Afrika kabileleri Fur, Zegava, Mesalit, Tema gibi kabileler dışında, Arap kabileleri de burada yaşıyordu ve hepsi dayanışma içindeydi. Toptan bir saldırı planlandığında kabileleri ayırmak mümkün olmazdı. Hepsine karşı savaş ilan etmek ise hiç de kolay alınabilecek bir karar değildi. Üstelik küçük bir yerleşim yeri de değil; 15-20 bin kişilik bir kentti Umşalaya. Etrafında kendine bağlı köylerle birlikte 50 bin civarında bir nüfus barındırıyordu.

Tüm bunlar göz önüne alındığında toplu bir saldırıya heveslenen Cancevidler için durum iç açıcı değildi. Bir taraftan da geçen zaman içinde Cancevidlerin bir kısmı Umşalaya halkı hakkında olumlu kanaate sahip olmaya başlamışlar ve bu insanlardan bir kötülük gelmeyeceğine kani olmuşlardı. Umşalaya'yla ilgili olarak aralarında ciddi fikir ayrılığı ortaya çıkmıştı.

Homojen ve yekpare bir güç olan Cancevidler Umşalaya hakkında ilk defa ikiye bölünmüştü. Umşalaya'ya yeterince taviz verildiğini ve bu işi bitirmenin vaktinin gelip geçtiğini düşünenler vardı. Bu düşüncede olanlar her ne kadar azınlık durumunda olsalar da sesleri daha fazla çıkıyor ve herkesi kışkırtıyorlardı. Diğer tarafta Umşalaya halkının kimseye zararı olmayan iyi insanlar olduklarını ve rahat bırakılmaları gerektiğini düşünenler vardı. Cancevidler, tüm güç ve kuvvet ellerinde olmalarına rağmen çaresiz durumdaydı.

Umşalaya halkı hikmetli stratejisi sayesinde silah kullanmadan ve iyilikle düşmanlarını diskalifiye etmişti.

6. Gri Ton: Karar

Cancevidler çaresizlik içinde günlerce ne yapacaklarını düşünüp tartışılar. Aradan geçen zaman içinde bu insanlardan en ufak bir karşılık, bir kötülük görmemişlerdi. Bazen öyle şeyler yaşıyordu ki, Afrika'nın veya Darfur'un bir başka yerinde olsa kan gövdeyi götürürdü. Kendi evlatlarını öldürenleri çarşıda alış veriş yaparken görmelerine rağmen müdahale etmiyor, saldırmıyor, intikam almıyorlardı.

Umşalaya kabile reislerinden biri bu durumu;

“ Saldırganlar bizim 5-10 ineğimizi gasp ettiklerinde sabrediyor ve mukabelede bulunmuyoruz, evet!.. Allah'tan çalınan ineklerimizin zürriyetlerini çoğaltmasını niyaz ediyor ve gaspedilen ineklerimizi ahirette koca bir sürü olarak bulmayı umud ediyoruz.” şeklinde izah ediyordu

Diğer bir kabile reisi ise,

“ Bize kötülük ile muamelede bulunanlar aslında en büyük kötülüğü kendilerine ettiklerini fark etmiyorlar. Biz kaybettiklerimize fazlasıyla er geç kavuşacağız. Oysa onlar bizi öldürmekle gerçekte bizi yaşıyor, kendilerini öldürüyorlar. Hem kendilerini hem ailelerini ebediyen kaybediyorlar ama bu gerçeği şu an göremiyorlar!..” diyordu.

Umşalaya halkı hesaplarını bu dünyada göremeyeceklerini bildiklerinden, ahirette er geç hesaplaşacaklarını ümid ederek sabrediyorlardı.

Umşalaya'nın hali Cancevidlerin bir kısmının vicdanlarını rahatsız etmeye başlamıştı. Masum ve iyi insanlara eziyet ettiklerini düşünenlerin sayısı artmaya başlamıştı. Üstelik Umşalaya çarşısında rahatça geziniyor, yiyor, içiyor, alışverişlerini güvenle yapabiliyorlardı. Silahları sırtlarında çarşıda pazarda evlerin arasında dolaştıkları halde en ufak bir müdahale, kötü muamele, saldırı ile karşılaşmıyorlardı. Etraftaki hiçbir bölgede bu denli rahat şehre girip alışveriş yapamazlardı. Umşalaya'nın yok olması aslında bir açıdan kendilerine de zarar verecekti. Buradaki insanlarla düşmanlık olmadan tıpkı eski günlerdeki gibi diyalog kurabiliyor, kahvede oturup sohbet edebiliyor, yaşanan bunca olaya rağmen birbirlerine espri bile yapabiliyorlardı. Böyle insanları ve böylesine huzurlu ve emniyetli bir ortamı bir daha asla bulamazlardı.

Cancevidler zor bir kararın eşiğindeydi: Eziyet ve baskıya devam mı yoksa pes mi etmeliydiler?

7. Gri Ton: Ne siyah, ne beyaz...

Baskı, eziyet, yağma, ölüm Umşalaya halkına tesir etmemişti. Çelik gibi iradeleri ve kararlılıklarının önünde karşı tarafın safları dağılmaya başlamıştı.

Bu zulüm ne kadar devam ederse etsin sonuç değişmeyecekti. Halk iki seneden beri en ufak bir sarsılma göstermediğine göre bundan sonra da aynı irade ve azmi sürdürecektir, onurlu ve kararlı duruşundan taviz vermeyecekti.

Umşalaya halkı düşmanlarını iyilikle terbiye etmiş, düşmanlarının saygısını kazanmaya başlamıştı. Birçok taciz ve eziyete rağmen göç etmeyen, kimseye hiç bir karşılık vermeyen Umshalaya ahalisi Cancevidlere pes dedirtirecek aşamaya yaklaşmıştı sonunda.

Olayların başlamasından yaklaşık iki yıl sonra Cancevidlerin bölgedeki reislerinden biri Şeyh Zekeriya'yı ziyarete gelir ve:

- Sizler ne biçim insanlarsınız! Biz her ne yaptysak göç etmediniz, bize karşı da gelmediniz. Artık biz, sizlerin iyi insanlar olduğunuza tamamen kani olduk. Bu tavrınızla bizleri mağlup ettiniz. Bundan böyle sizlere hiç bir kötülük yapmayacağımızdan emin olabilirsiniz. Size dışarıdan, başka birileri kötülük yapmak isteyen olursa da karşısında bizi bulacak." diyordu.

Bu tarihi günde, Umşalaya beldesindeki kardeş kavgasına son verilmiş ve Umşalaya üzerindeki apaçık tehdit kalkmıştı. Bu gün gerçektende büyük bir gündü.

Kardeşlerine bilerek veya bilmeyerek zulmeden insanların hatalarını anladıklarını ve şeytanın tuzağından kurtuldukları gündü bugün aynı zamanda. Bu büyük gün her iki taraf için de tarihi bir gündü elbette. Bir taraf doğru yolda olmanın zaferini, diğer taraf yanlış yoldan kurtulmanın sevincini kutlayabilirdi.

Doğru yolda olanların en büyük misyonu, yanlış yolda olanları uyarmak ve onları kurtuluşa götüren yollara ulaştırmak değil mi? Gerçek kardeşlik bu değil midir? Onlar farkında olmasalar da onların kurtuluşu için çalışmak, kötülüğü değil; iyiliği yerleştirmek değil mi?

İşte Umşalaya'da yaşananlar bizim ve belki de birçok insan için, bir hayalin, bir ütopyanın gerçekleşmesidir. İyiliğin kötülüğe galip gelebileceğinin, bu dünyada mümkün olabileceğinin bir nevi ispatıdır aslında. Bize bunun mümkün olduğunu gösteren bir laboratuvardır.

Umşalaya muazzam bir zafer kazanıyor!.. Hiç kan dökmeden, kimseye bir zarar vermeden; acılara katlanarak, fedakarlık yaparak, sabrederek, kötülüğe iyilikle mukabele ederek, dua ederek, tevekkül ederek müthiş bir zafer kazanıyor Umshalaya!..

Muhasaradan Kurtuluş

Bariş ve güvenlik sözü alan Umşalaya bir nebze rahat nefes almış, çok büyük bir tehlike atlattı. Şayet hikmetle hareket etmemiş ve kararlarında sebat edip gereklerini yerine getirmemiş olsalardı, diğer köy ve kasabaların başına gelen felaketi yaşayacaklardı.

İlk ve en büyük tehlikeyi atlattılar ama bu, tehlikenin tamamen geçtiği anlamına gelmiyordu. Ölüm, yağma, yokluk ve sıkıntının bittiği anlamına değil; bunun şiddetinin azalması anlamına geliyordu. Çünkü halkın mal varlığı tükenmiş, ellerinde toprakları, barınakları ve yaşamak için gereken sınırlı sayıda eşyaları dışında bir şeyleri kalmamıştı. İç savaş devam ettiği müddetçe tehlike Demokles'in Kılıcı gibi üzerlerinde sallanmaya devam edecekti.

Bu sonuçtan rahatsız olacak bazı güç merkezleri, mihraklar ve Cancevidlerin bir kısmı yine fırsat kollayacaklardı. Bulabilecekleri ya da oluşturabilecekleri en ufak bir fırsatta tekrar saldırabilirlerdi. Bu nedenle Umşalaya'nın temkini elden bırakmaması gerekirdi. Nitekim bunun bilincinde olduklarından, ilerleyen zamanlarda hem yerli halkın hem de Arap kökenli kabilelerin dayanışması daha da artacak ve Umşalaya, yeni saldırılara karşı daha hazırlıklı olacaktı.

Bölgedeki göçebe Araplar, bundan sonra Umşalaya'ya saldırı olmayacağını ve saldıran olursa onlara karşı Umşalaya'yı savunacaklarını taahhüd etmişlerdi; böylece Umşalaya ve etrafındaki köyler, bu safhadan sonra biraz daha güven içinde yaşamaya başlamıştı. Bu güvenin etkisiyle daha fazla çalışmaya, tarla ve arazilerini daha fazla ekmeye başladılar. Güvenlik sebebiyle ekilemeyen uzaktaki arazileri de artık ekilebiliyorlardı. Bir ümit yeşermişti bölgede ve kimse yeşeren bu filizin kuruyup gitmesini istemiyordu. Herkes canla başla çalışıyor, var olma mücadelesi veriyordu.

Umşalaya yakınında bulunan karargahtın varlığı, halkın bu varoluş mücadelesinin önündeki en büyük engellerden biriydi. Cancevidler, Umşalaya'nın kuzey taraflarına kurdukları karargahta bazen birkaç binin üzerinde bir sayıya ulaşıyor ve orada konuşlanıyorlardı. Umşalaya'nın etrafı bir anlamda Cancevid kuvvetleri ile kuşatılmış, bir tür muhasara diyebileceğimiz bir durum ortaya çıkmıştı.

Karargahta konuşlanan kuvvetler, karargahtan çıktıklarında ekili arazilere ve beldeye çok büyük zararlar vererek Umşalaya üzerinden geçip gidiyordu. Halkın büyük emek harcayarak işlediği ekin ve araziler, yüzlerce at, deve ve sürülerinin ayakları altında sürekli çiğneniyordu.

Silahlı ve saldırmaya meyilli bu kuvvetlere söz geçirmek çok zordu. Halk çaresizce kurtarabildiği kadar mahsulle idare etmek zorunda kalıyordu. Yokluğun ve fakirliğin sınırlarına dayanmışlar, varlıklı olanlar da geçen zaman zarfında tüm imkanlarını yitirmişlerdi. Halk, sabrediyor ve yaşam mücadelesi vermeye devam ediyordu. Halkın çektiği acı ve sıkıntılar göz ardı edilemeyecek noktaya gelmiş, bu durumun birkaç sene daha devam etmesi halinde ciddi açlık tehdidiyle karşı karşıya kalabilirlerdi.

Umşalaya'nın korunmasında büyük rol oynayan göçebe Arapların reisi, Umşalaya'nın bu durumuna tanıklık ettikten sonra, bu problemin devam edemeyeceğine ve beldenin daha fazla zarar görmesinin doğru olmadığına kanaat getirmiş ve karargahdaki tüm Cancevidleri başka bölgeye sevk etmek için elinden geleni yapacağına söz vermişti.

Düzensiz ordu da diyeceğimiz silahlı topluluklar içinde karar almak ve kararı uygulamak genellikle zordur. Muhafif ruhlu ve otorite kabul etmek istemeyenler genellikle problem çıkarırlar. Burada da aynı durum söz konusuydu. Reis, Umşalaya'nın selameti için risk almış ve koskoca bir karargahın yerinin değiştirilmesini istemişti.

Reis daha önce, Umşalaya'ya inanmış, onu kanatları altına alarak kefil olmuş ve, yüzlerce belki binlerce Cancevide karşı kendini siper ederek ilk kararını kabul ettirmişti. Güçlü bir konuma ve kalabalık bir kabileye sahip olduğundan kararına kimse karşı gelememişti ama bu kez zorlanmıştı. Muhafifler bu kez, reisin bu kararını kolay kabullenemeyeceklerdi. Reis, Cancevidlerin bazı komutanlarını toplayarak, beldenin gördüğü zararı ve bunun sürdürülebilir olmadığını anlatınca, onlar,

- Bizi Umşalaya halkının iyi insanlar olduğuna ikna ettin. Bizler de onların iyi davranışlarına ve iyiliklerine şahitlik ettik. Yalnız buna rağmen, yarın içlerinden bir kısmının sorun çıkarmayacağından, isyancılara destek vermeyeceğinden veya bize saldırmayacağından emin değiliz. Senin kesin kanaatine ve kararına muhalefet edecek elimizde hiçbir delil veya sebep olmadığından onları koruma kararına çok itiraz etmedik. Oysa şimdi karargahın yerinin değiştirilmesini istiyorsun. Biz buralardan gidersek buraları nasıl kontrol edeceğiz? deyince, Reis,
- Ben buraları kontrol etmeyi veya sürekli gözetim altında tutmayı gerektirecek bir durum görseydim onlara en başta eman vermez ve onları koruyacağıma söz vermezdim. Oysa bu insanlar bize yeniden kardeş olduğumuzu hatırlattılar ve her şeye rağmen bize hep iyilikle muamele ettiler. En zor ve sıkıntılı zamanlarda bile bize iyilikle muamele ettiyseler, biraz güven ortamı oluştuktan sonra kötülüğe yöneleceklerine inanmıyorum.” demişti. Cancevidler:

- Onlardan yana bir tehlike, sorun gelmeyeceğini farz etsek bile, bu kadar insanı ve teçhizatı başka bir yere nakletmek nasıl mümkün olacak ki? Diye sorunca, Reis,
- Biliyorum elbette bu durum, kolay ve hemen olacak bir iş değil. Bu konuyu konuşarak ve üzerinde müşavere ederek çözüme kavuşturabiliriz. Biz bu konudaki irademizi ortaya koyacağız öncelikle. Ne zaman ve nasıl yapacağımızı daha sonra netleştirebiliriz.” demişti. Onlar da,
- Bu konuda irademizi ortaya koymadan önce nasıl bir yol izleneceğini herkes az çok bilmek isteyecektir. Nasıl bir nakil yapacağımız tasarlanmadığında bu belirsizlikten çoğumuz rahatsız olacağız.” Deyince, Reis:
- Yapılacak iş aslında çok karmaşık değil. Bu bölgede güvenlik sorunu kalmadığına göre daha uygun bir yer veya yerler tespit edilecek ve oralara gidilecek. Herkes kararında hür olacak, isteyen yeni karargaha gider isteyen ailesine döner.” Diye cevap vermişti.

Kesin bir mutabakatla bitmeyen bu görüşme ile Reis, en azından durumu değiştirmeye yönelik iradesini ortaya koymuştu ve aynı zamanda Cancevidlerin konuyu değerlendirmelerine fırsat vermişti. Reis, onlarla yapılan bu müşavereden sonra, daha olumlu sonuçlar bekledi. Fakat, içlerinde ikna olmayan ve direnen bazı Cancevidler eski alışkanlıklarından vazgeçmeden aynı hoyrat davranışlarına devam etti. Daha mülayim ve uzlaşma tarafında olanlar ise pek ses çıkarmayıp, sorunun giderilmesinde aktif rol alamadı. Hal böyle olunca, karargahın kaldırılması ve Umşalaya’ya verilen zararın önlenmesinde de somut herhangi bir yol alınamadı.

Bu durumda daha kararlı bir tutum takınmak gerektiğine karar veren Reis, Cancevidlerin ileri gelenlerini bir araya toplayarak:

“Umşalaya ve köylerinin canları ve mallarının kendi emanı altında olduğunu” ilan etti. Hiç kimsenin bu emanı çiğnememesini ve en kısa zamanda daha önce konuşulduğu şekilde dağılmalarını istedi.

Darfur kabile geleneklerine göre eman verilen ve korumaya alınan yere zarar vermek, emanı veren kabileye savaş açmak demektir. Bu durumda keyfi hareket hali ortadan kalkacaktı. Umşalaya’ya zarar vermek kendi aralarında yeni ve daha büyük bir savaşın başlamasına sebep olacaktı. Bu aşamada böyle bir riski göze almak mümkün olmadığına göre, o halde tek bir çıkış yolu kalıyordu; ‘karargahı boşaltmak!’

Reis’in verdiği bu ültimatoma, Umşalaya’nın muhasaradan kurtuluşu anlamına geliyordu ve bu aslında Umşalaya için ikinci bir zaferdi.